

Ishaja vsak dan s jutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujine Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, ...

Št. 127

Ljubljana, torek, dne 28. oktobra 1930

Leto I.

Naši bratje Čehoslovaki: živio!

Živio predsednik Masaryk!

Pozdrav čsl. poslanika

Beograd, 25. oktobra 1. Vaš poročevalec se je obrnil na češkoslovaškega poslanika na našem dvoru g. dr. Roberta Fliedra, ta poda kratko izjavo o pomenu državnega praznika, ki ga praznuje bratska nam češkoslovaška republika. G. poslanik se je radevolje odzval temu vabilu ter je postal naslednja izjava:

Dr. Robert Flieder, pooblaščen minister in poslanik Čehoslovaške republike na kraljevskem dvoru kraljevine Jugoslavije.

Zahvaljujem se na ljubeznivem vabilu, da morem v Vašem listu povodom praznovanja našega državnega praznika izpregovoriti nekaj besedi.

Pri svojem prihodu na jugoslovanska tla sem videl, kako so velike in iskrene simpatije med vami za našo domovino in naš narod. Vaša pozornost in želje, da se spominjate prav posebno onega dne, ko smo mi Čehoslovaki tudi z vašo pomočjo dosegli ponovno svojo samostojnost, so mi ponoven dokaz za vaše iskrene simpatije do našega naroda.

Preko Vašega lista pozdravljam slovenski del jugoslovanskega naroda ter se ob tej priliki spominjam Vaših voditeljev in novinarjev, s katerimi sem imel tako pri srčne in tesne vezi za časa, ko smo bili v skupni borbi pod habsburgovskim Dunajem.

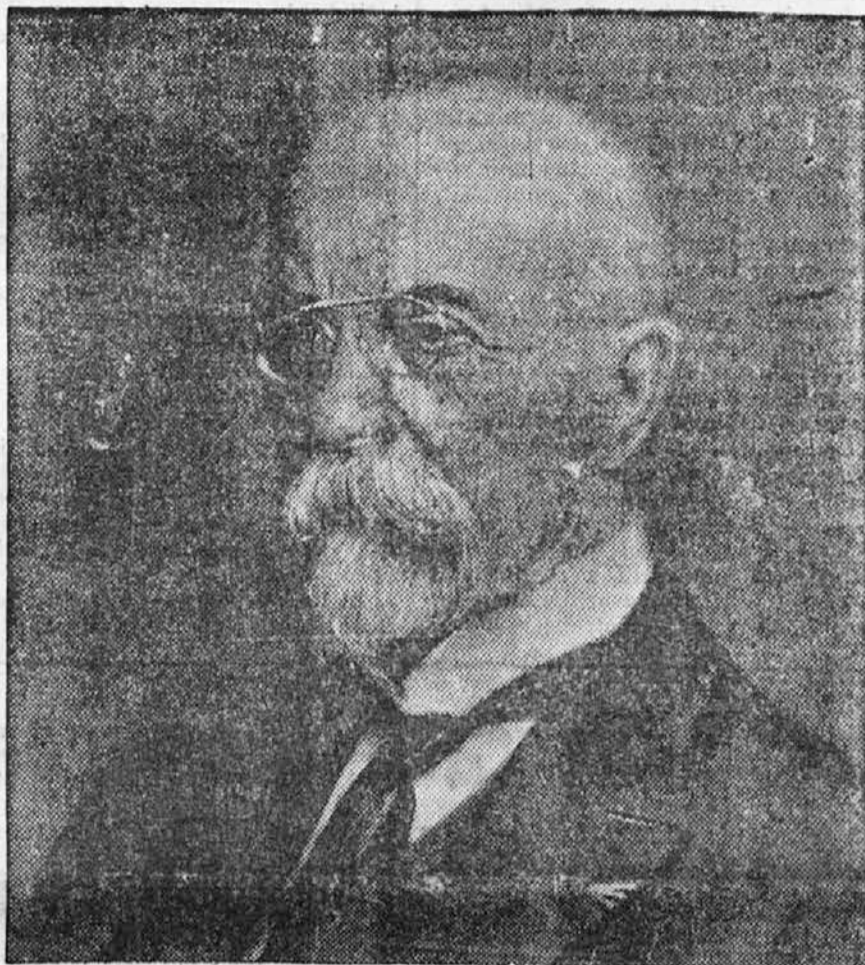
Spominjam se z veseljem in radostjo onih dni svojega bivanja v vaših planinah, kjer sem občudoval ne samo lepoto prirode, marveč tudi lepo urejen in neobičajno blag značaj vaših mest, trgov in vasi.

Dr. Krivic Rudolf:

Etika v politiki

Gospod urednik, Vaši želji, da naj Vam napišem za 28. oktober o Masarykovem nazoru o vlogi pravosti in politiki ustrezem rad radi stvari in prilike, radi katere to želite. T. G. Masaryk niti preje kot filozof in profesor, niti sedaj kot prezident ne oddeljuje politike od pravosti. Kot o možu dela za razvoj in napredek svojega naroda se mora o Masaryku reči, da je bil vedno politik, od kar je stopil v javnost in začel z javnim delom; javno delo in delo za razvoj in napredek družbe in naroda je ravno politika. Dobro Vam je znano, da je bilo vse Masarykovo delo prepleteno z boji, v katerih je šlo v prvi vrsti za principe pravosti, za resnico in pravico, za človečanstvo.

Rokopisi zelenodvorski in kraljevodvorski se ne smejo označevati za pristne, če tudi se pozabljajo za dokaz, da je bil češki narod na visoki kulturni stopnji, ko so

Predsednik vlade František Udržal.

bili Nemci še barbari; v procesu v katerem je bil Žid Hilsner obtožen in končno obsojen, da je umoril katoliško dekle, da bi dobil njeno kri za svoje verske obrede, je šlo za to, da reši javno mnenje in široke mase pred grdo vražo obrednega umorila, ker ta vraža ne samo ščuje proti židovski manjšini, temveč dela sramoto narodu; v zagrebškem in Friedjungovem procesu je šlo za to, da je sramota za državo, ki si da napraviti izmišljene dokazilne, da ž njimi preganja narodne voditelje in praviči svoja politična dejanja, kakor je to delalo avstro-ogrsko zunanje ministrstvo, da je moglo na temelju lažnih dokumentov postaviti pred kriminalno srbo-hrvatske narodne delavce in opravičiti aneksijo Bosne in Hercegovine.

To vse so le posamezni drobci iz Masarykovega dela, ki je kot celota šlo za to, da se narodu predoči, da je vodilna misel njegove zgodovine humanitetni ideal, to je izpopolniti sebe in prispevati k izpopolnitvi ostalih ljudi tako, da bodo načela človečanstva zmagala nad nečloveškimi močmi teme. Vse, kar človek dela, se presoja pri Masaryku - tega sta-

lišča, s stališča človečanstva. Narod in država sta dobra le, če služita dobri človeštva, če izpopolnujeta njegov napredek. V tem je Masaryk skladen s Husom in Palackym.

Zato pa Masaryk tudi pred vojno ni bil nikdar zadovoljen samo s češko zavestjo. Njemu ni bilo dovolj, da je narod bil, temveč mu je šlo za to, da bi bil češki narod tak, da bi bil v korist človeštva. Ne samo Čeh, temveč dober človek, in s tem dober Čeh! Treba je delati, da postaneš dober človek, sicer so vsa gesla odveč ter prazna in prazna je tudi politika, ki ne stremi za izpopolnitvijo Čeha v dobrega človeka.

Prav takšen, kakoršen je bil Masaryk pred vojno, prav takšen je ostal tudi kot revolucionar in pozneje kot prezident. Vse njegove poslanice narodu, vsi njegovi razgovori, vse je prežeto od ene edine ideje: v državi mora vladati pravicoljubnost ne laž, poštenje ne zvijačnost ne umazanost. Ponovno in ponovno počrtava, da je temelj države le pravost.

S tem je pa dan tudi odgovor na vprašanje o vlogi pravosti v politiki.

Praznik slovanske solidarnosti

Izjava predsednika Jugoslovansko-češkoslovaške lige g. Momčila Miloševića

Beograd, 25. oktobra. 1. Vaš poročevalec se je povodom državnega praznika Čehoslovaške republike obrnil tudi na predsednika Jugoslovansko-češkoslovaške lige v Beogradu g. Momčila Miloševića, da poda v imenu lige primerno sporočilo javnosti. G. Milošević se je ljubeznivo odzval vabilu ter je izjavil:

»Jugoslovansko-češkoslovaška liga, ki že več let skupno s Čehoslovaško-jugoslovansko ligo v Pragi deluje za tesno zbliznanje naroda kraljevine Jugoslavije in naroda Čehoslovaške republike, je smatrala za svojo dolžnost, da tudi to leto, kakor druga leta, praznuje češkoslovaški narodni in državni praznik osvobodjenja. V smislu načela: »Zvestoba za zvestobo!« sta se obe ligi iskreno in z najširšimi pogledi v bodočnost odločili, da ob vsaki ugodni priliki posebno poudarjate skupne bratske vezi tako iz preteklosti, kakor v sedanjo-

sti, v prepričanju, da bodo čim boljši kulturni odnosi med obema narodoma olajšali in podkrepili zveze na vseh poljih narodnega življenja.

Čehoslovaški narod je doslej dal že mnogo nesumljivih dokazov o svoji slovanski solidarnosti, tako v daljni prošlosti svojih kraljev, in dolgi in neobičajni kulturni borbi z Dunajem za časa suženjstva, v redko vzornem držanju za časa svetovne vojne, ko se je občutila moč čeških legionarjev, v izrednih naporih pri ekonomski in kulturni obnovitvi naših držav po vojni, češkoslovaški narod je stalno nastopal z jasnimi obeležjem pravega slovanskega naroda, razvijajoč resnične bratske občutke do naše države.

Jugoslovansko-češkoslovaška liga, ne pozabljajoč vseh skupnih političnih in kulturnih potreb, ki nas od dne do dne večjejo eden na drugega, se s polnim srcem

udeležuje te proslave z najprisrčnejšimi željami, da češkoslovaški narod doseže s svojim treznim delom čim večje uspehe in da prispeva s svojim delom k dvigljenju nivoja splošne slovanske kulture.

Ko se spominjamo na ta dan znamenitih borcev za slovansko, vseh onih borcev, ki so utirali pot k svobodi, vseh borcev iz najstarejših časov do sedanjih voditeljev naših držav, je naša iskrena želja za čim tesnejše sodelovanje našega naroda

s češkoslovaškim. Ako pogledamo v daljno zgodovinsko preteklost, je nemogoče, da se ne spominjamo tudi solidarnosti, ki se je s takimi žrtvami manifestirala za časa svetovne vojne. Kakor je na eni strani naš zvišeni vladar z mečem v roki obnovil svoje legijone, da osvobodijo zasluženo domovino, tako je sedanji predsednik Čehoslovaške republike z izkušnjami starega državnika deloval na vseh straneh, da se ne pozabijo pravice slovanskih narodov. Eden in drugi sta sodelovala z isto idejo, da svojim narodom vrnete izgubljeno svobodo in jih popeljeta v veliko bodočnost. Mnogoštevilni Čehoslovaki so stopili takrat kot dobrovoljci v vrste naše junaške vojske ter se borili proti skupnemu neprijatelju ramo ob ramo poleg naših junakov ter so s tem dokumentirali svoje pravo čustvovanje slovanske vzajemnosti.

Ko je lani slavil 80-letnico rojstva predsednika Čehoslovaške republike g. T. G. Masaryk, sta se jugoslovanski narod spominjala s topimi občutimi tega jubileja. Občutila sta potrebo, da se je ta slavnost pri nas izvršila čim prisrčnejše. Ta proslava se je v naši državi izvršila v istem obsegu kakor v sami Čehoslovaški, kar je najboljši dokaz prave slovanske solidarnosti. In v letu so se Čehoslovaki odločili za ljubeznivost za ljubezen, ker so resnično in bratsko pokazali svojo slovansko dušo.

Čehoslovaški narod je pokazal, da ima mnogo skupnih interesov in medsebojne ljubezni. V težnji čim boljšega obeščanja najširših slojev o najrazličnejših vprašanjih, osobito v vprašanjih kulturnega, ekonomskega in političnega sodelovanja med češkoslovaškim in jugoslovanskim narodom, je Liga v Pragi in Beogradu ustanovila »Čehoslovaško-jugoslovansko revijo«, ki se tiska v jezikih obeh držav. Revija naj pride in se razširi med vse sloje, da se vsak zaveda najglobljeje jugoslovansko-češkoslovaškega bratstva, kar poudarjam ravno danes na dan češkoslovaškega narodnega praznika.

Brezdvomno je, da se bodo isti izrazi simpatij slišali tudi v Pragi na dan 1. decembra, na dan praznika našega narodnega ujedinjenja!

Sijajna zborovanja v Bosni in Vojvodini

Minister Radivojević o pomenu informacijskih potovanj članov vlade - »Danes ni strank in nam jih tudi treba ni«
Narod prireja ministrom povsod navdušene sprejeme

Beograd, 27. oktobra. I. Včeraj ob 9.15 so gg. ministri Srškić, Drinković, Preka in Švegelj prispeli v Bihać, kjer jih je ljudstvo sprejelo z velikim navdušenjem. Ministri so imeli sestanek z zastopniki naroda iz Bihaća in okolice. Na sestanku je govoril minister Srškić, za njim ministra Preka in Švegelj. Sestanek se je zaključil ob 13. uri z viharimi vzkliki kralju, kraljevskemu domu, Jugoslaviji in kraljevski vladi. Za tem so se ministri udeležili banketa, ki so ga Bihaćani priredili njim na čast.

Ob 14.30 so ministri nadaljevali svoje potovanje proti Banji Luki, kamor so prispeli še sinoči. Davi so imeli v dvorani narodnega banovinskega gledališča sestanek z zastopniki Banje Luke, ki se ga je udeležilo tudi veliko število voditeljev bivših političnih strank. Ko so ministri stopili v dvorano, so jih vsi prisotni pozdravili z burnim ploskanjem in vzklikanjem. Konferenco je otvoril banjaški župan Husedžinović, ki je najprej pozdravil gg. ministre ter izrazil hvaležnost in radost Banje Luke, da so jo prvič po osvobojenju in ujedinjenju posetili visoki državni funkcionarji, najbolj izraziti in najbližji sodelavci Nj. Vel. kralja. Nato so na predlog župana poslali s sestanka Nj. Vel. kralju in ministrskemu predsedniku generalu Živkoviću pozdravni brzojavki. Sledili so govori. Med drugimi se je oglasilo tudi več voditeljev bivših strank, ki so izrazili v svojih govorih svojo udanost kralju in hvaležnost kraljevski vladi za njeno skrb, da se odpravi gospodarska kriza. Za tem je povzel besedo minister Srškić, ki se je v obširnem govoru dotaknil vseh vprašanj, ki so jih njegovi predgovorniki sprožili tekom sestanka. Glede vseh vprašanj je pojasnil stališče vlade. Minister je obljubil,

da se bo vlada po možnosti in nujnosti zavzela za zahteve in težnje banjaškega prebivalstva. Konferenca, ki se je začela ob 8.30, se je končala ob 12.15. Ob koncu so vsi prisotni priredili burne ovacije Nj. Vel. kralju, Jugoslaviji in kraljevski vladi. Po sestanku so bili ministri na intimnem kosilu pri banu Vrbaske banovine. Ob 13.30 so nadaljevali svoje potovanje in sicer z avtomobili preko Jajca in Travnika proti Sarajevu, kjer imajo za jutri dopoldne napovedan sestanek z zastopniki naroda.

Subotica, 27. oktobra. I. Včeraj zjutraj so prispeli v Subotico ministri gg. Maksimović, Drinković in Radivojević. V Subotici so imeli sestanek z zastopniki naroda. Sestanek se je vršil v dvorani mestne hiše, kjer so ministre sprejeli z velikim navdušenjem. Na sestanku sta govorila ministra Maksimović in Drinković. Po sestanku, ki se je končal ob 13. uri, so odšli ministri na kosilo v hotel »Beograd«. Ob 14.30. so krenili na postajo, kjer so se od njih poslovili župan in zastopniki nubiških oblasti.

S posebnim vlakom so se odpeljali v Sombor, kamor so prispeli ob 15.30. Na postaji v Somboru jih je sprejela navdušena množica. Ministri so krenili proti občinski hiši, kjer so imeli sestanek z uglednimi Somborčani. Sestanek je ob 16.30 otvoril somborski župan Maksimović, ki je pozdravil ministre v imenu meščanstva in se zahvalil za njihov prihod. Opisal je razpoloženje med narodom in tolažil njegove želje in potrebe. Prosil je, da bi se vse te želje izpolnile. Govor je zaključil z vzklikom: »Živel kralj!« na kar so vsi prisotni odgovorili z navdušenim vzklikanjem. Nato so govorili zastopniki Sombora, ki so naglašali potrebe mesta in

okolice. Za tem je govoril minister Radivojević, ki se je zahvalil za prisrčni sprejem, nato pa med drugim dejal: »Nekoč je neki veliki angleški državnik dejal ob neki priliki, da mora vsak pošten državljani odkrito in jasno pohvaliti vse ono, kar je v državi dobrega, in grajati vse, kar je slabega. Jaz moram z ozirom na besede, ki so danes tu padle, podčrtati, da ste postopali tako, kot morajo postopati dobri državljani. Vi ste sprožili mnogo vprašanj in mnogo problemov, od katerih mnogi ne morejo priti v poštev, ker se ne dajo rešiti po upravni poti. Ne smete pričakovati takojšnje rešitve in brezpogojne solucije teh vprašanj.

Mi smo prišli med vas, da zberemo material, ki ste nam ga tu ponudili, ter da na podlagi tega materiala izdelamo program in ustvarimo orientacijo v poedinih vprašanjih. Iz dosedanjega postopanja kraljevske vlade ... a videti, da član vlade zbirajo na svojih potovanjih po poedinih krajih potrebni material, da se na podlagi zbranih korakov takoj prične pravo delo. Tudi ta naš prihod in osebni kontakt z vami morate razumeti tako, da smo prišli, da prav tako iskreno, kot ste vi v svojih govorih naglasili svoje potrebe, te vaše besede sprejmemo na znanje in vaše želje izpolnimo. Nismo pa prišli z namenom, da bi snovali kakšno stranko, ker danes ni strank in nam jih tudi treba ni. (Ovacije.) To podčrtujem toliko bolj, ker črpa sedanja vlada svojo moč iz mnogo jačjega izvora. Mi smo se v preteklih časih bavili z besednimi manifestacijami. Sedaj ni treba pričakovati kakšnih izjav in obljub, kakršnih je bilo slišati v tistih preteklih časih.

Za tem je minister govoril o delu v svojem resoru. Nato je predsednik zborova-

nje zaključil ob 18.45. V hotelu ... odac je bila ministrom prirejena sv. čana večerja.

Stari Bečej, 27. oktobra. I. Po konferenci v Somboru so ministri Drinković, Maksimović in Radivojević s svojim spremstvom odšli ob 3.35 s posebnim vlakom proti Staremu Bečeju, kamor so prispeli ob 7.40. V vlaku so ostali do 10. dopoldne. Na postaji jih je tedaj sprejela velika množica ljudstva. Ministri so odšli v občinsko hišo, kjer se je zbralo mnogo zastopnikov Starega Bečaja in okoliških srezov k sestanku, ki se ga je udeležilo tudi mnogo pristašev bivših strank. Sestanek je otvoril župan Starega Bečaja. Za njim so se vrstili ostali govorniki-domačini, ki so naglašali potrebe in želje prebivalstva. Na njihove govore sta odgovorila ministra Maksimović in Drinković. S sestanka so odposlali Nj. Vel. kralju in ministrskemu predsedniku Živkoviću udanostni in pozdravni brzojavki, nakar se je ob 12.45 sestanek zaključil.

Novi Sad, 27. oktobra. I. Danes popoldne ob 15.10 prispejo iz Starega Bečaja ministra Drinković, Maksimović in Radivojević. Na železniški postaji jih bodo sprejeli zastopniki kulturnih, humanih, gospodarskih in drugih društev, občinski svet z županom Boroto na čelu, šolska deca itd. Sledila bo konferenca v prostorih banske uprave. Na sestanku bodo zastopniki novosadskega in okoliškega gospodarstva govorili o potrebah prebivalstva. Na sestanku bodo poleg Novega Sada zastopani Bačka Palanka, Ilok, Titelj, Stara Bazova in drugi kraji. Iz vsakega sreza je povabljenih po 10 oseb. Iz Novega Sada pa okrog 40 zastopnikov raznih organizacij.

Mussolinijev govor: „Bilanca leta osmega“ na zborovanju fašistovskih pokrajinskih direktorijev na stovskega pohoda na Rim

Rim, 27. oktobra. AA. Agencija Stefani poroča: Danes so se v Rimu v dvorani Zmaga v palači »Venezia« sestali direktorji fašističnih pokrajinskih federacij iz vse Italije. Predsednik vlade Mussolini je imel na tem sestanku govor, ki je v njem najprej omenil datume, predhodnike fašistične revolucije, ki so povzročili končno ločitev med stari demoliberalnim in novim fašističnim svetom. Kot nove važne dogodke je omenil ustanovitev milice in velikega fašističnega sveta. Mussolini je nadalje dejal, da je fašizem namesto da bi gledal nazaj, imel vedno odprte oči v bodočnost. Osem let dela, je dejal Mussolini, so ustvarile fašistično moralno in politično nepopustljivost, ki je čedalje odločnejša, kakor je tudi fašizem čedalje bolj uravnovešen in se jasno zaveda svoje odgovornosti.

Vsa oblast — ves fašizem, to je fašistična formula, ki je danes aktualnejša nego kdajkoli preje. Fašistični razvoj je bil v začetku unitalističen, on je ostal tak in tak bo. Zatem je Mussolini omenjal govore, ki jih je imel maja meseca v Firenzi in Milanu in ki je z njimi hotel strgati masko raz obraza stare Evrope, ki v Zenevi poje o miru, a istočasno pripravlja povsod vojno. Te govore, je dejal Mussolini, so razumeli kot objavo vojne, pozabili pa so, da vodijo vojno proti fašističnemu režimu že osem let in da jo vodijo ljudje, ki se združujejo v stranke in sekte in na katere je aludiral v svojem govoru v Firenzi. Ubijati fašiste, klevetati fašistični režim, da se mu strejo njegova krila,

ali ni to vojna? To kar se je odigralo po procesu v Trstu ali ni to dokaz moralne vojne, ki pripravljajo vojno proti fašističnemu režimu? Še malo in mi bomo slišali, da sečemo deci roke, kakor se je govorilo o Nemcih leta 1914., da bi se s tem odstranili sledovi te izmučene države. Vse lansirajo proti fašizmu samo za to, da bi se povečala mržnja proti fašistični Italiji, ki jo izpovedujejo milijoni in milijoni.

Nas sovraži ves svet, ker vidi, da vstajamo. Mi se borimo proti svetu, ki je na umiku, ki pa je močan zato, ker ga družijo interesi. Po vsem svetu vodijo borbo za in proti fašizmu. Usodno je tako stanje moralne vojne. Medtem pa vidimo, da se poleg te moralne vojne na naših mejah pripravljajo na materialno vojno. V teh dosednjih, ki jih vidite pred seboj, je nadaljeval Mussolini, so točno zabeležene dan za dnem od leta 1924. vse vojaške priprave proti Italiji in to davno pred mojim govorom, ki sem jih imel v Livornu, Firenzi in Milanu. Tu so seznamki baterij ... so jih postavili v svoje obsejne trdnjave. Ali ni bila naša dolžnost, da vzdravimo italijanski narod. Naravno, oni, ki jim je bila raz obraz strgana maska, so skušali da še enkrat predočijo Italijo kot nevarnost za evropski mir, kot edino nevarnost, kot volka med mir-

nimi ovacimi. Ta igra je bila razkrinkana. Fašizem se bo sorazmerno oboroževal, ker se vsi oborožujejo, razorožil pa se bo, ako se vsi razorožijo. Ponavljam, da ostanejo topovi dotlej ena najlepši in najbolj častnih besed. Ako govore o rešitvi mednarodnih odnosov, odgovarjam, da je to uprav božanstvena beseda. Vsakemu mora biti jasno, da se moralno in duhovno oborožujejo zato, da bi se branili, ne pa da bi napadli. Fašistična Italija nikoli ne bo dala inicijative za vojno.

Naša politika zagovarja potrebo, da se izvede revizija mirovnih pogodb,

ki ni od včeraj in ki smo jo zagovarjali že julija 1928. Potrebna je za to, da se izognemo vojni in da prihranimo ogromne izdatke vojne. Revizija mirovnih pogodb ni samo v interesu Italije, temveč vse Evrope in vsega sveta. To ni neznemljna in neostvarljiva ideja, zakaj možnost revizije predvideva sam pakt Društva narodov. Ali ni absurdno govoriti o nedotakljivosti pogodb, kar krši pakt Društva narodov. Oni, ki so ga ustanovili v Zenevi, hočejo za vse čase ohraniti 2 kategoriji držav, oborožene in neoborožene. Kakšni pravni in moralni odnosi naj obstojajo med oboroženimi in neoboroženimi državami, kako je mogoče misliti, da naj to potraja v brezkončnost. Našo politiko diktirajo interesi življenja. Mi skušamo z vsemi sredstvi dvigniti eksistenčno možnost, toda mi rastemo in naše prebivalstvo je čedalje številnejše. Leta 1950., ko bo Evropa že ostarela, bo Italija edina mlada nacija.

Naša miroljubna ekspanzija se lahko razvija samo le proti vzhodu. Zato so naše zveze povsem razumljive. Prijateljstvo in zveze imajo absolutno vrednost. Florentinski dilema ostaja še nadalje, kakor je bil izražen: čvrsto proti sovražnikom, a s prijatelji do kraja. Mi vodimo iskreno politiko brez fikcije in moralnih pridržkov, pa naj se zgodi karkoli.

Mussolini je nato govoril o gospodarskih vprašanjih, ki jih je režim rešil v teku 8 let. Tu je omenil trgovino z devizami, svobodno razpolaganje s hišami in stanovanji in je pristavil, da se mora italijanski narod zavedati, kako čuva režim njegove interese. Mussolini je nadalje dejal, da traja borba, ki jo vodijo anti-fašisti, dalje in da je zato potrebna celokupnost sil fašistične stranke, ki mora iz svoje sredine izločiti vse sumljive elemente, ki skušajo v fašistične vrste uvesti ideje s zgrešenimi id-ologijami. Zmota, da se fašizem ne sme uvesti v drugih državah je treba popraviti, ker gre fašizmu kot idejni doktrini obči pomen. Fašizem ni samo za Italijo,

fašizem je splošen. Drugače tudi ne more biti, ker je duh splošen in del prirode. Zato je mogoče govoriti o fašistični Evropi, ki bo v vseh svojih ustanovah

prešinjena z doktrino in prakso fašizma. Dovoljeno je predvideti Evropo, ki bo v fašističnem zmislu reševala vprašanje moderne države, države 20. stoletja, ki se v mnogočem razlikuje od držav pred 1779. letom in držav, ki so se kasneje ustanovile. Fašizem je danes odgovor na zahteve svetovnega interesa, ker rešuje tri vrste državnih vprašanj: Vprašanje odnošaja med državo in poedincem, odnošaja med državo in skupinami in odnošaja med organiziranimi grupami. Navzlic natolcevanju, ki se mu smejimo:

fašizem bo živel večno.

Razume se, je nadaljeval Mussolini, da bo treba še kaj časa, preden dvignemo popolno moralno zavest Italije. Nato je Mussolini izjavil, da bo leta 1932. 500.000 črnih srjce s 50 tisoč

Trdno prijateljstvo med Francijo in Jugoslavijo Pomembna manifestacija francoskih vzhodnih bojnikov v Châlonsu

Pariz, 27. oktobra. AA. Včeraj so v Châlonsu na Saoni manifestirali bivši bojovniki z vzhodne fronte v znak prijateljstva med Francijo in Jugoslavijo. Prireditve se je vršila v občinski dvorani. Več govornikov je poveljevalo zasluge bojnikov na vzhodni fronti in poudarjalo tesne zveze med Jugoslavi in Francozi, ki so jih pokazali že nedavni obiski bivših bojnikov na vzhodni fronti.

Svečanost je otvoril tajnik jugoslovanskega poslanstva v Parizu Mirković, za njim pa je govoril Andrić, jugoslovanski konzul v Lyonu. Manifestacije so se udeležili oficirji 134. pešadijskega polka. Vsi govorniki so pohvalno omenjali junaštvo srbske vojske in poudarjali prijateljske zveze med Francijo in Jugoslavijo. Nato je

Bolgarska kr. dvojica na poti v domovino

Sofija ji pripravljaja svečan sprejem - Brzojavka ministra Burova Mussoliniju

Brindisi, 27. oktobra. AA. Včeraj je bolgarska kraljeva dvojica prispela v Brindisi. Sprejel jo je princ Piemontski. Ob 10.10 dopoldne se je kraljevska dvojica vkrcala na parnik »Car Ferdinand« ob navdušenem klicanju meščanov, ki se jih je zbralo več ko 60.000.

Sofija, 27. oktobra. AA. Bolgarska agencija javlja: Bolgarska prestolnica je bogato okrašena z zastavami v bolgarskih in italijanskih trobojnicah. Povsod se živahno pripravljajo za svečan sprejem bolgarske kraljevske dvojice. Na sofijski železniški postaji bo kraljevska dvojica sprejeta po članih vlade, diplomatskem zboru in drugih veledostojanstvenikih. Pred umetniškimi vrati, ki so jih postavili nalašč v ta namen v starem bolgarskem slogu, bo predsednik sofijske

omladinci in 9 tisoč zastavami vseh fašijev dal Rimu prizor, ki ga še ni videl.

Na koncu je Mussolini dejal, da je fašizem vodil devet let ostro borbo discipline, sile, duha, požrtvovanja in bratstva.

»Neki inozemski pisatelj«, je nadaljeval Mussolini, »je prisostvoval večnam italijanske eskadrile in definiral italijanski polotok tako-le: Danes je to ogromen polotok, kjer se milijoni ljudi z molkom vezbajo na kopnem, na morju in v zraku, v solah, v cerkvah in v stadijnih za veliko žrtev življenja, za obnovo plemena, za latinsko večnost, za veliko borbo, ki bo jutri ali nikoli. Slišim zamolki udarec ogromnih legij na pohodu.« To je točno, je dejal Mussolini, vsa fašistična Italija je ogromna legija, ki koraka pod liktorskimi znaki v bodočnost in ki je nihče ne more zadržati in je nihče ne bo ustavil. Takšna je poslanica zaleta, ki se pričinja jutri za deveto leto fašistične ere.

Tako je Mussolini na predvečer 9. obletnice fašistovskega pohoda na Rim končal svoj govor, ki ga je pod naslovom »Bilanca leta osmega« napovedal že 8. septembra, kmalu po zaključitvi tržaškega procesa v uradnem listu fašistovske stranke »Foglio d'Ordine«.

bila svečanost v dvorani občinske posvečevalnice, nakar pa so bojovniki z vzhodne fronte z drugimi odličniki vred odšli pred spomenik, postavljen na čast padlim Châlonscem, in ga okrasili s cvetjem. Potem so bivši bojovniki z vzhodne fronte, hoteč dati vidnega znaka za prijateljstvo do Jugoslovanov, poklonili g. Mirkoviću zgodovinski črninik, ki je služil za podpisane premirja 29. septembra 1918.; ta črninik bo predan Nj. Vel. kralju Aleksandru I. v spomin.

Zvečer je bil banket, na katerem so vsi govorniki poudarjali pomen francosko-jugoslovanske prijateljstva, pri čemer so jih vsi prisotni burno pozdravljali in prirejali navdušene ovacije Franciji in Jugoslaviji.

Rim, 27. oktobra. AA. O priliki poroke princa Giovane s kraljem Borisem je bolgarski minister za zunanje zadeve Burov poslal predsedniku italijanske vlade brzojavko, ki v njej izraža v imenu bolgarske vlade in naroda globoko radost in plamteče želje za srečo obeh poročencev s tem, da bi ta svetli dogodek čedalje bolj okreplil čuvstva prijateljstva in simpatije med Italijani in Bolgari.

Londonski pomorski pakt je stopil v veljavo

Včeraj se je izvršila svečana izmenjava ratifikacijskih listin

London, 27. oktobra. AA. Danes opoldne sta poslanik Združenih držav in Japonske izročila v zunanjem uradu ratifikacijske listine o londonski pomorski pogodbi. Svečani predaji so prisostvovali med drugimi predsednik angleške vlade MacDonald, zunanji minister Henderson in ministrski predsednik Kanade, Avstralije, Nove Zelandije in Južne Afrike. Pri tej priliki so bile poslaniku Združenih držav in Japonske protizročene ratifikacijske listine britanskega imperija. Predsednik angleške vlade MacDonald je glede na prisotnost poslanikov Francije in Italije izrekel nado, naj bi tudi ti dve državi to pogodbo v primernem trenutku ratificirali.

London, 27. oktobra. AA. O priliki ratifikacije londonske pomorske konference je imel predsednik angleške vlade MacDonald govor, ki je bil razširjen potom radija. »Za

nami je,« dejal MacDonald, »nov kilometerski kamen na dolgem potu miru in varnosti.« Francija in Italija še nista članici skupine veselil, ki prostovoljno omejuje svojo pomorsko moč. Nadejati pa se je, da bodo tudi med njimi doseženi srečni rezultati in da bosta morali na kakršenkoli način odstraniti sedanje težkoče. Končni uspeh razorožitvenega vprašanja je izključen. Nikoli v zgodovini odnošaji med Veliko Britanijo, Japonsko in Združenimi državami niso bili tako prisrčni kakor danes.

Predsednik japonske vlade je v svojem govoru poudarjal, da otvarja londonska pomorska pogodba novo poglavje človeške civilizacije. Sedanji trenutek je kakor nalašč, da se razširi politika razorožitve na vse države in da se na čelo razorožitve sprejme v mednarodne pogodbe.

Katastrofa v Maybachu je zahtevala 100 žrtev

Eksplodija je bila jako huda - Ogenj v rudniku onemogoča reševalna dela

Pariz, 27. oktobra. AA. Poročajo iz Saarbrückna, da je bila eksplozija v rudniku Maybach jako huda. Ponesrečeni rudarji so zasuti v premogovem prahu. Reševanje je jako nevarno in težko. Kako huda je bila eksplozija, se vidi iz tega, da je neko lokomotivo, ki tehta več ko 10 ton, vrglo 1.500 korakov daleč.

Preiskava še ni dognala, kaj je bilo vzrok eksplozije. Rudnik Maybach je znan po tem, da je v njem jako mnogo gorljivih plinov. Reševalna dela so morali zaradi hude vročine v rudniku ustaviti. V rudniku je

še 10 rudarjev, ki so najbrž mrtvi.

Berlin, 27. oktobra. AA. Wolff poroča iz Saarbrückna, da so včeraj do petih popoldne potegnili iz rudnika v Maybachu 88 trupel. Še 11 trupel se nahaja v zabasnem rudniku. Zaradi hudega ognja, ki besni v rudniku, so morali ustaviti vsa reševalna dela.

Saarbrücken, 27. oktobra. AA. Havas poroča, da znaša število mrtvih v Maybachu po zadnjih vesteh 95. Od 20 ranjencev jih leži pet v brezupnem stanju.

Snežni viharji na Češkoslovaškem in v Avstriji

Sneg en meter na visoko - Vlaki in avtomobili obtičali - Na mnogih progah so bile prekinjene telefonske zveze

Praga, 27. oktobra. d. Po vsej Češkoslovaški so včeraj besneli silni snežni viharji in meteži. Po mnogih krajih je zapadlo od 0,50 do 1 m snega. Na progi Tabor-Votice je padlo do 1 m visoko snega. Promet je bil za dalj časa ustavljen. Na tej progi so divjali močni snežni viharji. Na mnogih krajih so bili veliki zameti. Pri Pačovu je bil snežni visok do pol metra. Na mnogih glavnih cestah so bili avtomobili primorani obstati na mestu, ker jih je snežni metej skoraj popolnoma zametil. Avtomobile so morali odkopati, da so mogli potem vožnjo nadaljevati. Pritisnil je danes mraz. V severni Moravski pri Novem mestu je na progi zaradi snežnih viharjev v nedeljo jutraj obtičal tovarni vlak, ki so ga šele po daljšem odkidavanju mogli spraviti dalje. Na progi proti Tišnovu je bil železniški promet začasno ustavljen. Močno je bil promet oviran tudi na progi Češka Trebova - Hljava. Tu je bil snežni nad 1 m visok. Telefonski in brzojavni promet je bil zaradi snežnih viharjev na mnogih krajih pretrgan.

Dunaj, 27. oktobra. d. Od sobote do včeraj

zjutraj je po Nižje-Avstrijskem močno snežilo. Na mnogih krajih je težak snežni metej prekinil zveze. Glavni kabel med Dunajem in Pasavo je bil ne daleč od Dunaja zaradi snežnih viharjev poškodovan. Direktna telefonska zveza Dunaj - Čurich in Pariz je bila včeraj prekinjena. Sneg je močno oviral tudi zračni promet. Včeraj zjutraj ni noben avijon startal k poletu.

Dunaj, 27. oktobra. n. Kakor javljajo iz vse Avstrije, je v večini krajev zelo slabo vreme. V vzhodni in zapadni Stajerski so zaradi dežja narastle reke. Zaradi neprestanega dežja preti nevarnost prometu. Včeraj je padel tudi prvi snež. Na Semmeringu ga je okrog 30 cm. V dunajski okolici so besneli snežni viharji.

Povodenj v Mali Aziji

Sto človeških žrtev?

Smirna, 27. oktobra. d. Povodenj je imela katastrofalne posledice. Porušilo se je 500 hiš in govore o več kot 100 mrtvih. 80 trupel so že oteli.

Odlikovanja visokih železniških uradnikov

Beograd, 27. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog ministra za promet odlikovani: z redom Belega orla III. stopnje Dimitrije Šreplović, generalni direktor državnih železnic v Beogradu, z redom Belega orla IV. stopnje pa: inž. Matko Schneller, direktor drž. železnic v Zagrebu, in inž. Dimitrije Knežević, direktor drž. železnic v Subotici, a z redom »v. Save III. stopnje: dr. Jakob Borke, direktor državnih železnic v Ljubljani in Anton Dolinšek, načelnik pri žel. direkciji v Ljubljani.

Z redom belega orla V. stopnje je odlikovan pomočnik železniške direkcije v Ljubljani Maks Klodič. Z istim redom IV. stopnje pa so odlikovani: Franjo Jelašič, Martin Košuta, Emil Petek in Franjo Sirel, višji uradniki v Ljubljani, Frnc Gorše, šef prometa v Zidanem mostu, Franjo Smerdu, šef prometa v Mariboru, Egon Tancig, šef prometa v Ljubljani, Karol Kozina, postajenačelnik v Mariboru, E. Baša, postajenačelnik v Zidanem mostu, Avgust Ludvik, postajenačelnik v Ljubljani gl. kol., Ivan Leden, Maribor, Anton Urbanja, Ljubljana in Andrej Sireclj, Maribor.

Odobren učbenik

Beograd, 27. oktobra. AA. Na osnovi mišljenja glavnega prosvetnega sveta je minister za prosveto odobril, da se knjiga Uvod v knjigovodstvo za meščanske, trgovske in slične šole Viktorja Rudolfa more uporabiti kot začasni učbenik privatne izdaje, dokler ne izide sličen učbenik v državni izdaji.

Naselitev naših optantov iz Madjarske

Beograd, 27. oktobra. k. Te dni bo rešeno vprašanje kolonizacije enega dela naših optantov iz Madjarske. V Vojvodini bodo kolonizirali 400 družin, ki so optimalne za našo državo. Kot zastopnik vlade bo minister brez portfelja gosp. Neudorfer v Vojvodini sprejel optante in uredil vse potrebno za njihovo naselitev. V Vojvodini bodo dobili zemljo za obdelovanje.

Nova zarota v Rusiji

Moskva, 27. oktobra. n. GPU javlja, da je odkrila novo revolucionarno zaroto med inženjerji. Vodje te organizacije so že prijeti. Organizacija se je imenovala Gospodarska stranka in je imela zveze z emigranti v tujini. Voditelji zarote so inženjerji Ramsin, Larčev in Fedotjov. Vsi bodo že te dni postavljeni pred vrhovno sodišče.

Proslave češkoslovaškega narodnega praznika

Maribor v zastavah - Matineja v Unionu in sestanek v Nar. domu

Maribor, 27. oktobra.

Maribor je včeraj na izredno svečan način proslavil veliki praznik osvobojenja bratskega češkoslovaškega naroda pred dvanajstimi leti. Vsa javna in številna zasebna poslopja so bila že zgodaj zjutraj okrašena z državnimi zastavami, deputacija JČ Lige in Češkega kluba pa je odšla na glavni kolodvor, da sprejema ljubljanske generalnega konzula ČSR g. dr. Františka Resla ter predavatelja g. dr. Krivicu iz Ljubljane.

V veliki dvorani pivovarne »Union« se je že pred napovedano 10. uro zbralo toliko Mariborčanov in Mariborčank, zlasti tudi srednješolske mladine, da je bila dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Tukajšnji Čehi, katere sta vodila g. Franjo Bureš in svetnik Knop, so bili zastopani skoraj do zadnjega člana. Matineja pa so se udeležili tudi zastopniki raznih oblasti in vojske: polkovnika Stojadinović in Radovanović, župan dr. Alojzij Juvan, okrajni načel in dr. Marko Ipavc, ravnatelj dr. Josip Tominašek itd.

Pozdravni govor je imel predsednik tukajšnje JČ Lige dr. Ljudevit Pivko, ki je uvodoma pozdravil generalnega konzula, predavatelja, zastopnike oblasti, vojske in korporacij ter vse ostalo občinstvo, katero je pozval, da zakliče v počastitev predsednika ČSR Masaryka trikratni »živio«. Po Pivkovem govoru je vojaška godba zasvirala češkoslovaško državno himno, katero so vsi stoje poslušali. Sledili sta dve češki deklaraciji Zdenke Ginkove in sina g. Bureša, nakar je govoril g. dr. Krivic svoj slavnostni govor, v katerem je orisal pomen osvoboditve češkoslovaškega naroda in pomen dela predsednika T. G. Masaryka. Obenem se je zahvalil vsemu češkoslovaškemu narodu za dokaze bratskega sočustvovanja z nami o priliki težkih preizkušenj zadnjih mesecev za svoja izvajanja je predavatelj dobil buren aplavz.

Za dr. Krivcem je navdušeno pozdravljen spregovoril generalni konzul g. dr. Resl, ki se je ob tej priliki poslovil od Maribora, ker zapušta svoje mesto v Ljubljani in se vrača v Prago. V svojem poslovilnem govoru je s toplimi besedami orisal tesne vezi, ki so ga ves čas vezale z vso Slovenijo, zlasti še z Mariborom. Svoj govor je zaključil z vzklikom Nj. Vel. kralju Aleksandru. Matinejo je zaključila naša državna himna, katero je odsvirala vojaška godba.

Po matineji je g. generalni konzul dr. Resl posetil razne predstavnike uradov in druge osebnosti, s katerimi se je tekom svojega petletnega bivanja v Sloveniji ob svojih čestih posetih v Mariboru seznanil. Opoldne pa je JČ Liga priredila v Grajski kleti slavnostni obed na čast g. konzulu in predavatelju dr. Krivicu. Tu so o konzulovih zaslugah za vzajemno delo med Slovenijo in Češkoslovaško govorili gg. dr. Vekoslav Kukovec, dr. Reismann in drugi. G. konzul sam pa se je v iskrenih besedah zahvalil in poslovil od Maribora, objubljaljoč, da bo po svojih močeh deloval tudi v Pragi še nadalje v dosedanem pravcu.

Popoldne je pa tukajšnja češka kolonija še sama priredila g. konzulu poslovilnico v Narodnem domu. Otvoril jo je ob 15. uri predsednik »Češkega kluba« g. Franjo Bureš z nagovorom. Vrstile so se razne zabavne točke, godba, petje, lutkovna predstava za češko deco v češkem jeziku itd. Tu so govorili še g. konzul dr. Resl, predsednik JČ Lige dr. Pivko, dr. Reisman, prof. Špendau, predsednik JČ Lige

v Ptujju dr. Višenjak in dr. Krivic iz Ljubljane. Po prisrčnem slovesu se je v spremstvu raznih zastopnikov g. generalni konzul z g. dr. Krivcem podal na kolodvor, od koder se je ob 17. uri odpeljal nazaj v Ljubljano. Ljubljano bo definitivno zapustil 5. novembra in se bo s popoldanskim brzovlakom preko Maribora odpeljal v Prago. Mariborska JČ Liga in Češki klub se bosta takrat še poslednjič poslovila od njega.

Svečana proslava v Celju

Celje, 26. oktobra.

Na svečan način so danes Celjani obhajali češkoslovaški narodni praznik Osvobojenja. V slavnostno okrašeni dvorani Narodnega doma so se zbrali zastopniki vseh celjskih oblastev in društev. Splošno pozornost so izkazali češkoslovaškemu konzulu iz Ljubljane g. Cibelki. Bili so navzoči med drugimi komandant 39. peš. polka g. polkovnik Kostić, komandant vojnega okrožja g. polkovnik Purić, načelnik mestne občine g. M. Goričan, načelnik okoliške občine g. Mihelčič, predsedniki vseh celjskih sodišč, predstojniki vseh šol ter mnogo drugih zastopnikov in mnogo občinstva. V imenu JČ Lige je g. M. Hrašovec Juro ob 10. otvoril proslavo in pozdravil vse udeležence. Godbeno društvo železničarjev je zaigralo češkoslovaško ter našo himno, ki so ju vsi stoje poslušali ter vzklikali bratski Češkoslovaški. Združeni moški prosvetnega društva ter Oljke so pod spretnim vodstvom g. Segule zapeli par pesmi. Sledilo je globoko zasnovano in po v njem izraženih mislih visoko stoječe predavanje g. prof. Orožna. Govoril je o veliki in sijajni preteklosti češkoslovaškega naroda.

Slavnostna akademija v Kranju

Sokol in kranjski Čehoslovaki so priredili v proslavo češkoslovaškega narodnega praznika v soboto 25. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma slavnostno akademijo z zelo pestrim programom. Dvorana je bila dobro zasedena. Uvodno koračnico je zaigral orkester Narodne čitalnice pod spretnim vodstvom neumornega sokolskega delavca Stanka Završnika. Nato je z lepimi besedami slavil veličino češkoslovaškega naroda g. dr. Simon Dolar. Omenil je vse velike borec od znamenitih srednjeveških kraljev do T. G. Masaryka, katerega pomen za čehoslovaško in jugoslovansko osvobojenje je še posebno poudarjal. Čehoslovake in Jugoslovane je pokazal kot nositelje slovenske misli. Pozival je vse meščane, naj delajo na to, da se v najkrajšem času ustanovi v Kranju »Jugoslovansko-češka ligac«. Na koncu se je spomnil junakov, ki so položili svoje življenje na oltar domovine. Za njim je govoril v češkem jeziku g. inž. R. Brixl. Gdčna Lidka Vedralova, konservatoristka iz Ljubljane, je z občutkom zapela par Smetanovih in Novakovih pesmi. Ujagale so zlasti V. Novakove slovaške narodne pesmi in njegova »Gorska balada«. Mlada pevka ima zlasti v nižjih legah zvonec in izdaten glas; občinstvo ji je z navdušenjem ploskalo. Baritonist Marjan Rus ni mogel nastopiti, ker je bil prepozno obveščen in je bil ta večer že drugje oddan. Lepo je zapel »Fantovski zbor« težki pesmi »Molitev za slovaški rod« (Davorin Jenko) in »Pelin rožac« (Jereb B.). Dobri so bili zlasti basi. Program je zaključil orkester, ki je odigral Cerinov potpuri narodnih pesmi in zaključno koračnico. Po sporedu se je razvil zabavni večer s plesom. Orkester Narodne čitalnice je igral ves čas zelo pridno in dobro. Upamo, da je ta prisrčen večer bratske vzajemnosti še povečal vezi med kranjskimi meščani in Čehoslovaki.

Bitka med orožniki in dolenjskim razbojnikom

Na kozolcu si je napravil brlog in streljal besno na orožnike, dokler ga ni zadela krogla v glavo

Novo mesto, dne 27. oktobra.

V Gotni vasi pri Novem mestu se je danes popoldne odigrala prava pravcata bitka med nasledovanimi zločincem in orožniki. 25-letni šeststniški sin Anton Stangelj, ki je bil že večkrat predkaznovan, je imel ponovno več grehov na vesti. Izdali so za njim tiralice, ni pa bilo mogoče iztakniti moža.

Okrog poldne je novomeška orožniška postaja slučajno izvedela, da se skriva v Gotni vasi na domačem kozolcu, kjer ima v mrvi skrito tudi novo kolo. Orožniška kaplarja Modic in Pavlin sta bila v onem rajonu v službi. Urno ju je poiskal orožniški narednik Ivan Vojsk in skupno so obkolili kozolec. Kozolec je velik dvojni, skoraj nov. Stoji tik državne ceste kot prvo poslopje v Gotni vasi. Zadaj so hiše s cerkvico. Nasproti kozolcu na drugi strani ceste je zidana kapelica.

Kaplar Modic je zlezal po stopnicah na kozolec. Ni bil še na vrhu, ko je začul šum nad sabo. Ozrl se je kvišku in zagledal Stanglja, ki je ležal na prečnih tramih skoraj tik nad njim. Izza tramu je molela roka in v njej pištola. In že je počilo in bobnelo kot iz strojnice. Modic je zdrknil na tla. Srečo je imel neverjetno. Krogla mu je na prsih preluknjala plašč, odbila gumb in se zarila v tram. Da je Stangelj pogledal izza tramu, bi bil Modic sedaj mrlič. Druge krogle niso zadale.

Narednik Vojsk je takoj nato zaprosil novomeško orožniško postajo za pomoč. Z avtotaksijem je prispel narednik Cepin s še enim kaplarjem in vsemi pisarji orožniške stanice. Ko jih je Stangelj zagledal, je otvoril nanje živahen ogenj. Komandirja orožniške čete, orožniškega kapetana Grozdaniča je še posebej pozdravil s

šestimi krogli. Strelji so pokali v dveh tonih, da se je domnevalo, da sta na kozolcu skrita dva obupanca. Med orožniki in Stangljem se je vnela prava bitka. Mož je streljal nanje, oni so odgovarjali. Pokazal se ni, pa so mu zaklicali, naj se uda, sicer bodo zažgali kozolec. Odgovoril je s strelji.

Pozvali so njegovega brata Ivana in ta ga je lepo prosil, naj se uda, ker bodo sicer orožniki vs. požgali. Stangelj je molčal, pa je brat izvelel izpod kozolca mlatilnico, vozove in orodje. Sam se je mučil, nihče se ni upal pomagati mu, čeprav se je zbralo tam okoli pol Novega mesta in okolice. V Novem mestu je dala sirena znak požara. Pridrvel je rdeči gasilni avto. Stangelj je tudi nanj otvoril ogenj.

Kmalu nato so bližnji začuli na kozolcu pridušeno stokanje. Kaplar Modic, ki je že prej ušel smrti, je spet prostovoljno zlezal gor in našel v senu nezavestnega Stanglja. Na desnem senu mu je zijala velika rana, na drugem senu pa je bil izstrelek. Najbrže ga je pogodila orožniška krogla. Kakor pa vse kaže, bo mož ostal pri življenju in izgubil le eno oko. Prepeljali so ga v kandijsko bolnico, kjer se je nocoj zavedel. V mrvi na kozolcu s našli dve pištoli kalibra 635 mm in tipa »Walter« ter dva naboja s 11 patronami. Na kozolcu je imel v mrvi izkopane na vse strani rove, da je bilo njegovo gnezdo podobno lišičini. Skakal je iz ega rova v drugi in streljal na orožnike, od katerekoli strani so se mu približali.

Kaj ga je pripravilo do tako obupnega čina, je uganka. Sama tatvina, radi katere so ga sedaj zasledovali, gotovo ne. Domnevajo, da je bil morda v zvezi tudi s cerkvenim ropom pri frančiškanih, o katerem smo pred kratkim poročali.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 27. oktobra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V severnih Alpah neznatne vremenske spremembe, v južnih Alpah izboljšanje vremena.

Sneg je pobelil hribe in doline

Poročila o prvem snegu, ki je napravil ponekod občutno škodo in ki naznanja zgodnjo in dolgo zimo

Ljubljana, 27. oktobra.

To soboto je padel v Ljubljani prvi sneg, ki je sicer kmalu skopnel, toda atmosfera se je tako ohladila, da so ljudje v nedeljo oblekli že kožuhe. Kakor je razvidno iz sledečih poročil z dežele, je ta dan padel sneg skoro v vseh hrib vitezih krajih banovine in je povzročil mrz ter zaključek, da trka zima na duri in da bo letos huda in dolga. Sicer je pa stoletna praksa napovedala za letos sneg na dan 27. t. m. in se je zmotila torej samo za dva dni.

Zimsko neurje

Maribor, 26. oktobra.

V soboto ves dan in vso noč do nedelje je divjal nad Mariborom in okolico silen vihar z nalivi, ki so se ponoči spremenili v metež. V nedeljo zjutraj so bili vsi hribi, Pohorje, Kozjak in višji vrhovi Slovenskih goric do podnožja pokriti s snegom. Na Dravskem polju in pod Pohorjem je bil vihar tako silovit, da je rul dreve. Vse vode so narastle in ponekod so nastale poplave, posebno v Pesniški dolini in tudi po mestu je voda drla kakor po hudourniku. Temperatura je silno padla.

Zelo zgodaj je še...

Celje, 26. oktobra.

Sneg je pokril v nedeljo zjutraj hribe in griče okoli Celja. Zgodaj, zelo zgodaj je še.

Tolimo se z lepšim predbožičjem

Novo mesto, 26. oktobra.

V noči od sobote na nedeljo je sneg pobelil vs dolino. Vode so narastle in so kalne. Temperatura je občutno padla in je zapadel mrz. Tolažimo se pa z lepšim predbožičjem.

Vode močno narastle, sneg na Gorjancih

Brežice, 26. oktobra.

Po deževju, ki je trajalo v petek popoldne, v soboto ves dan in v nedeljo dopoldne, so vode silno narastle. Voda v strugi razmočvirjene Vrbinje je prestopila bregove in se razlila po Vrbinji. Tudi Sava in Krka sta silno narastle. V Vrbinji nekateri še niso pospravili vseh poljskih pridelkov, ki bodo po deževju seveda uničeni. Deževje zelo ovira delo na polju. Kmetje ne morejo ne orati, ne sejati ozimne. V noči od sobote na nedeljo je zapadel v Gorjancih sneg, ki je segel skoro v dolino. Ozračje se je zelo ohladilo in od Gorjancev piha mrzel veter. Temperatura je v soboto podla od 6 na 3 stopinje C. Vse kaže, da bo letošnja zima dolga in huda.

Škoda po snegu in neurju

Ribnica, 26. oktobra.

V soboto popoldne so začele med dežjem padati prve snežinke. Okoli 3. ure je nehale deževati, nakar je začelo močno snežiti. Snega je padlo nad 2 dm visoko. Sneg je povzročil veliko škodo na drevju, od katerega še ni odpadlo listje. Kmetje so v skrbeh, ker se še niso preskrbeli z nastiljem zaradi prejšnjega deževja. Sneg in neurje je potrgalo in poškodovalo električne vode in drogeve v Gorenji vasi. Zato v vasi v nedeljo niso imeli elektrike. Tok bo ustavljen, dokler ne bodo vodji popravljani. Naša želja je, da bi sneg kaj kmalu skopnel.

Do 80 cm snega. — Škoda v sadovnjakih

Begunje pri Cerknici, 26. oktobra.

V soboto dopoldne je začel med dežjem padati sneg, popoldne je pa snežilo kakor v hudi zimi. Sneg se je prijel tal, čeprav so bila zelo razmočena. V dolini ga je do 10 cm debelo, po gričih pa še več. Nekateri imajo veliko škodo, ker še niso pospravili s polja zelja in svinjske piče. Pod težo prvega snega se je polomilo precej drevja. V nekoliko višje ležeči vasi Kozljek je padlo do 30 cm snega. Ker listje še ni odpadlo, se je nabralo na njem precej snega, pod težo terena so se lomile veje. Hudo so trpeli sadovnjaki okoli vasi. Odlomljene veje mole izpod snega, kvišku pa štrle še gola debela.

Pohorje in Kozjak v zimskem oblečilu

Marenberg, 26. oktobra.

Po neprestanem deževju zadnjih dni je temperatura zelo padla. Vrhovi na Pohorju in na Kozjaku so se pa zopet odeli v belo zimsko oblečilo.

Bela Urška

Šoštanj, 26. oktobra.

Po dvadnevem deževju se je vreme zvedrilo in zagledali smo zaeneženo Urško goro, ki nas opominja, da je zima na pragu. Tudi drugi nižji griči okoli nas so pobeljeni. Smučarji, pripravite se!

Zima je na pragu

Bled, 26. oktobra.

Obeta se nam, da bomo imeli letos kmalu zimo. Po bližnjih, niti 200 m visokih hribih je padel večer prvi sneg, ki je močno ohladil ozračje. Ljudje so se oblekli v zimske suknje in zima je na pragu.

Sneg in mras

Kamnik, 27. oktobra.

Sobotni naliv nam je prinesel tudi prvi sneg in z njim mrz. Na planinah je zapadel sneg do višine 500 m in kakor izgleda, ne bo kmalu izgintl. V nedeljo je bila tako mrzla noč, da so celo najtrotnejši oblekli zimske suknje. Bistrica in Nevljica, ki sta v soboto močno na-

rasli in grozili s ponovnimi poplavami, sta v nedeljo zopet padli na normalno višino.

Za smučarje kaže dobro

Kranj, 27. oktobra.

Ko se je v nedeljo zjutraj po hudem dežju zjasnilo, so se pokazale planine pokrite s snegom, ki sega daleč v dolino. Sneg je padel tudi na vrhu sv. Jošta in škofjeloških hribov alpskega predgorja. Kakor vse kaže, bodo imeli letos smučarji več sreče kot lani.

Vihar in poplave v Slov. goricah in okoli Pragerskega

Maribor, 27. oktobra.

Kakor nad Mariborom in Dravskim poljem je v noči pred nedeljo divjal velik vihar tudi po Slovenskih goricah. V Kungoti je odnesel streho s hiše viničarja Praprotnika, poškodoval pa je tudi mnogo drugih streh in posebno koč, iz katerih so morali prebivalci zbežati med največjim nalivom. Pesnica in Sčavnica sta tako narastle, da sta bili v nedeljo obe dolini sprejemljeni v jezero. Nekateri vozovi in tudi avtomobili so obtičali v vodi in niso mogli naprej. Voda se je pričela polagoma odtekati šele v nedeljo zvečer in večeraj zjutraj. Škoda je zelo velika.

V noči od sobote na nedeljo je divjal nad Pragerskim in vsem podnožjem Pohorja od Konjic do Maribora ter po Dravskem polju silen vihar, med katerim je neprestano deževalo, nekaj časa pa tudi snežilo. Vihar je bil tako močan, da je ponekod rul drevesa s koreninami vred, podiral brzjavne drogeve in metal opeko s streh. V Gaju pri Pragerskem je vihar razmajal stene hiše posestnika Franca Bogca tako, da jo je morala družina izprazniti. Prav tako se je morala na Pragerskem izseliti iz hiše Ilije Predoviča družina brzjavne mojstra Koprivnickija. V Spodnji Polskavi sta se podrla ograja in kozolec posestnika Lepeja, v Hočah pa se je delno porušila nova stavba slikarja Osvatiča. Sličnih nezgod je bilo mnogo tudi po vseh drugih vaseh. Viharju je v nedeljo sledila velika povodenj. Cesta Pragersko-Spodnja Polskava je bila na mnogih krajih pod vodo. Voda pa je preplavila tudi vse nižje ležeče travnike in pašnike po Dravskem polju. Posebno je narastla Dravinja, ki je zalila tudi prog lokalne železnice Poljčane-Slovenske Konjice, tako da vlaki v nedeljo niso mogli voziti. Škoda, ki sta jo povzročila povodenj in vihar, je zelo velika.

Kaj pravijo stari vremenarji

V pratiki, ki je še vedno med kmečkimi očanci-vremenarji najbolj v čisljih, so v oktobru zabeleženi in podčrtani štirje svetniki, ki ravnavo vreme za daljšo dobo. To so Gal, Luka, Uršula ter Simon in Juda. Sv. Gal goduje dne 16. oktobra. Stari kmetje ga spoštujejo kot svetnika, ki spravi živino v hlev in zato pravijo o njem: »Po Galovem dnevu ostane živina v hlevu.«

Drugi je sv. Luka, svetnik za pozne poljske pridelke. Goduje 18. oktobra. Pravijo o njem: »Luka repo puka, v roke huka.« Letos so si morali kmetje res hupati v roke, ker je bilo o sv. Luki že precej mrzlo. Če pa sv. Uršula 21. oktobra pride v deželo z belo haljo, pa pravijo stari očanci: »Kakoršna Urša priklama, takšna bo zima.« Drugi zopet pravijo: »Če z dežnikom Urša pride, zima vlaga ne uide.«

In danes 28. oktobra godujeta sv. Simon in Juda. Tudi ta dva svetnika-apostola sta v velikih čisljih pri našem kmetu. Po mnogih krajih se na ta dan vrše semnji, na katerih se kmetje preskrbe z zimsko obutvijo in obleko. Splošno pa pravijo: »Če pritisneta z mrazom Simon in Juda, potem bo zima dolga in huda.«

Čeprav so vsi ti vremenski reki precej pesimistični glede zime, vendar stari kmetje ne izgube optimizma za prihodnjo letino ter se tolažijo tako-le: »Sneg ob koncu oktobra, prihodnja letina dobra.«

Zbor delegatov SPD v Celju

Celje, 26. oktobra.

Danes so se v Celjskem domu zbrali delegati vseh podružnic SPD. Pred glavnim zborovanjem so imeli delegati sestanek, na katerem je bil dr. Senjor iz Maribora ponovno izvoljen za nadzornika. Glavno zborovanje je otvoril načelnik dr. Fran Tominešek iz Maribora. Dr. Senjor je poročal o nadzorstvu podružnic, o nedostatkih pri nekaterih kočah. Naglasil je potrebo reorganizacije Zveze planinskih društev, ki je premalo agilna. Končno je poročal še o letošnjem kongresu Asociacije slovenskih planinskih društev. Obširna debata se je razvila po referatu delegata Hrovatina o ukinitvi polovične vožnje. O tej zadevi se je napravilo več važnih sklepov, da se vsaj delno dosežejo prejšnje ugodnosti na železnici. O določitvi idejnih smernic se je razvila burna debata, v katero so posegli dr. Oblak, dr. Tuma, profesor Mlakar in dr. Senjor. Osrednji odbor je zahteval, da se preseli redakcija Planinskega vestnika, ki ga že mnogo let urejuje dr. Josip Tominešek v Mariboru, v Ljubljano. Končno je bil z veliko večino sprejet predlog dr. Oblaka in profesor Mlakarja, da se naj tolažijo pravila tako, da določa glede uredništva Planinskega vestnika le skupščina delegatov. Načelnik dr. Fran Tominešek je poročal, da je banska uprava potrdila novi vodniški red in tarife za vodnike. Ker je pri nadaljnjih poročilih prišlo do medklincev, je izjavil dr. Tuma, da obnih zborov ne smatra za resne in da odslej ne bo več

sodeloval na njih. Dr. Mrak je zahteval, naj se rešujejo vprašanja odsekov pri Osrednjem odboru na izrednem občnem zboru Osrednjega društva. Dr. Snudrl je predlagal, naj se naroči Osrednjemu odboru, da izdela nova pravila in jih predloži prihodnji skupščini delegatov. V Ljubljani naj se ustanovi posebna podružnica. Premožanje Osrednjega odbora naj bi prešlo v skupno last podružnic. Sedež Zveze jugoslovanskih planinskih društev naj se preseli za stalno v Ljubljano, kjer bo več izgleda za njeno uspešno delovanje. Članarina se je določila za prihodnje leto v dotedanji višini: Prispevek, ki naj ga podružnice pošiljajo osrednjemu odboru za društveno upravo, se je določil na Din 250. Delegati so povdarjali potrebo, da se z živo agitacijo zviša število naročnikov Planinskega vestnika. Pri slučajnostih so se obravnavali razni predlogi in želje Osrednjemu odboru.

Občni zbor Meščanske korporacije v Kamniku

V nedeljo popoldne se je vršil v Čitalnični dvorani občni zbor Meščanske korporacije, ki je trajal skoro 4 ure. Načelnik g. dr. Vidle je podal obširno poročilo o delu in uspehih korporacije v pretekli računski dobi, med katerimi sta najvažnejša oddaja lova v zakup dvoru in udeležba na šumarski razstavi v Ljubljani. Iz poročila o gospodarstvu, ki ga je podal upravitelj g. inž. Rebolj, posnemamo, da je posekala korporacija v preteklem letu 12.723 m³ lesa, 5.732 m³ ga je razdelila upravičencem za drva, ostali, večinoma mehki les, pa se je razžagal na lastni žagi v deske. Stroški za žaganje so bili letos izredno visoki: 82 Din za 1 m³ in ni imela žaga pri svojem obratovanju nikalih dohodkov. Več dohodkov pričakuje korporacija od fabrikacije zabojev, za katere ima veliko naročil, vendar bo treba za to zgraditi sušilnico za les. Proizvajanje oglja donša le 500 Din pri vagonu, vezanje odpadkov v kolobar je pa tudi samo malenkost. — Na posekane komplekse se je posodilo 120.000 sadik iz lastne drevesnice na Kopišah. Dolg korporacije znaša 2.090.000 Din, ki pa je večinoma krit z vrednostjo novih investicij.

Po poročilu nadzornega odbora se je obširno razpravljalo o načrtih za prihodnjo poslovno dobo, v kateri je predvideno okrog 800.000 Din čistih dohodkov. V načrtu je predvsem oddaja električnega toka mestni občini, mapiranje in točna določitev zahodnje meje korporacijskega posesta, naprava sušilnice lesa, potrebnega za izdelovanje zabojev itd. Vprašanje graditve vzpenjače na Dol se prepusti v razmotrivanje in odločitev izrednemu občnemu zboru, pravtako se odloži za enkrat vprašanje gradnje ceste ali električne železnice v Bistrico. Upravitelj opozarja na prepotrebno zgraditev vzpenjače na Dol, s čimer se bo lahko izkoristilo 85.000 m³ lesa, ki je sedaj nedostopen, in na veliko škodo, ki jo trpi korporacija s tem, ker ne more spraviti do žage bukovih hlodov, ki bi dali pri m³ 100 Din dobička več kot drva.

Odbornikom se prizna dnevnicca 100 Din, kadar vršijo službo po nalogu odbora. Načelniku se določijo za trud mesečna nagrada v znesku 1200 Din. — Nadvse važna pa je ugotovitev, da niti občni zbor niti odbor nimata po statutu pravice deliti kakršnekoli podpore; zato tudi občni zbor ni mogel ugoditi prošnji mestne občine, da ji daruje za kopalnišče še 45 m³ desk. Odbor pa po svoji uvidevnosti lahko deli miloščine, ki pa ne smejo presegati vrednosti enega sežnja drv (vrednost 300 Din).

Potreba nove šole v Šmartnem ob Paki

O tem važnem vprašanju je bilo priobčenih v listu že par člankov. Ni dvoma, da je postalo to vprašanje spričo obstoječih razmer zelo pereče za občino Šmartno ob Paki, in je le želeli, da se za zadevo zainteresirajo merodajne oblasti. Nikakor pa ni prav in umestno, da se je v izišlih člankih skušala naprtiti krivda krajevnim činitelem, t. j. krajevnemu šolskemu odboru in osumničiti nekoga, ki naj bi vodil borbo proti zidanju nove šole. Da bo javnost pravilno poučena v celi zadevi, poročamo resnici na ljubo sledeče: Da je zidanje nove šole v Šmartnem ob Paki neobhodno potrebno in da je bilo treba začeti s pripravami, to je uvidel celotni krajevni šolski odbor še v letu 1927, ko je odločil v svoji seji, da začne zbirati gradbeni fond. Z nabiranjem tega fonda se je tudi takoj pričelo in se je vsako leto pri sklepanju proračuna določila davčni moči davkoplačevalcev primerna svota. Obnem se je zaprosilo takratni občinski odbor, da odredi komisijonelni ogled za določitev in ugotovitev dejanskega stanja in stavbnega prostora za zidanje nove šole, kar se je tudi izvršilo. Tudi je občinski šolski odbor v Mariboru na prošnjo krajevnega šolskega odbora vtiral, odnosno obljubil prispevati za zidanje, v okviru možnosti gotov znesek. Z ukinitvijo oblasti pa so se prenesele vse agende na banovinski šolski odbor, ki ima po določitih zakona o narodnih šolah odrejevati potrebno o popravilih starih in o zidanju novih šolskih stavb.

Iz tega določila zakona mora vsakdo uvideti, da krajevni šolski odbor ne morejo glede popravil ali novih šolskih stavb sami ničesar veljavnega sklepati in je vsak določilom zakona nasprotujoč in nesoglasujoč sklep neveljaven in ničev. Zato tudi krajevni šolski odbor v Šmartnem ob Paki ni zamogel do sedaj ničesar drugega ukreniti, kakor napraviti na višje oblasti po določitih zakona in tozadevnih odredbah lastne potrebne prošnje. Ko bodo prošnje od nadrejenih oblasti rešene, bo gotovo krajevni šolski odbor in drugi vpoštev prihajajoči krajevni faktorji storili nadaljne korake.

Ker so se t. dejstva v izišlih člankih nevede ali nechte prezrli, prosimo, da se to popravi, ker bi se sicer godila nekim osebam krivica.

Ob 25 letnici hotela »Union« v Ljubljani

Z današnjim dnevom poteče 25 let, odkar je bil dograjen v Ljubljani »Grand hotel Union«, ki je še danes prvi, najmodernejši, največji in najbolj komfortni hotel v Ljubljani. V letu 1902 se je konstituiral ustanovni odbor, sestojč iz gg. dr. Vinka Gregoriča, primarija in posestnika, Josipa Jegliča, trgovca in posestnika, Franca Peterca, trgovca in posestnika, Alojzija Stareta, župnika v p., in Ivana Sušnika, stolnega kanonika, od katerih danes še trije žive in sta dva še vedno člana upravnega in nadzornega odbora, ter napravil za takratne razmere dalekosežen in drzen sklep, da se zgradi na Miklošičevi cesti moderen, 100 sob obsegajoč, z vsem komfortom opremljen hotel, s katerim naj bo v zvezi najboljša in najlepša kavarna ter restavracija. Sklep je postal dejstvo. Pod načelstvom prvega predsednika g. dr. Vinka Gregoriča je zgradba hitro rastla in dne 28. oktobra 1905 je bil hotel dograjen in otvorjen. In danes po 25. letih — hotel z vsemi drugimi prostori še vedno odgovarja zahtevam tudi razvajenih gostov. — Treba bi bilo le nekaj preuredb — gorka in mrzla voda v sobah, svetlobna signalizacija, avtobus namesto prejšnjega omnibusa, in hotel je še vedno daleko prvi v Ljubljani in gotovo v prednji vrsti med prvimi v državi. Ustanoviteljem je treba izreči ob 25-letnici vse priznanje za njihovo velikopotezno in smelo zamisel, kajti hotel »Union«, ki so ga oni zgradili, je v Ljubljani središče vsega tujškega prometa, hotel »Union« je nenadomestljiv ob priliki raznih manifestacij, velikih prireditvev si brez dvorane hotela »Union« ni mogoče misliti.

Hotel »Union«, ki je moral preboleti težke porodne bolečine, je dobro prestal svojo krizo v letu 1912, od tedaj naprej pa se lepo razvija in ob 25-letnici obratovanja se mora ugotoviti, da je hotel »Union« v svoji stroki vodilno in tudi daleč izven mej naše države poznano in priznано podjetje, ki zelo mnogo pripomore k razvoju tujškega prometa v Ljubljani in v celi naši državi.

Požar po žganjekuhi

Gornja Radgona, 26. oktobra.

V soboto zjutraj ob 2. uri je naznan plat zvona ogenj. Ker je bila deževna noč, se jih je pač malo zbralo iz sladkega spanja. Ob pol 2. uri zjutraj je nastal požar pri posestniku Francu Rondi v Lutvercih št. 36. Ogenj je nastal v podstrešju ter je pogorelo podstrešje s kritbo; škoda je delno krita z zavarovalnino. Ob pravem času je prihitelo na pomoč gasilno društvo iz Gor. Radgone in Apač ter so ostalo gospodarsko poslopje rešili. Gospodar je kuhal žganje; kakor je ob taki priliki običaj, pride na o sk mnogo prijateljev, da pomagajo pri žganjekuhi; ipovedujo si različne dogljanje ter se pokrepčujejo s toplo kapljico žganja. Po končani žganjekuhi so se vrnili vasovalci domov, a kmalu nato je izbruhnil ogenj. Sutil se, da ga je povzročil cigaretni ogejek.

Kultura

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Torek, 28. okt.: Zaprt.

Sreda, 29. okt.: »Razbojnik«. Red D.

Četrtek, 30. okt.: Zaprt.

OPERA

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 28. okt.: »Prodana nevesta«. Slavnostna predstava v proslavo čehoslovanskega narodnega praznika. Gostuje tenorist Marij Šimec. Ljudske cene. Izven.

Sreda, 29. okt.: Zaprt.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Torek, 28. okt. ob 20. uri: »Sen kresne noči«.

b. A. Kuponi. Navadne dramske cene.

Sreda, 29. okt.: Zaprt.

Četrtek, 30. okt. ob 20. uri: »Dnevi našega življenja«, ab. B.

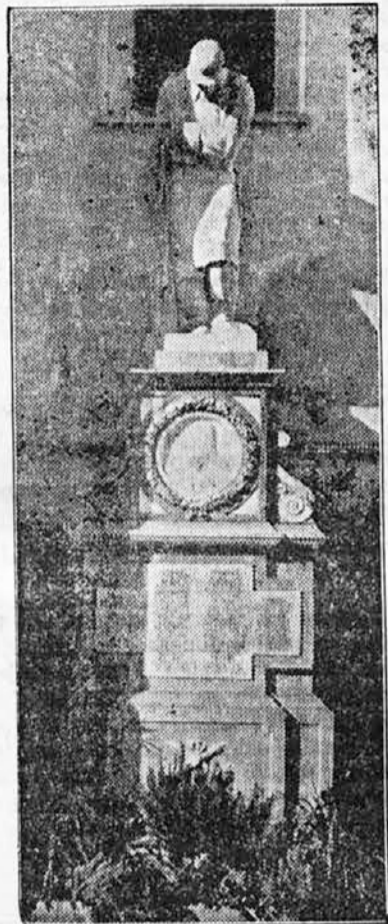
Emil Adamič: Album za mlade pevce. V zlozbi Glasbene Matice ljubljanske je izšel Adamičev Album za mlade pevce, zbirka eno- in dvoglasnih zborov s spremljevanjem klavirja. Ta album izide v treh zvezkih, prvi je sedaj na knjižnem trgu. Obsega 12 zborov s spremljevanjem klavirja, ki so predvsem namenjeni za meščanske, srednje, učiteljske in glasbene šole ter bodo izvrstno služili tako pri pouku kakor tudi pri javnih nastopih šolske mladine. Ime avtorja samega nam je porok, da se vsi odlikujejo po pravi muzikalnosti in izredno lepi melodiji. Mišljeni so za srednji, ne previsok in tudi ne preizek glas. Tudi klavirski stavek je primerno, ne pretežno pisan, tako da zbirka odgovarja vsem našim prilikam. V I. zvezku je 12 zborov. Delo se narača po vseh knjigarnah kakor tudi pri založniku: Glasbeni Matici ljubljanski. V isti zlozbi sta izšla te dni tudi dva madrigala za mešani zbor in sicer Palestrinijev Bone Deus in Callusov: Glejte, kako umira pravični. Obe skladbi sta primerni za cerkvene, pa tudi za javne koncertne nastope.

Odkritje spomenika padlim vojakom v Stari Loki

Mogočna manifestacija vojnim žrtvam

Stara Loka, 27. oktobra.

Lilo je vso soboto, tja pod pozno noč, ko so se pričele zbirati množice Starolokčanov na pokopališču, da prisostvujejo početnim, velikim in pijetnim svečanostim ob odkritju spomenika padlim junakom. Spomenik iz kraškega kamna je nem, dostojanstveno pogledoval na mrtve poljane; priroda se je razvila v temo, ko je zavalovila preko gomil in grobov ter sočutečih žalostinka...

revski zbor, pod vodstvom pevovodje Cirila Mraka, je intoniral »Blagar mu« in zatem »Vigred se povrne«, ter h koncu mogočno »Oj Dobrodober«. Pobožno proseče, spokojno in spominov polno so sledili navzoči večnolepim akordom. Zvonjenje, ki se je oglasilo po petju v farjni cerkvi in vseh njenih podružnicah, je naznanjalo veliki dan...

Nebo je bilo dobrotno. Pobeljeni griči in holmi so pozdravljali v nedeljo jutraj hladni, oblačni dan. Nevarnost naliva je minila in že so se proti 9. uri jeli pomikati proti Gasilnemu domu v Stari Loki, ki je bila v žalnih zastavah, številni gostje svoji, prijatelji in farani, da se priključijo slovesnemu obhodu.

Razvil se je spreved v župno cerkev. Takoj na križem so nosili venec starološke občine in družine Jamnikovih. Solski zastavi je sledila moška in ženska deca z učiteljstvom, nato močna deputacija Sokola v kroju in civilu z zastavo, pod vodstvom podstaroste br. Zahraštika. Za škofjeloško godbo so se razvile dolge vrste gasilcev. Starešinstvu s predsednikom Ivanom Kavčičem na čelu so se priključila malone vsa društva doljnega škofjeloškega okraja. Sledila je s krasnim vencem Zveza slovenskih vojakov in krajevna sekcija udruženja vojnih invalidov, nakar sta se zvrstili Izobraževalni društvi iz Stare Loke in Škofje Loke, zastopniki državnih, samoupravnih cerkvenih in vojaških oblastev, različnih drugih društev, korporacij in ustanov. Dolgi spreved so zaključile številne vaške skupine z venci iz Stare Loke, Binkice, Pevnega, Virloga, Crngroba, Grenca, Staraga dvora, Virmaš, Križne gore, Moškriča, Sv. Duha, Trnja in Veštra. Spreved je med sviranjem turobnih melodij krenil mimo Dolena skoci vas.

Slovesno cerkveno propoved je imel častni kanonik v Stari Loki Matej Mrak, ki se je v lepih, globoko občutenih besedah spominjal padlih dragih vojakov. 50 mladih življenj je poklonila starološka fara na oltar borbe za naše osvobodjenje. S tugo, ki nas navdaja, naj se družni veselje. Trpljenje padlih fantov, mož, bratov in sinov je končano, prelita kri je ustvarila novo domovino Jugoslavijo. V globoki ljubezni do ljubljenskega vladarja naj bo bol lažja, ker so padle žrtve rodile obilni sad. Po slovesni službi božji so se zgrnile neštete množice okoli zgrajenega spomenika in so kljub močnemu mrazu vtrgale do kraja.

Se so zveneli glasovi žalostinke »Ušliš nas«, ko je negovoril zbrane župan Anton Hafner imenom pripravljalnega odbora in starološke občine s toplim pozdravom na vse navzoče. V jedrnatem, miselnem globokem in stvarnem govoru je očrtal govornik muke in trpljenje padlih.

»Zavese padli... in pred stotinami navzočih se je pričel visoki monument hvalnosti, spoštovanja in spomina. Globoko sklonjeni vojaki s puščico, mrko, srepo pogledava — prav, kakor v poslednjem dihu. Pietät v marmornato ploščo s 50 oklesanimi imeni in obsežnostjo kamna sploh je zares lep, mogočen spomenik; vreden žrtve svetovne vihere. Goan. Hafner izroča spomenik v varstvo cerkveni upravi, nakar se s trikarnim »slava« oddolže navzoči ma-

nom padlih drugov. Molitvam sledi nagovor kanonika g. Mraka. Spomenik je treba očuvati, prevzeti v varstvo in skrbeti zanj, da bo vedno in vselej čist in lep kakor na dan odkritja. Slavnostni govornik vojni kurat Bonač Franc se v daljšem govoru spominja boli, trpljenja in žalosti slovenske matere in žene, ko je izgubljala najdražje — svoje može in sinove. Ljubezen do naroda in zemlje je vodila vojake na krvavih bojiščih. Pesem je dvignila srca, da niso obupavali. Današnji dan je spomin vseh žrtve in nedokončanega dela. Okovani morajo v prostost, suženjski pod svobodno sonce, zatirani v svoje meje. Za vse so padala življenja, za boljšo bodočnost jugoslovanskega naroda je žela smrt tako obilno žetev. Spomin mrtvim je nedotakljiv in svet. V domove preminulih zemeljstev nesoglasja nimajo poti. Vsi narodi, vseh dob, ver in stopenj slave svoje pokojne. Stara Loka se s spomenikom krasno družiti simbolu vojne vihere na škofjeloškem pokopališču. Po slovenski domovini vstajajo spomeniki, lepi, mogočni in prekrasni. Večni spomin padlim junakom, naša srca so njihova. Po liberi in izvajanjih zastopnika dobrovoljcev je govorila mladina. Janez Pokorn iz 6. razreda za deško škofjeloško šolo, deklici Jugovic Marija iz 4. razr. in Pintar Marija za dekliške šole. Imenom bivših bojevnikov je izpregovoril g. Matičič in za invalide Franc Ravnihar.

Zadoneli so zvoki godbe in zopet je pevski zbor intoniral »Dobrodober«, ko so se pričele množice le polagoma razhajati. Vse okolje spomenika je bilo z venci obsuto.

Slovesnost, ki je ponovno dokumentirala vso ljubezen našega ljudstva do nepozabnih naših fantov, so posetili m. dr. sreski poglavar dr. Zobec, škofjeloški župan Josip Hafner, zastopnik vojske podpolkovnik Mihajlo Bakčić z več oficirji in cela vrsta predstavnikov krajevnega javnega življenja poleg občinstva, ki je prihitelo z obeh dolin, vse škofjeloške ravni in številnih gorskih naselij.

Prireditveni odbor zasluži pohvalo; spomenik je krasna priča zavednosti faranov, domačinov, ki so v skupnem delu zmogli do 26. oktobra, ki ostane vsem v trajnem spominu.

„ELITE“ d. z o. z.
LJUBLJANA, Prešernova ulica 9
prodaja damske, moške in deške konfekcije.
Na drobno! Na debelo!
Prvovrstno izvrščanje po meri! 560

Iz kriminalnega predala

Ljubljana 27. oktobra.

Hitro prijeta vlomilca.

Po ljubljanski okolici in zlasti po vaseh okoli Borovnice sta se sredi avgusta klatila dva sumljiva, ki sta bila sicer dostojno oblečena. Stikala sta okrog po vaseh in iskala prilike za večji vrom. Dne 16. oktobra sta prišla tudi v malo naselje Jezero pri Preserju pod Krimom. Dobro sta oprezovala okoli trgovine Lapajne in Mazi. Ko so po noči domači mirno spali, sta vdrila v trgovino. Nagrabila sta raznega manufakturnega in drugega blaga v skupni vrednosti nad 9000 Din. Orožniki v Podpeči so bili naslednji dan takoj obveščeni o vromu. Zabili so poizvedovati o vromilcih. Obvestili so o vromu vse bližnje orožniške postaje in tudi ljubljansko policijo.

V prvih dopoldanskih urah 22. t. m. je neki 37letni možki po Kolodvorski ulici ponujal delavcem na prodaj razne jopice in nogavice. Pod pazduho je imel kar cel zavoj blaga. Ko ga je detektiv Merhar prijel in povprašal, od kod ima to blago, se je začel možki zapletati v protislovja. Ni se mu hotel tudi pravilno legitimirati. Zato ga je detektiv v imenu zakona aretirati. Možki mu je sledil do vogala hotela »Strukelje«, tu pa je obstal in z zavojem udaril detektiva po obrazu ter nato ubežal po Kolodvorski ulici v Prečno ulico. Detektiv je imel pri prvi kolo. Zdirjal je za ubežnikom in ga v Prečni ulici prijel. Na policiji so dognali na podlagi seznamov kriminalnoevidenčnega urada, da imajo opravka z nevarnim vromilcem, bivšim namakarjem, rodom Ljubljancem, ki je bil že 12krat kaznovan zaradi tatvine in vromov. Predsedel je že petletno ječo v mariborski karnilnici. Sprva je tajil, da bi blago izviralo iz vroma na Jeseru (ter trdil, da je dobil vse blago od nekoga italskega tihotapca. Naposled je vse priznal. Navedel pa je tudi ime in naslov svojega pomagata.

Policija je v soboto popoldne prejela še Ljubljancemovega pomagata. Je to neki brezposelni mladenič, ki doslej še ni imel opravka s kriminalom. Njega je Ljubljancem nagovarjal k vromu ter mu lepo naštel, kakšen dobiček se jima obeta od vromilkega posla. Oba sta odnesla iz omenjene trgovine tudi večjo množico uarja. Ljubljancem in brezposelni mladenič sta si dala pri dveh ljubljanskih čevljarjih napraviti tudi nove moderne čevlje. Čevljarjema pa sta obljubila za delo večji kos usnja. Čevljarja sta se vrtela za zaslužek, kajti policija je obema zaplenila že narejene čevlje in ostalo usnje.

Za vromilcem v tobačno zalogo ni sledu

Skril se je najbrže na dvorišču in čakal, da je bil srak čist

Brežice, 27. oktobra.

Kakor smo poročali v nedeljski številki, je neznan vromilec vromil v četrtak v tobačno zalogo v Brežicah in odnesel prav lep plen: 17.000 Din gotovine in za več tisoč dinarjev finega tobaka. V Brežicah in okolici ljudje še vedno mnogo govore o tem velikem vromu. — Ljudstvo ugiba, kdo bi bil vromilec. Vse kaže, da je dobro poznal razmere v hiši, kjer se nahaja tobačna zaloga. Nekateri so mnenja, da se je skrnil v stanovanje ge. Ilvarjeve in čakal ugodnega trenutka, ko so vsi odšli z doma. To je pa malo verjetno, kajti tedaj bi mu ne bilo treba ubiti šipe v oknu, skozi katerega se je splazil v hišo.

Okoli 19.15 sta se vrnila v hišo po večerji g. Mreschar in njegov sin in nista opazila ali slišala nič sumljivega. Zato je sklepati, da je vromilec opravil svoj zločinski posel med 20. in 21. uro.

Razširile so se tudi vesti, da so orožniki že izsledili vromilce in jih aretirali. V resnici orožniki, ki marljivo zasledujejo zločince, niso še nikogar aretirali v zvezi s tem vromom.

Kdo je vromilec, je še uganka. Gotovo pa je, da je prav dobro premislil vrom in se je zanj prav dobro tudi pripravil. Najbolj verjetno je, da se je skrnil kje na dvorišču in o tej priliki nemoteno prebrskal zalogo tobaka ter ravno tako nemoteno odšel z obilnim plenom. Orožniki z vso vneto poizvedujejo in zasledujejo zlikovce in upamo, da njih trud ne bo zaman.

Plaz zemlje zdrknil s hriba

Nesreča pri kopanju jame za vodovodni rezervoar

Poljčane, 26. oktobra.

Nad Poljčanami se je pripetila nesreča, ki po naključju ni zahtevala človeških žrtve. Nad Poljčanami namreč kopljejo veliko jamo za vodovodni rezervoar. Izkopali so že več metrov globoko in se pripravljali, da zabijejo pilote. Toda preden se je to zgodilo, se je na bregu nad jamo nenadoma utrgal velik plaz zemlje in zdrsnel v jamo. Ogromni plaz je jamo skoro popolnoma zasul.

Sreča v nesreči je bila, da tedaj, ko je plaz stekel po bregu v jamo, ni bilo delavcev na mestu. Sicer bi se zgodila velika nesreča, kajti plaz je zdrknil z brega v jamo s tako hitrostjo, da bi se delavci ne utegnili več rešiti iz jame. Zemlja bi jih zasula in bog ve, če bi se posrečilo izkoptati še žive.

Rezervoar gradi železnica za svoj vodovod, ki ga je šele nedavno instalirala. Zadnje deževje močno ovira tudi druga dela železnice.

Zopet nesreča na Bledu

Bled, 26. oktobra.

Ker je kavarna Kazina bila premajhna za tako ogromen naval tujcev in številnih gostov, so jo jeli delavci v zadnjem času razdirati. Delo naglo napreduje, saj se poslužujejo vseh modernih razdiralnih priprav, ki jih ima gradbena tvrdka Slavec na razpolago. S kompresorjem razrahljajo opečno zvezo in železobetonske stebre. Večje in kompaktnije stene pa podminirajo. Preden vžgo strelivo, ustavijo in lokalizirajo delavci ves promet v območju Kazine. Z velikanskim grmenjenjem se čuje zamolklo razpadanje sten in stropov, ki so bile še pred kratkim priča živahnemu vrvenju in vselemu rajanju najrazličnejše publike.

Zato pa navdaja vsakogar prijetno upanje, do bo podjetni lastnik Parkhotela iz Kazine na prostoru, kjer sedaj razdirajo delavci kavarino, zgradil še do prihodnje letovišarske sezije novo, najmodernejšo veliko kavarino Kazino, ki bo edina te vrste v Dravski banovini.

Včeraj popoldne se je pri razdiranju pripetila žalibog zopet nesreča, ki je malo manjkalo, da ni bila smrtna. Nekemu delavcu, ki je razdiral strop ter ostal na bližnji drugi steni, je nenadoma umanjalo tal. Padel je približno 5 m globoko in z njim vzporedno tudi stena, ki ga je občutno poškodovala na glavi. Ponesrečenou je mudil domači okrožni zdravnik prvo pomoč.

Drzen poskus vloma v Hotinji vasi

Maribor, 27. oktobra.

V noči od sobote na nedeljo je trgovec Magdalenec v Hotinji vasi ob progri Maribor-Pragerice nenadoma začel besno kajenje svojega psa volčjaka in obenem ropot v svoji trgovini. Podal se je nemudoma v prodajalnico, toda še preden je prestopil prag, so že počili proti njemu strelji, ki ga pa k sreči niso zadeli. Ker je tudi sam ustrelil, so se vromilci najbrže prestrašili in pobegnili na dvorišče, kjer jih je zopet napadel pes. Trgovec Magdalenec je skušal vromilce dohiteti, bil pa je primoran ponovno streljati in je pri tem enega imamed neznanec tudi zadel, tako da se je na dvorišču blizu izhoda na cesto zgrudil na tla. Ker je obstojala nevarnost, da ga roparji ubijejo, se je gospodar umaknil v trgovino. Ta trenutek so pa napadalci izrabili, da so ranjenega tvariča dvignili in ga odnesli v avtomobil, katerega so imeli na cesti.

V boju s psom so vromilci dobili tudi več

ran, kar pričajo kosi hlač in sukenj ter krvavi madeži, ki so ostali na dvorišču na tleh. Vromilci so bili trije, vsi močnejši moški srednjih let. in so govorili nemško med seboj. Oboroženi so bili s samokresi, iz katerih so oddali več strelcev. Ker je bilo deževno in viharno vreme, je bilo zasledovanje nemogoče, tako da je vsa trojica z avtomobilom lahko brez sledu pobegnula. Kam in kako je bil eden izmed njih ranjen, lastnik trgovine g. Magdalenec ni mogel ugotoviti.

Drzni vrom in napad je povzročil v Hotinji vasi in po vsem podnožju Pohorja ter po Dravskem polju veliko vznemirjenje, ker se splošno sodi, da je bila to ona trojica, ki je v zadnjih mesecih izropala že več podeželskih trgovin. Za to govori tudi dejstvo, da so ponekod odnesli toliko blaga, da ga je bilo mogoče odstraniti samo z avtomobilom. Obveščeno orožništvo je takoj pričelo z zasledovanjem, ki pa še ni privedlo do uspeha. Vendar je zbralo toliko važnih podatkov in materiala, da je popolnoma izključeno, da bi drzni vromilci mogli ostati neizsledeni. O dogodku so bile obveščene tudi druge orožniške postaje in policijska načelstva.

Kamnik

Obnova jezov na Bistrici. V varstvo ceste, ki pelje iz Kamnika v Stranje tik ob strugi Kamniške Bistrice, je zgrajenih 19 jezov, katere mora oskrbovati državna smodnišnica. Bistrica je večino teh jezov zadnja leta deloma močno poškodovala, deloma pa popolnoma porušila, tako da divjajoča voda ob poplavih nevarno ogroža cesto. Ministrstvo vojske in mornarice je nedavno odobrilo kredit v znesku 800.000 Din za popravo ali obnovo jezov. Dela se bodo oddala na ofertni licitaciji, ki bo v kratkem razpisana.

Zrte avtomobilskega prometa. Gorje polni, ki ga ob deževnem času ujame avtomobil na Štuni med Terpinčevu in Ekslerjevo hišo. Tako ga obmeče z blatom, da je v trenutku uniformiran za vsako maškerado. V soboto je taka usoda doletela 4 potnike, ki so hiteli na kolodvor. Divjajoči avtomobil jih je pokropil z blatom od vrha do tal in vso pot do Ljubljane so imeli dovolj dela, da so se očistili. Pa ne samo ljudje, tudi hiše na tem delu Štune so ob takem vremenu žalostne žrtve avtomobilov. Ako jih pogledaš, se nehote spomniš one pesnice: Bela Ljubljana, — črn je Kranj, — pisana Loka, Kamnik pa — an.

Dela na kamniški prog. Direkcija drž. železnic v Ljubljani je tekom tega leta temeljito očistila kamniško prog in jo popravila. Na kamniški postaji sedaj že dalj časa popravljajo dva tira. Dograjen je bilo pred kratkim tudi novo vsem predpisom higijene odgovarjajoče stranišče. Prav tako stranišče grade tudi na postaji Jarše-Mengeš.

Kočevje

Poroka. Pred dnevi sta se poročila na Brezjah tukajšnji učitelj osnovne šole gosp. Lojze Willitzer in gđ. Darinka Trampuzeva. G. Willitzer je znan violinist in si je kot tak pridobil velik ugled. Z velikim uspehom je nekaj let vodil dijaški, pa tudi akademski orkester. Obilo sreče!

Težka nesreča je zadela družino g. Matije Kluna, kovača v Podgorski ulici. Njegovim štirinajstim otrokom je umrla žena-mati. Najmlajše dete je staro komaj mesec dni.

Tovarna brez vodovoda. Taka tovarna je »Tekstilna industrija« reg. z o. z. Ko so jo pred dvema letoma gradili, so najbrže pozabili, da bi bilo dobro, če bi bila v tovarno napeljana tudi voda. Tako morajo vodo, ki jo delavci potrebujejo za pitje in za umivanje rok, nositi v posodah z dvorišča. Posebno nehygienično je pa to, da si delavci umivajo roke v za to napravljenem koritu. Nadejamo se, da bo tovarna napravila tudi tukaj red, posebno sedaj, ko sta obe tovarni dokazali, da skrbita tudi za higijeno svojih delavcev.

Radio

Ljubljana, torek, 28. oktobra: 12.15 Plošče (Arije jugoslovane, umetnikov, šlagerji iz zv. filmov). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Radio orkester. 18.30 Prof. Fr. Pengov: Napredek tehnike. 19.00 Prenos iz Prage. opera. 22.00 Časovna napoved in poročila. 22.15 Radio orkester. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sredo, 29. oktobra: Opoldanski program odpade. 18.30 Plošče. 19.00 Dr. N. Preobražensky: Ruščina. 19.30 G. Mile Klopčič: O kitajski narodni liriki. 20.00 Jugoslovanski večer, prenos iz Zagreba. 22.30 Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, torek, 28. oktobra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 12.30 Pl.: češka glasba. 13.30 Dnevne vesti. 17.00 Prenos glasbe iz kavarne »Coreo«. 18.30 Novice. 18.40 Higijenska ura. 19.10 Kulturne in društvene vesti. 19.20 Uvod k prenosu. 19.30 Prenos iz Prage: opera »Ljubica«, Vmes poročila.

Zagreb, sredo, 29. oktobra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 12.30 Plošče. 18.30 Novice. 17.00 Koncert radio-orkestra. 18.30 Dnevne vesti. 20.00 Prof. R. Wernier: La Comédie française et nous (ob 250letnici Comédie française). 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Jugoslov. večer. Pesmi in klavir. Sodelujeta koncertna pevka Maja de Strojci in komponist Boris Papandopulo. 21.30 Jugoslovanske narodne. Poje zagrebški vokalni kvartet. 22.30 Novice in vreme. 22.40 Plošče.

Beograd, torek, 28. oktobra. 10.30 Plošče. 12.45 Opoldanski koncert radio kvarteta. 13.30 Novice. 17.05 Citre. 18.30 Češkoslovaška in Jugoslavija; g. Momčilo Milošević. 19.00 Prenos opere iz Prage. 22.00 Čas, novice. 22.15 Po tujih postajah.

Beograd, sredo, 29. oktobra: 10.30 Pl. 12.45 Narodne; kvartet. 13.30 Novice. 17.05 Otroška ura. 17.30 Popoldanski koncert. 20.00 Večerni koncert radio kvarteta. 20.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas in novice. 22.45 Plesna glasba.

Dnevne vesti

— Novi komandant dravske divizije general G. Veselkovič pride v Ljubljano v sredo 29. t. m. z večernim brzovlakom.

— Sokolski pozdrav bratom Čehoslovakom. Sokolska župa Ljubljana je poslala na naslov »Čehoslovenska obec sokolska« Praga ob priliki obletnice češkoslovaškega naroda sledeči pozdrav »Ob obletnici osvobojenja bratskega čehoslovaškega naroda se z iskreno radostjo spominjamo našega preizkušnega skupnega gesla: Zvestoba za zvestobo! Neizmerno hvalo smo dolžni čehoslovaškemu narodu in Sokolstvu za vse dokaze bratstva, ki smo jih bili vsakokrat in tudi v polpretekli dobi deležni mi, ki se vam hočemo oddolžiti s tem, da bomo posnemali vaše delo, ki je delo naših učiteljev, vse v smeri in v cilju uresničenja visokih sokolskih idealov. Naša žalost je vaša žalost, vaša radost je naša radost. K velikemu prazniku čehoslovaškega naroda prisrčno čestitamo. V duhu smo z vami. Zdravo! Župna uprava.«

— Blagoslovitev Zdravstvenega doma v Rogatcu. V nedeljo so v Rogatcu blagoslovili nov Zdravstveni dom ob veliki udeležbi ljudstva, zastopnikov in gostov. Banskoupravo je zastopal dr. Dolšak, Higijenski zavod pa šef dr. Pire. Iz Celja sta prišla med drugimi dr. Rebernik, šef celjskega Zdravstvenega doma in dr. Pišcher, šef šolske poliklinike v Celju. Glavarstvo šmarje pri Jelšah je zastopal glavar dr. Karlin. Navzoči so bili domačini, ki jim gre zasluga, da ima Rogatec nov dom, kakor dr. Ogorevc, župan Gelsner, šol. upravitelj Čenčič, notar Ivanšek, sodnika g. Potočnik in g. Ustar itd. Po maši, ki jo je daroval kaplan J. Žekar, je ta kot zastopnik zadržanega dekana blagoslovil dom. Pred domom je govoril in pozdravil goste dr. Ogorevc, ki je orisal prizadevanja vseh za novi dom. Načelnik dr. Dolšak je prebral pozdravne brzojavke ministra Preke in vršilca dolžnosti bana dr. Pirkmajerja, ki sta oba bila zadržana. Glavni govor o potrebi, nameni in zgodovini novega doma je pa imel šef dr. Pire. Potem so si vsi ogledali moderno opremljen dom. Za goste je bil pripravljen obed v hotelu Šporn, ki je potoke v najlepšem razpoloženju z mnogimi primernimi napitnicami. Igrala je godba iz Celja.

— Zakon o javnih beležnikih (notarjih) izide še ta teden kot posebna brošura v zbirki tiskarne »Merkur«. Vsa naročila je nasloviti na tiskarno »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23.

— Češkoslovaški dom v Zagrebu. Mestnemu načelnstvu v Zagrebu so 20. t. m. predložile »Jugoslovensko-čehoslovaška liga«, »Češka beseda« in »Čehoslovenska obec« tole vlogo: Po popisu prebivalstva l. 1921 živi v Zagrebu 1635 Čehoslovakov, ki so organizirani v dveh kulturno-prosvetnih društvih, t. j. v »Češki besedi« in v »Čehoslovenski obci«. Ti dve društvi vzdržujejo v Zagrebu na svoje stroške jezikovno šolo za otroke, ki posejajo domače osnovne šole. V jezikovni šoli se poučuje 74 otrok v češkem jeziku o češki zgodovini. Šolo upravlja kuratorji, ki je sestavljen iz delegatov obeh teh društev. Ta šola kakor tudi obe društvi imajo svoje prostore najete na več različnih krajih in imajo zato mesečnih izdatkov okrog 6.000 Din. To dejstvo je tukajšnjim Čehoslovakom dalo vzpodbudo, da se lotijo zgradbe lastnega doma, namesta, da bi plačevali tolikšno najemnino.

— Karski kmet. V nedeljskem članku »Bled postaja svetovno letovišče« nam je tiskarski »krat vrnil neljubo pomoto. Tujec je bilo letos 19.386 s 226.000 nočninami, ne pa kakor je bilo objavljeno 1.226.000. Blagohotni čitatelji so popravili bržčas že sami.

— Oklie sodišču neznanim dedičem. Bivša kuharica Alojzija Ružmanova, rojena 1851. leta v Jazbinah v občini Sv. Jurij pod Kumom, biva joča na zadnje na Rečici, občina Bled, je umrla 20. avgusta lani in ni zapustila poslednje volje. Ali je kaj dedičev, sodišču ni znano. Notar Alojzij Pegan v Radovljici je postavljen za skrbnika zapuščine. Kdaj hoče zahtevati zapuščino za-se, mora to v enem letu javiti okrajnemu sodišču v Radovljici in izkazati svojo pravico na dedičino. Po preteku tega roka se bo zapuščina, ako ne bo udeležev, zasegla državi v prid.

— Pogrešan. Kakor poroča orožniška postaja v Ljubnem pri Gornjem Gradu, je od tam 5. t. m. neznanokam pobegnil 21. septembra 1874 v Ljubnem rojeni, samski delavec Jože Zupan. Pogrešani je srednje postave, črnih las, pristrženi črni brki in zdravih zob. Oblečen je v delavno črno obleko. Je nekoliko slaboumen. Domači domnevajo, da se je morebiti kje ponesrečil ali je izvršil samomor.

— Velike poplave v Savski banovini. Kolpa je pri Sisku poplavila polja, pri Blinskem kotu je pa razrila železniško progo. V Karlovcu sta Kolpa in Korana prestopili bregove in preplavili okolice. Na Banji je voda vdrla že v hiše. Na Ivančici in Icancu je padel sneg, ki je napravil veliko škodo. Poplave so preprečile železniški promet na progah med Siskom in Zagrebom. Promet se je moral vršiti preko Dugege sela. Sava polagoma narašča, vendar ni nevarnosti poplave. Tudi na Sljemenju je padel sneg.

— Nenavaden samomor v Zagrebu. Neka Frančiška K. iz Zagreba si je hotela končati življenje na ta način, da si je zabodla veliko iglo v prsa. Njena poškodba ni nevarna. K. je nekoliko slaboumna in je pravkar zapustila blaznico v Stenjevcu.

— Razkošno življenje defraudanta Petanjeka. Zagrebški listi obirno poročajo o defraudantu Bogoslavju Petanjeku, ki je pomeveril veliko vsoto pri davčni upravi. Bil je blaginjak davčne uprave. Zelo pogosto je krokal in zapravljaj

velike vsote v nočnih lokalih. Do svojih prijateljev je bil zelo darežljiv ter jim je posojal znatne zneske. Pripravljal se je že dolgo za beg. Doslej še nimajo sledi za njim.

— Tajinstven roparski napad. V soboto okoli polnoči se je vračal 64letni delavec J. G. proti domu v Korosčevo ulico v Ljubljani. Pri kemični tovarni sta ga napadla dva moška. Vrgla sta ga na tla ter iz listnice vzela 120 Din gotovine. Policija zasleduje oba roparja. Rop je prav tajinstven.

— Vreme. Slabo in mrzlo vreme traja dalje. Po gričih in gozdovih je v soboto zvečer zapadlo do 10 cm snega. Barometersko stanje je še vedno nizko, toda barometer se je včeraj začel za nekaj točk dvigati. Temperatura je razmeroma nizka. Barometersko stanje je včeraj v državi variralo od 745.5 do 752.3. V Dravski banovini se je začel barometer dvigati, nasprotno še pada po drugih pokrajinah, tako v Dalmaciji. Barometer je včeraj ob 7. kazal: Ljubljana 751.2, Maribor 749.5, Zagreb 750.9, Beograd 751.3, Skopje 749.4, Sarajevo 752.3, Mostar 747.9, Split 748.8, Rab 751.1 in Vis 745.5. Jutranja temperatura se je včeraj gibala med 1° do 11° C. Najnižja je bila v Sarajevu (1° C). Termometer je včeraj ob 7. beležil naslednje stanje: Ljubljana 4, Maribor 6, Zagreb 5, Beograd 6, Skopje 9, Sarajevo 1, Mostar 8, Split 9, Rab 11 in Vis 6. Do včeraj zjutraj je močno deževalo v Savski banovini in v Bosni. V Ljubljani je bilo včeraj deloma jasno in hladno, deloma oblačno. Zaradi sobotnih nalivov je grozila nevarnost novih poplav. Sava in druge reke so v soboto že za 50 cm narasle nad normalo.

— Obleke in klobuke kemično čisti, barva in plisira tovarna Jos. Reich. 6603

— Crničevci računici za osnovnošolski pouk, I. in II. del, prirejeni po novem učnem načrtu, sta izšli in se dobijo pri založnici Banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani. 671

Najtrpežnejša

in najbolj higijenična je aluminijasta kuhinjska posoda, katero dobiš najceneje in v največji izbiri pri tvrdki s železnino 103

STANKO FLORJANČIČ
LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 35.

— Zopet tatvina kolesa! Na Ižanski cesti št. 5 stanujoč sedlarski pomočnik Alojzij Jankovič je zaposlen v tovarni avtomobilov in koles »Jugosteyer« v Frankopanski ulici. Kakor običajno, je tudi v soboto pustil svoje kolo na dvorišču. Ker je bil čez uru zaposlen v tovarni, je šele zvečer opazil, da mu je neznan tat odpeljal 1200 Din vredno in črnopleskano kolo znamke »Puch«. Ukradeno kolo je imelo tovarniško številko 317.897. — V nedeljo smo poročali, da je bilo Angelu Jelčiču ukradeno 1500 Din vredno kolo znamke »Pax«. To kolo ima tovarniško številko 256.538. Policija zasleduje oba kolesarska tata. V Ljubljani obstoja najbrže tolpa, ki je dobro organizirana ter specializirana na kolesarske tatvine; kolesa navadno prodajajo tatovi po deželi.

Ljubljana

Torek, dne 28. oktobra 1930, Simon in Juda. Pravoslavni: dne 15. oktobra 1930, Mila.

Nočno službo imata danes lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

— Izobesite zastave! Ob proslavi obletnice osvoboditve češkoslovaškega naroda 28. oktobra 1930 izobesi mestna občina na svojih poslopih državne zastave. Vabim vse meščanstvo, da sodeluje pri proslavi državnega dnevnika bratskega nam naroda ter okraši hiše z državnimi zastavami. — Dr. Dinko Puč, župan.

— Slavnostna predstava v proslavo češkoslovaškega narodnega praznika je danes 28. t. m. Uprizori se opera »Prodana nevesta« z gospodom Šimencem kot Jankom. Za predstavo veljajo ljudske cene in se sedeži že v predprodaji.

— Sokol I. Ljubljana-Tabor priredi dne 29. oktobra ob 20. uri zvečer za telovadne oddelke in vse ostalo članstvo proslavo obletnice samostojnosti Čehoslovaške in osvobojenja južnih Slovanov izpod avstrijskega jarma. Proslava se vrši v veliki dvorani na Taboru. Vhod z Vrhovčeve ulice. — Uprava.

— Pozivljamo članstvo ljubljanskih in okoliških društev, da se udeležijo v čim večjem številu slavnostne predstave v opernem gledališču v proslavo osvoboditve čehoslovaškega naroda, katere se vrši danes 28. oktobra 1930. ob 20. uri. Sokolska župa Ljubljana. Uprava.

— Hišni posestniki se vnovič opozarjajo, da je vložiti prijave dohodkov od zgradb v izogibu kazni po čl. 137 davčnega zakona do 31. oktobra 1930.

— Za praznik vernih duš bo tudi letos »Društvo za ustanovitev župnije in zidavo cerkve sv. Cirila in Metoda, pri sv. Krištofu v Ljubljani« pobiralo mile darove pri vstopu na pokopališče sv. Krištofa. Pri tej priliki ponovimo tudi prošnjo za stare železne ali kamenite spomenike z grobov sv. Krištofa, ki se bo vršila kot taki porabili pri zidavi nove cerkve ali pa prodali in skupiče porabil izključno za društvene namene. — Za odbor: P. Kazimir Zakrajšek, predsednik.

— Baritonist Mirko Pugelj nam bo podal na svojem koncertu v ponedeljek 8. nov. ob 20. uri v Filharmonični dvorani sliko sodobnih francoskih samospevo.

— Cvetlice — naše zdravje, je naslov predavanja, ki ga priredi podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva« v Ljubljani v sredo 29. t. m. ob 19^h uri na univerzi, v dvorani mineraloškega inštituta, pritličje, levo. Predaval bo g. Janko Kač. Opozarjamo na točnost, ker ob 20. uri bodo vrata zaprta. Vstopnine ni, zato pa naj se tega zanimivega predavanja udeležijo vsi ljubitelji narave.

— Štetje posetnikov grobov. Na pokopališču pri Sv. Križu bo tudi letos štetje posetnikov grobov po običajnem načinu. To štetje priredita Društvo skrb za mladino in Udruženje vojnih invalidov, ki je letos nakupilo ob Bohinjškem jezeru ležeče parcele, kjer bo postavilo moderno okrevališče za ubožno in bolehalajočo dečo. Vsak posetnik naših pokojnikov naj vstopi na kraj njih zadnjega počivališča z zavestjo, da se je poprej oddolžil bolehnih deci in pohabljenim invalidom.

— Stanje ranjenih orožnikov. Včeraj je bilo stanje obeh na Jezerskem ranjenih orožnikov Franca Snuderla in Ivana Megliča prav povoljno. Temperature nimata visoke. V nedeljo dopoldne je oba ranjenca obiskal vršilec dolžnosti bana Dravske banovine dr. Otmar Pirkmajer, ki se je z obema daljša razgovorjal ter se zanimal za njuno zdravstveno stanje. Oba ranjenca ležita drug poleg drugega. Tudi včeraj sta imela oba mnogo obiskovalcev. Obiskali so njihju sorodniki in stanovski tovariši.

F. Fajdiga sin

Ljubljana, Sv. Petra cesta 17

Zaloga pohištva in tapetniških izdelkov

— Tramvaj ga je povozil. Včeraj dopoldne je hotel 74letni delavec iz Štepanje vasi Lovrenc Muha prekoračiti tramvajski tir Pred škofijo. Najbrže ni pravočasno zapazil tramvaja, ki je delavca prijel ter podrl na tla. Muha se je pri padcu močno poškodoval po levi roki. Prepeljan je bil v javno bolnico.

— Pozno sta prišla v bolnico. Včeraj dopoldne je prišla v ljubljansko javno bolnico posestnikova žena Uršula Marn, doma s Primskovega pri Kranju. Že 11. t. m. se je pri štedilniku močno opekla. Kuhala je kosilo. Naenkrat jo je prišla božjast in reva se je zgrudila na razbeljen štedilnik, kjer se je po glavi in rokah močno opekla. Sprva je bila v domači oskrbi. Ker pa so se opekline komplicirale, je prišla v bolnico. — Pri upravi veleposestva Ravnik pri Planini na Notranjskem zaposleni delavec Anton Marinšek je nesel z gozda večji koš suhih butar. Na gozdni poti mu je spodrsnilo ter si je pri padcu zlomil levo rebro. Tudi on je še le včeraj dopoldne prišel v ljubljansko bolnico. Do snoči je bilo letos v bolnico sprejetih že okoli 16.000 bolnikov.

— Zopet tatvina kolesa! Na Ižanski cesti št. 5 stanujoč sedlarski pomočnik Alojzij Jankovič je zaposlen v tovarni avtomobilov in koles »Jugosteyer« v Frankopanski ulici. Kakor običajno, je tudi v soboto pustil svoje kolo na dvorišču. Ker je bil čez uru zaposlen v tovarni, je šele zvečer opazil, da mu je neznan tat odpeljal 1200 Din vredno in črnopleskano kolo znamke »Puch«. Ukradeno kolo je imelo tovarniško številko 317.897. — V nedeljo smo poročali, da je bilo Angelu Jelčiču ukradeno 1500 Din vredno kolo znamke »Pax«. To kolo ima tovarniško številko 256.538. Policija zasleduje oba kolesarska tata. V Ljubljani obstoja najbrže tolpa, ki je dobro organizirana ter specializirana na kolesarske tatvine; kolesa navadno prodajajo tatovi po deželi.

— Tatvine. V Zgornji Šiški stanujoča zasebnica Jelena Tavš je za Martinovo nedeljo pitala dve lepi mladi goski. V soboto ponoči pa se je splazil v kokošnjak Tavševe neznan tat ter ji obe goski neopaženo odnesel. Goski sta bili vredni 300 Din. Premeten tat je prišel skozi odprto okno v stanovanje kuharice Zofije Krašovec, ki stanuje v neki vili v Rožni dolini. Odnesel je njeno ročno torbico, v kateri je bilo 450 Din gotovine. O tatu ni sledu.

Maribor

— Svečana izročitev odlikovanja. Včeraj dopoldne je okrožni inšpektor g. dr. Schaubach svečano izročil voditeljici zasebnostanskega ženskega učiteljskega sestri Anastaziji Kopitarjevi red Sv. Save IV. reda. Svečanost se je izvršila na okrožnem inšpektoratu.

— Ustoličenje novega stolnega župnika. Nadškof dr. Karlin je te dni imenoval za novega stolnega župnika v Mariboru dosedanjega svojega dvornega kaplana in tajnika Mihaela Umeka. Akt slovesnega ustoličenja bo opravil knežskošof sam o priliki 74. obletnice svojega rojstva dne 15. novembra. Za Umekovega naslednika je bil imenovan dosedanji stolni vikar g. Jurij Letič.

— Odgoditev tombole. Obe tomboli aerokluba, napovedani za nedeljo popoldne na Trgu svobode, sta bili vsled slabega vremena preloženi na poznejši čas.

— Nova strelska družina na Dravskem polju. V nedeljo je bil v šolskem posloplju v Sv. Marjeti na Dravskem polju ustanovni občni zbor nove zvezne strelske družine za vasi Sv. Marjeta, St. Janž. Prepolje in Trniče, katerega se je udeležilo krog 80 kmečkih fantov in mož. Za oblastno družino so se obnega zboru udeležili gg. polkovnik Putnikovič, Reja, kapetan Grabrič in Moravec iz Maribora. Za predsednika nove organizacije je bil izvoljen posestnik Jože Gojčič iz Sv. Marjete.

— Iz Krčevine. Poročajo nam: Kdo ne pozna idilične kotline »Pri treh ribnikih«, katero posebno spomladi in poleti obišče, katero Maričarčanov? Skoraj nikogar pa ni v jeseni in pozimi, kajti deževje spremeni cesto v reko blata z mnogoštevilnimi jamami, ki so skrajno ne-

varne, posebno v onem delu, ki vodi skozi gozd. Čudimo se, da občina ne stori v tem oziru ničesar, da bi se cesta popravila. S tem bi se povečal prihod izletnikov, domačinom bi se pa omogočil poset večernih prireditev, posebno gledališča. Skrajni čas bi tudi bil, da se obnovi akcija za električno razsvetljavo.

— Voda v kleti. V noči od sobote na nedeljo je vsled zamašitve kanala udrla voda v klet zajtrkovalnice Fabijan na Aleksandrovi cesti. Narastla je do višine 1:25 m ter raztočila 600 litrov vina. Ker so udor vode opazili še ponoči, so takoj pozvali gasilce, ki so klet izpraznili.

— Napad pri Magdalenem parku. Krog 14. ure v nedeljo popoldne je 31letni zidarski pomočnik Friderik Škrabl brez povoda napadel zidarskega pomočnika Franca Stelcerja, ki je mirno šel po Jadranski ulici mimo Magdalenkega parka. Udaril ga je najprej z roko po obrazu, nato pa s palico po glavi tako, da mu je prebil kožo in se je Stelcer nezavesten zgrudil na tla. Ko je prihlet stražnik, je Škrabl že pobegnil. Stelcer pa se je močno krvaveč ovestil in sam odšel na rešilno postajo. Škrabl je bil pred poldrugim mesecem zaposlen pri istem podjetju kot Stelcer, a je bil odpuščen. Zakaj ga je napadel, Stelcer ne ve.

— Epileptični napad. V nedeljo zvečer je v epileptičnem napadu padel na Aleksandrovi cesti pred trgovino »Luna« 25letni Prekmurec Janez Nemeš. Ker je bil nezavesten, ga je rešilni avto prepeljal v bolnico.

— Večer razgrajčev. V nedeljo zvečer je imela policija precej dela z razgrajčji, katere je menda omamilo novo vino; štiri je aretirala in odpeljala k »Grafuc«, ostali so pa samo prijavljeni.

Razkritje nove tatvine znane vlomilske družbe

Po dolgemu zasledovanju se je te dni posrečilo pojasniti tatvino dinama v žagi Ljubljanske kreditne banke v Jevniku. Dinamo, ki je vreden krog 6000 Din so našli v nekem jarku, približno 5 km od žage in osumili tatvine nekoga Ivana Pajnika. Pajnik, ki je bil te dni aretiran, je tatvino priznal, povedal pa je, da je sodeloval tudi znani Boris Pust, ki je sedaj v zaporih okrožnega sodišča.

Gelje

— Svečana otvoritev Javne kuhinje v Celju. V nedeljo so v veliki dvorani Delavske zbornice v Vrvarski ulici otvorili novo Javno kuhinjo. Mnogo pred desetjo ur so se v okrašenih dvorani zbrali zastopniki oblastev delegati delavskih ustanov in organizacij ter drugi povabljeni gostje. Pevski zbor »Svobodec« pod vodstvom učitelja g. Bieglija je zapel, kakor je mestni načelnik g. Goričan pozdravil novo ustanovo in obljubil podporo ter naklonjenost mesta. Zastopnik ljubljanske Delavske zbornice g. Sedej je imel nato strokovni referat, za njim pa je upravitelj kuhinje g. Svetek orisal sestanek in posebnosti kuhinje. Govoril je še zastopnik odbora za ustanavljanje delavskih ustanov g. Tavčar. Po petju so si navzoči ogledali novo moderno opremljeno kuhinjo ter so bili povabljeni na obed.

— Smrtna kosa. V javni bolnici je 26. t. m. umrla 3-letna Kuder Milica, hčerka posestnika iz Gotovelj.

— Nagradno streljanje Strelske družine bo danes teden v nedeljo 2. novembra na vojaškem strelišču v Pečovniku.

— Burna sobota in nedelja. Čas novega vina z njim pa čas pretepop in razgrajanja. V soboto zvečer so v neki gostilni na Bregu kar z noži izravnavali svoje spore in je neki Anton K. dobil hude rane, da so ga morali spraviti v bolnico. — V mestu je policija prijela v nedeljo zvečer več pijancev.

— Stekline osumljene so štiri osebe iz Golenčaka pri Ptujju. Ugriznil jih je pes, ki ga pozneje niso mogli uloviti in preizkusiti. Zato so te štiri osebe poslali v celjsko bolnico, kjer jih bodo zdravili.

Ljutomer

— Smrt bivšega poštnega upravitelja. Vest, da je v Ljubljani nenadoma umrl g. Tone Učakar, bivši poštni upravitelj v Ljutomeru, je žalostno odjeknila v našem mestu, kjer je postal velik številni prijatelj. — Naj p. v miru, prizadeti obitelji pa naše toplo sožalje!

— Smrtna kosa. V ormoški bolnici je umrl, kakor smo že poročali, g. Leopold Čulc, šolski upravitelj iz Cezanjevcih pri Ljutomeru. Grede iz gorje je padel dva metra globoko tako nesrečno, da si je zlomil nekaj reber. Pri tem si je najbrž pretrgal tudi neko žilo in je izkrvavel. Pokojnik je bil doma z Gomiljskega, kjer se je rodil leta 1873. Po dovršenem študiju na mariborskem učiteljskem, je služboval v Ribnici na Pohorju in v Dobrni, potem kot nadučitelj na Ptujski gori, v Dobrni in Cezanjevcih. Pogreb je bil v soboto, dne 25. oktobra t. l. na ormoškem pokopališču. Naj mu bude lahka domača gruda!

— Četrtega z ravnika smo dobili v našem mestu. Te dni se je nastanil tu g. dr. Bernard Jirku, ki je tudi zobozdravnik.

— Zlato poroko sta proslavila v nedeljo zakonca Jakob in Marija Vogrinec iz Strože vas. Zeninu je 18 let, nevesti pa 72, oba sta še ravnila in zdravila. G. Vogrinec je dober krojač ter še vedno izvršuje svoje obrt. Cerkevna slovesnost je bila v župni cerkvi po pozni maši. Jubilantom želimo še mnogo let skupnega življenja! — Uzmovič. Prijatelj lepih koles so pritožni na delu. Tal' je g. Fricu Vargazonu akviziterju trdke Singer, izginilo v sredo 22. t. m. zvečer iz veže hotela Herude novo kolo z električno svetiljko. Tat se je odpeljal proti Medžimurju, ker so ga neki ljudje očeli na cesti mimo opekarne Kranje. Za njim seveda ni nobenega sledu.

Kontingent za Poljsko

Verjetno je, da bo stopil dopolnilni dogovor k naši trgovinski konvenciji s Poljsko iz leta 1922, kateri je bil podpisan 31. avgusta t. l., v veljavno koncem oktobra t. l., radi česar so ostali naši uvozniki kontingenti za Poljsko za IV. tromesečje, to je za mesec oktober, november in december začasno isti, kakor za III. tromesečje, to je:

na ribje konzerve 88 ton;
marmelado 250 ton;
vino 500 ton;
suhe češnje 1000 ton;
orehe 150 ton;
slivovico 100 ton;
jabolka pakovana v zabojih (vsako zavito posebej v papir) 250 ton.

Opazka: Jabolka, uvožena v vagonih à la rinfusa ali v zabojih in sodih brez posebnega pakovanja, se lahko uvozijo brez posebnega dovoljenja.

Uvožna dovoljenja se bodo izdajala za IV. tromesečje kakor do sedaj samo uvoznikom, katerih firme so registrirane na Poljskem. Glavna uvožna komisija pri poljskem ministru trgovine in industrije v Varšavi bo porazdelila na prvi prihodnji seji, to je najbrže še tekom teh dni, uvožna dovoljenja po prijavi, katere je dobila preko poljskih trgovinskih in industrijskih zbornic in v meji zgoraj navedenih kontingentov. Omenjena dovoljenja bodo veljala tri mesece ter se bodo lahko, v kolikor bi po tem roku ne bila izkoriščena, podaljšala na nadaljne tri mesece. Prošnjo za taka podaljšanja morajo zainteresirani poljski uvozniki predložiti v teku 14 dni pred zapadlostjo veljavnosti dovoljenja.

Gospodarske vesti

× Agrarni blok. — Akcija kmetijskih držav, ki je zadostno obeležena s delom njihovih zastopnikov na konferencah v Sinaji, Varšavi in v Bukarešti, ima dobiti kmalu konkretnije oblike. Kakor znano, so se do sedaj načelno pretresala vsa vprašanja, za katera se je mislilo, da so potrebne rešitve v cilju, da se ustvari čim tesnejše sodelovanje med agrarnimi državami in da se najde osnova za gospodarski sporazum z industrijskimi državami. Da bi ta akcija dobila praktično bazo, se bo drugi mesec vršila širša konferenca gospodarskih zastopnikov agrarnih držav. Dan konference še ni natančno določen, toda po poročilih, ki smo jih dobili, bi se morala konferenca sklicati za dan 10. novembra. Konferenca naj bi se bavila z iskanjem načina, kako naj se izvrše sklepi, ki so bili sprejeti v Sinaji, Varšavi in Bukarešti. Vsa ta vprašanja, ki so bila predmet razprav agrarnih držav, se bodo pretresala s stališča interesov uvoznikov dotičnih držav. Vodstvo na tej konferenci bosta imela najbrže poljedelsko in trgovinsko ministristvo, pod katerih pokroviteljstvom se je do sedaj delalo. Konferenca se udeležijo tudi gospodarske zbornice. Konferenci pripisujejo zelo veliko važnost, ker se morajo na njej sprejeti sklepi o organizaciji trgovine agrarnih držav v smislu sklepov, sprejetih v Sinaji, Varšavi in Bukarešti. Na temelju vsega dosedanjega dela na tem polju in na temelju odločitev, ki bodo padle na tej konferenci, se bo izdelalo skupno poročilo agrarnih držav, ki ga bodo one zastopale na gospodarski konferenci Društva narodov, ki se sestane 17. novembra v Ženevi.

× Angleži in bakarska luka. Kakor smo že svoječasno poročali, je ponudila neka večja angleška finančna skupina naši državi prevzem eksploatacije železnega rudnika Ljubija. »Jugosl. Lloyd« prinaša o tem projektu sledeče podrobnosti: Angleška tvrdka Neylor Benzon & Comp. predložila je ministru za šume in rude ponudbo, v kateri se družba obvezuje, da bo izvozila iz rudnika Ljubija letno 350.000 ton železne ruke preko luke Bakar. V to svrhu se angleška firma obvezuje, da bo v lastni režiji uredila luko Bakar in izgradila vse potrebne naprave, ki bodo omogočale direktno tovarjenje rude in vagonov na ladjo. Angleška skupina se nadalje obvezuje plačevati vse luške takse in zaposlovati pri delu samo domače delavce.

× Naš izvoz živine v Francijo. Službeni podatki zaznamujejo izvanredno visoko napredovanje izvoza naše živine v Francijo. Poleg prašičev v živem in zaklanem stanju, izvozijo se v zadnjem času tudi velike količine perutnine, ovc, koz itd. odlične kvalitete. Gospodarske organizacije in izvozne družbe so v sporazumu s privil. izvozno družbo organizirale izvoz tega blaga na francoska tržišča.

× Nove podružnice priv. Obrtne banke. Glavna skupščina priv. Obrtne banke, ki se je te dni sestala v prostorih trgovinskega ministristva v Beogradu, je sklenila otvoriti dve novi podružnici in sicer v Ljubljani in Sarajevu. Še ne izdane delnice banke se bodo izročile v naslednjih dneh.

× Ukinjenje izvoznih carin na okrogli les. Na predlog ministristva za šume in rude je ekonomsko-finančni komite odredil, da se ukine izvozna carina na okrogli les, ki je napaden od škodljivcev.

× Prodaja starih lesnih in pločevinastih sodov se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 11. novembra t. l. pri Središnjem stovarištvu materiala v Zagrebu. (Oglas je v vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

× Prodaja raznega materiala. Dne 12. novembra t. l. se bo vršila pri Središnjem stovarištvu materiala v Mariboru ofertalna licitacija glede prodaje raznega starega materiala (škart papir, karton od vozniških kart, odpadki od stekla, konoplje, platna, sukna, kožuhovine, klingerit tesnilnih plošč, neuporabne električne žarnice, staro mazivo itd.). (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Borzna poročila

dne 27. oktobra 1930

Devizna tržišča.

Ljubljana, 27. oktobra. Amsterdam 22'735, Berlin 13'46, Bruselj 7'817, Budimpešta 9'865—9'895, Curih 1094'40—1097'40, Dunaj 7'9468—7'9768, London 273'96—274'76, Newyork 56'355, Pariz 220'57—222'57, Praga 166'95—167'75, Trst 294'35—296'35.

Zagreb, 27. oktobra. Amsterdam 22'701/2—22'761/2, Dunaj 794'68—797'68, Berlin 13'441/2—13'471/2, Bruselj 787'17 bl., Budimpešta 987—990, London 273'96—274'76, Milan 294'421/2—296'421/2, Newyork ček 56'251/2—56'451/2, Pariz 220'57—222'57, Praga 166'95—167'75, Curih 1094'40—1097'40.

Beograd, 27. oktobra. Berlin 13'4450—13'4750, Budimpešta 897—990, Curih 1094'40—1097'40, Dunaj 794'67—797'60, London 273'96—274'76, Milan 294'15—296'15, Newyork 56'2550—56'4550, Pariz 220'57—222'57, Praga 166'95—167'75.

Dunaj, 27. oktobra. d. Amsterdam 285'66, Beograd 12'565, Berlin 168'98, Bruselj 98'85, Budimpešta 124'12, Bukarešta 4'211, Kopenhagen 189'55, London 34'4525, Madrid 77'10, Milan 37'105, Newyork 709'10, Pariz 27'8125, Praga 21'0375, Sofija 5'1390, Stockholm 190'25, Varšava 79'43, Zürich 137'65.

Curih, 27. oktobra. Beograd 9'1280, Pariz 20'21, London 25'035, Newyork 515'20, Bruselj 71'82, Milan 26'97, Madrid 56, Amsterdam 207'525, Berlin 122'79, Dunaj 72'64, Sofija 3'73, Praga 15'235, Varšava 57'70, Budimpešta 90'20.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 27. oktobra. Drž. pap. 7% inv. pos. 86—88, voj. škoda ar. 431—432, (431, 431'50), voj. škoda ka. 431—431'50, voj. škoda okt. nov. 431'50 bl. — 4% agr. obv. 54 bl. 7% Bler. pos. 81'50—82'62, (82'50, 83, 82'75), 8% Bler. pos. 91'50—92 (92), 7% pos. hipot. 81—82'50. — Banke: Hrvatska banka 50 d, Praštediona 925—930, Udružena banka 191—192, Ljubljanska kreditna banka 122—123, Medjunarodna banka 67 d, Narodna banka 8000—8100, — Industrija: Šešerana Osijek 298—300, Trboveljska 373—374, Slavonija 200—215, Vevče 124 d.

Beograd, 27. oktobra. 7% inv. pos. 87—88, 4% agr. obv. 55 d., 7% pos. drž. hip. b. 83 (1000 kom.), 7% Bler. 86'75 d., 8% Bler. 98'50, 8% begluške obv. 73'05—75, vojna škoda 448 do 450 (423 kom.), ult. dec. 455—456 (600 kom.), Rdeči križ 45 bl., Narodna banka 8000 d.

Dunaj, 27. oktobra. d. Bankverein 17'10, Kreditni zavod 47'25, Dunav-Sava-Adria 11'25, Prioritete 88'40, Trbovlje 42'55, Leykam 3'90.

Žitna tržišča.

Na ljubljanskem tržišču tendenca neenakomerna, brez prometa.

Novi Sad, 27. oktobra. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 271/2 vagona, oves 1 vagon, korusa 28 vagonov, moka 3 vagoni, otrobi 6 vagonov. Tendenca mirna.

Budimpešta, 27. oktobra. Tendenca: slabša korusa prijazna, promet majhen. — Pšenica marec 15'97 (15'95—15'96), maj 16'20—16'24 (16'20—16'21). — Rž. marec 9'10 (9'08—9'09). — Korusa maj 12'34—12'43 (12'43—12'44). — Trs. 10'40 (10'45—10'50).

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenca mlačna, promet 3 vagona bukovih drv.

Sport

V LJUBLJANI IN MARIBORU JE JESENSKO PRVENSTVO ŽE KONČANO

Ljubljanski I. razred je za letošnji končal s prvenstvom. Vršila se je samo tekma Primorje: Grafika, ki je prinesla isti rezultat kot prejšnjo nedeljo Ilirija: Grafika. Najmlajši klub I. razreda Grafika se je izkazal kot izredno defenzivno moštvo in je dosegel rezultat 0:3 (0:1). Pri zmagovalcu je bil najboljši del moštva napad, dočim je bila ožja obramba nesigurna. Tekmo je zadovoljivo sodil g. Nikolić iz Zagreba.

Svoboda bi morala igrati s Hermesom, ki pa ima zabrano igre, in se tekma verificira s 3:0 par forfait za Svobodo.

Tekme rezerv so se končale sledeče: Hermes 7:3 (3:1), Primorje: Grafika 12:2 (6:1).

V II. razredu sta se vršili dve tekmi. Jadran je porazil Korotan z 8:1, Reka pa Natakarja s 4:0.

Stanje tabele v I. razredu:

Primorje	4	4	—	18:1	8	
Ilirija	4	3	1	—	18:4	6
Svoboda	4	2	2	—	7:21	4
Grafika	4	—	3	1	4:12	1
Hermes	4	—	3	1	3:12	1

ZAKLJUČEK PRVENSTVA V MARIBORU

S. K. Svoboda: S. K. Rapid 3:3 (1:1).

Sodil je g. Marinić dobro.

V predtekmi sta mladini Maribora in Zeleničarja igrali za pokal M. O. neodločeno 3:3 (0:3).

Končna tabela jesenskega prvenstva:

Maribor	3	3	—	22:4	6	
Zeezničar	3	1	1	14:4	3	
Rapid	3	—	2	1	4:7	2
Svoboda	3	—	1	2	4:29	1

LAHKOATLETSKI MEETING

Za nedeljo napovedani lahkootletski meeting »Maribora« in »Rapida« je bil radi slabega vremena preložen.

Priporočila se

specijalni črkoslikarski atelje

Pristou & Bricelj

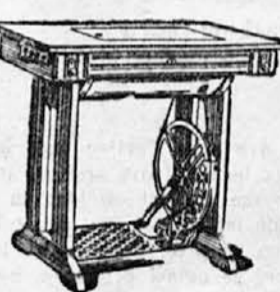
Ljubljana

Resljeva cesta in Sv. Petra cesta 39.

Telefon 2908.

Ustanovljeno 1903.

Uradne napisne table
po predpisih.

Pazite

pri nakupu šivalnih strojev
na najboljšo znamko
in to je **PAFF!**

PAFF šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo z večletno
garancijo, kupite ugodno tudi na obroke

pri tvrdki Jgn. Vok, Ljubljana

Tavčarjeva ulica 7 ali v podružnici Kranj in Novo mesto
Poduk v vezenju brezplačen!

Conan Doyle:

20

Pozna osveta

(Iz angleščine prevedel z avtorjevim dovoljenjem Iv. Mulaček.)

»Tukaj ne morejo biti Indijanci,« je dejal postaren mož, ki je bil po vsej priliki poveljnik. »Paroneeje smo že pustili za seboj, drugih rodov pa ni, dokler ne pridemo čez velike gore.«

»Ali naj grem tja, da vidim, kaj je, brat Stanger-son?« je vprašal eden izmed čete.

»Jaz tudi, in jaz tudi,« je zadonelo več glasov.

»Pustite konje tukaj, počakamo vas,« je odgovoril vodja. Kakor bi trenil, so mladeniči razjahali, privezali konje in stopali po strmem pobočju, po katerem je bilo mogoče priti do onega predmeta, ki je vzbudil njih radovednost. Hitro in brez šuma kakor drzni in spretni ogledniki so prodirali dalje. Spodaj stoječi so jih videli, kako so skakali od skale do skale, dokler niso dospeli do vrha. Mladenič, ki jih je prvi opozoril, jih je vodil. Naenkrat so ga njegovi tovariši videli, kako je dvignil roki kvišku, kakor da bi ga preobladalo veliko začudenje; ko pa so prišli do njega, so tudi sami obstali iznenadeni spričo prizora, ki se jim je mudil.

Na mali planoti vrh divjega hriba je bila samo ena

velika skala in ob tej skali je ležal velik človek z dolgo brado in strogimi potezami, toda suh. Njegov pokojni obraz in redovito dihanje je pričalo, da je trdno spal. Poleg njega je ležalo majhno dekletce, objemalo z belimi rokami njegov mišičasti vrat in slonelo s svojo zlatolaso glavico na njegovih prsih. Rožnate ustnice otroka so bile odprte ter so razkrivale ljubke snežnobele zobčke, z otroškega obraza pa je odseval rahel nasmehljaj. Majhne, debele noge v belih nogavicah in ličnih črevlji s svitlimi zaponami so tvorili čudno nasprotje z dolgimi, zgubančenimi udi tovariša. Vrh skale nad to čudno dvojico pa so sedele tri kanje, ki so ob prihodu novodošlecev hripavo in razočarano zavreščale in naposled nejevoljno odletele.

Kričanje hudobnih ujed je zbudilo speča popotnika, ki sta začudena pogledala okrog sebe. Možak je omahaje vstal in se ozrl na ravnilno spodaj, ki je bila poprej, ko ga je bil obvladal spanec, tako zapuščenca, kjer pa je bila zdaj velika množica ljudi in živali. Na njegovem obrazu se je prikazal izraz nevernosti in segel je s koščeno roko preko oči. »To je tisto, kar imenujejo delirij, mislim,« je zamrmral. Otrok pa je stal poleg njega, se oprjel na njegove suknje in ni izpregovoril besedice, marveč se je začudeno oziral okoli sebe.

Rešilni četi se je kmalu posrečilo prepričati nesrečneža, da njen prihod ni privid. Eden izmed njih je vzel malo dekletce na ramo, dva druga sta pa pod-

pirala onemoglega moža ter mu pomagala navzdol proti vozovom.

»Ime mi je John Ferrier,« je začel popotnik. »Jaz in to majhno dekletce sva edina, ki sva od enainvajsetih ljudi ostala še živa. Vsi ostali so poginili tam na jugu od lakote in žeje.«

»Je to vaš otrok?« je vprašal nekdo.

»Mislim, da je sedaj,« je vzkliknil oni. »Dekletce je moje, ker sem ga jaz rešil. Izza tega dne se imenuje Lucija Ferrierjeva. Kdo pa ste vi pravzaprav?« je nadaljeval in se radovedno oziral po svojih krepkih, od solnce zagorelih rešiteljih; »velika množica vas je.«

»Malone deset tisoč,« je bil odgovor. »Preganjani otroci božji smo — izvoljenci angelja Merone.«

»Še nikoli nisem slišal o njem,« je odgovoril popotnik. »Vse pa kaže, da vas je izbral lepo število.«

»Ne šali se s stvarmi, ki so svete,« je odvrnil oni resno. »Spadamo k onim, ki verujejo v sveta pisanja, napisana z egiptovskimi črkami na ploče iz kovanega zlata, ki so bile v Palmiri izročene svetemu Johnu Smithu. Prihajamo iz mesta Naovoo v državi Illinois, kjer smo ustanovili svoj tempelj. Gremo, da si poiščemo pribežališča pred nasilniki in brezbožniki v osrčju puščave.«

Ime Nauvoo je očividno vzbudilo spomine v Johnu Ferrierju. »Mormonci ste,« je rekel, »kot vse kaže.«

Veliko premoženje brez gospodarja

Navadno imajo velika premoženja svoja čudna pota in na nekatera premoženja so navezani prav čudni dogodki. Zlasti v Angliji, ki je klasična dežela velikih premoženj, se plejejo številne pripovedke in basni o nastanku velikih premoženj. Dostikrat se namreč pripeti, da kakšen rod izumre, dedščina pa ostane v rokah in leta nedotaknjena, dokler se ne oglase kakšni dediči. Ti pa se najdejo dostikrat po prav čudnih naključjih.

V Londonu objavijo vsako leto v »Chandery Division« skrbno sestavljen spisek vseh premoženj brez gospodarja, ki je dopolnjen, kolikor je to mogoče, tudi z dokumentiranimi podatki. Na ta način se dostikrat posreči najti neznan dedič po dolgem času, da pridejo do vžitka njim pripadajoče lastnine.

Neki mali nameščeneec si neko nedeljo ni znal drugače preganjati dolgega časa, kakor da je začel brskati po zaboju starih knjig. Eno knjigo je odprl in pri tem je padel iz knjige neki papir. Bila pa je to stara listina, kjer so bile naštetih dohodki (dividende) vseh starih državnih vrednostnih papirjev, ki jih je imel v lasti nek nepoznan dedič. To listino je sestavila Angleška banka l. 1845. Med imeni, ki jih je bilo mogoče najti, je stalo tudi njegovo rodbinsko ime. Mož je začel spraševati še druge ljudi, kako in kaj je s to stvarjo, končno pa je izročil vso zadevo dobremu odvetniku. Ni trajalo dolgo, pa je že dobil izplačanih več tisoč funtov z bogatimi obrestmi.

Tudi objave v časopisih, ki se tičejo neznanih dedičev prav lepih premoženj, pridejo tistim, ki se jih to tiče, včasih na prav čudne načine pred oči. V Dublinu n. Irskem je našel neki kočijaž v svoji kočiji časopis, ki ga je zavrzel neki njegov gost, ko je izstopil. Kočijaž je list pogledal in prvo, kar je zagledal, je bil p. ziv neznan dedičem po nekem njegovem daljnem sorodniku. Tako je mož prišel čisto slučajno do lepega premoženja 40.000 funtov šterlingov (1 funt = 275 Din).

Pri Angleški banki pa je nad 8 milijonov

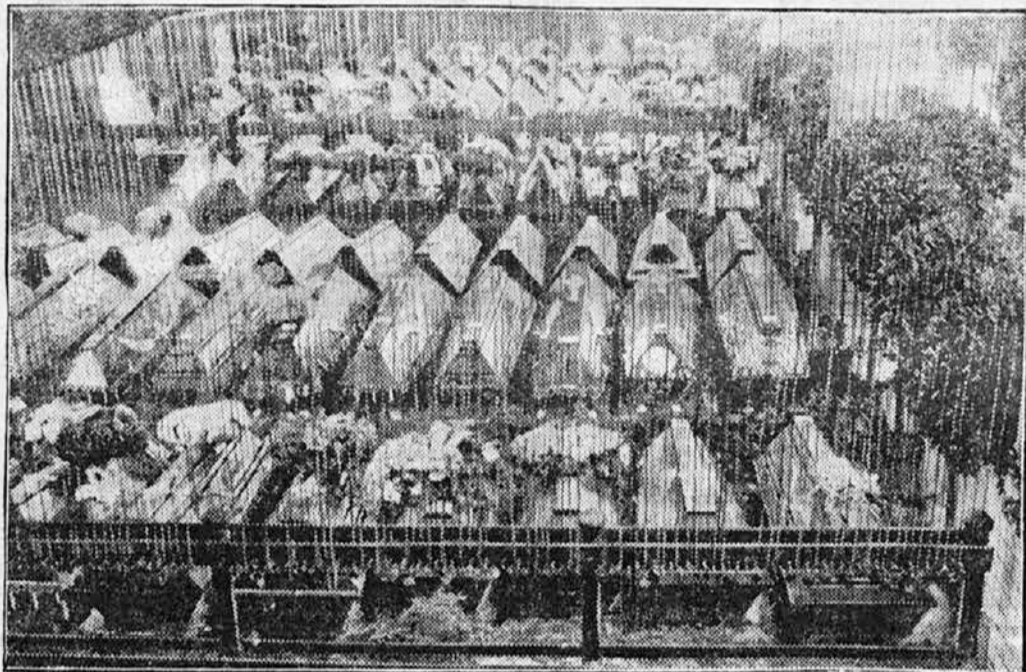
funtov šterlingov plodono naloženih, brez gospodarja. To premoženje pripada nekemu, ki je umrl, 40 premoženj brez gospodarja pa znaša po več kot pa 10.000 funtov.

Ogromno je tudi premoženje nekdanjega ruskega carja, ki je naloženo v tujini, ki še danes čakata na dediče. Ljudi, ki se priglajajo kot dediči, je sicer dovolj, toda ameriške banke, kjer je večina tega premoženja naloženega, denarja ne izplačajo, dokler ne bo točno dokazano, da res ni več živ noben direktni potomec carjev. Ta dokaz pa se do danes s pravniško natančnostjo še ni posrečil in se bržkone tudi ne bo kmalu.

Gre pa tu za ogromno vsoto 100 milijonov dolarjev, ki čakajo na svojega pravega gospodarja.

Zmaga revolucionarjev v Braziliji
Predsednik brazilijanske zvezne republike Luiz Pereira, čegar poslovna doba bi bila 15. novembra itak potekla, je pod revolucionarnim pritiskom takoj odstopil. Moči v Braziliji so se sedaj polastili zmagoviti revolucionarni generali.

262 rudarskih žrtev v Alsdorfu na mrtvaškem odru

Na verige, ki vise ob stenah kot zagrinjalo, so obešali rudarji svojo obleko, predno so odhajali v rov.

Zanimive ženitovanjske ponudbe v časopisih

Dandanes ni nič več nenavadnega, če iščejo moški in ženske znanja »v svrhu ženitve« potom časopisnih oglasov in nekateri veliki listi v vsemestih prinašajo dan na dan kar cele strani takih oglasov.

Ni pa to oglaševanje nikaka nova reč. Nov je samo način oglaševanja, ki je dandanes dostikrat res kar grd in ostuden, iskanje moža ali žene potom časopisnega oglasa pa je že precej stara stvar.

Iz starih ženitovanjskih oglasov vidimo pred vsem, da so bili nekaj ljudi mnogo bolj odkritostni kot so dandanes. Može in žene so se iskali v oglasih ne pod izmišljenimi, ampak pod svojimi praviimi imeni. Oglasi so bili navadno precej obširni, ker so naštevati v njih vse mogoče podrobnosti. Zato tudi ni bilo treba nikdar zahtevati tajnosti in diskrecije, ker je vse bilo javno.

Tako je neka udova Ivana Müller na Dunaju dala objaviti v nekem dunajskem listu l. 1793. sledečo ponudbo za svojo možitev:

»Pišem se Ivana Müller in stanujem v Rothe Hahn-strasse št. 67. Rada bi se zopet omožila. Stara sem 39 let, sem odkritega značaja in ne ljubim domačih preprirov. Imam tudi nekaj premoženja. Tretjina hiše, kjer stanujem, je moja, dve tretjini pa sta last mojih dveh bratov. En brat je mesar drugi pa izvošček. Oba sta jako mirna in pridna človeka, ki si pošteno služita svoj denar in ki bi se tudi oba rada pošteno oženila. Tisti, ki bi me radi spoznali, naj vedo, da sem iz pošteno in dobre rodbine.«

Nato nadaljuje možitve željna udova: »Če bo moj novi mož priden in delaven, in če ne bo pijančeval in drugih žensk zalezoval, in če ne bo prepirljiv, mu ni treba imeti nobenega premoženja. Vse bo našel pri meni doma: dobro in okosno hrano, mehko posteljo in čedno obleko. Vsako leto mu bom kupila lepo, novo obleko, dva para čevljev, in če bo treba, mu bom dala

tudi vsako leto dva para čevljev potempljati. Vsakega »prvega« bo dobil dva srebrna tolarja za njegove raztroške (»Taschengelde«) in vsak teden enkrat pojde lahko s svojimi prijatelji na pivo, ampak samo na pivo. Kdor se za to ponudbo zanima, naj se oglasi prihodnjo nedeljo v moji hiši, kjer bo dobil dobro kavo s kolačem. Postavljam pa samo en pogoj, da me mora moj bodoči mož imeti rad.«

Drugo ponudbo pa je napisal svečar Ivan Schneider: »Iščem ženo, staro okoli 30 let, ki naj bo prijetnega obraza, toda suha ne sme biti preveč, ker nimam rad žensk, ki se jim vse kosti poznajo. Tudi ne sme biti klepetulja, ker imam rad mir, kadar sem doma. Kadar bom pa v delavnici — in tam sem ves dan — naj pa rečlja kolikor hoče. Tudi ne sme imeti rdečega nosa, ker pijanke nočem. Imeti pa mora 200 tolarjev premoženja, ki ji potrebujem za razširjenje svojega obrata. S svoje strani pa ji obljubim, da ji bom dober in skrben mož in da jo bom imel rad.«

Neki oče pa je iskal za svojo 17letno hčer moža takole: »Moja hči je stara 17 let, zna francosko in ima tudi jako lepo pisavo; črke so kakor naslikane: velike okrogle in lepe. Tudi računati zna dobro. Zna dobro kuhati, likati, šivati in pospravljati. Njena botra pa ima v Pressburgu hišo, to hišo pa bo podedovala moja hčer.«

Zakone so torej začeli že jako zgodaj sklepati potom časopisnih oglasov.

Rusija se uči brati!

Po podatkih državnega komisarijata za prosveto živi v sovjetski Rusiji še 18 milijonov nepismenih ljudi, 20 milijonov pa jih je, ki so se šele pred kratkim seznanili s skrivnostni abecede. Leta 1929. so naučili brati in pisati 2 milijona ljudi, l. 1930. pa 9 milijonov. Prosvetni načrt predvideva, da bodo prihodnje leto izučili 15 milijonov ljudi. Ko bo ta načrt izvršen, bo analfabetstvo v Rusiji precej izginilo. Ljudi poskušajo z vso silo pridobiti za obisk

šol in učilišč sploh. V mestih sestavljajo spiske analfabetov in potem najdejo kje v bližini sobo za pouk, a nimajo predaleč do šole. Tudi strokovne delavske organizacije pritiskajo na svoje člane, naj se uče brati in pisati. Tudi vsaka večja fabrika ima svojo šolo, kjer sede na klopi bradati možje in že postarne ženske. Na deželi vodijo boj proti nepismenosti učitelji, ki jih mora vsaka komunistična organizacija z vso silo podpirati. Posebno mnogo je žensk, ki ne znajo brati in pisati, in zato so uvedli šolo zanje v otroških vrtcih in raznih otroških zavetiščih, kjer so učitelji dobro spravljeni, učiteljice se morajo pa učiti. Delodajalci pa morajo nepismenim delavcem in delavkam dati več prostega časa večer, da hodijo lahko v šolo.

7-letno nerodno pa je za sovjetsko vlado, ker ima premalo šol in učiteljev na razpolago. Celotno v Moskvi je dosti šol, kjer je odprtih le polovica razredov zaradi pomanjkanja učnih moči. V zapadni Sibiriji pa so mogli odpreti letos samo 395 novih šol namesto 906, kakor je bilo določeno, in to zaradi pomanjkanja učiteljev. Vzrok pomanjkanja učiteljev pa so razmeroma slabi njihovi dohodki, kajti v Moskvi ima učitelj le 79 rubljev mesečne plače, na deželi pa še manj.

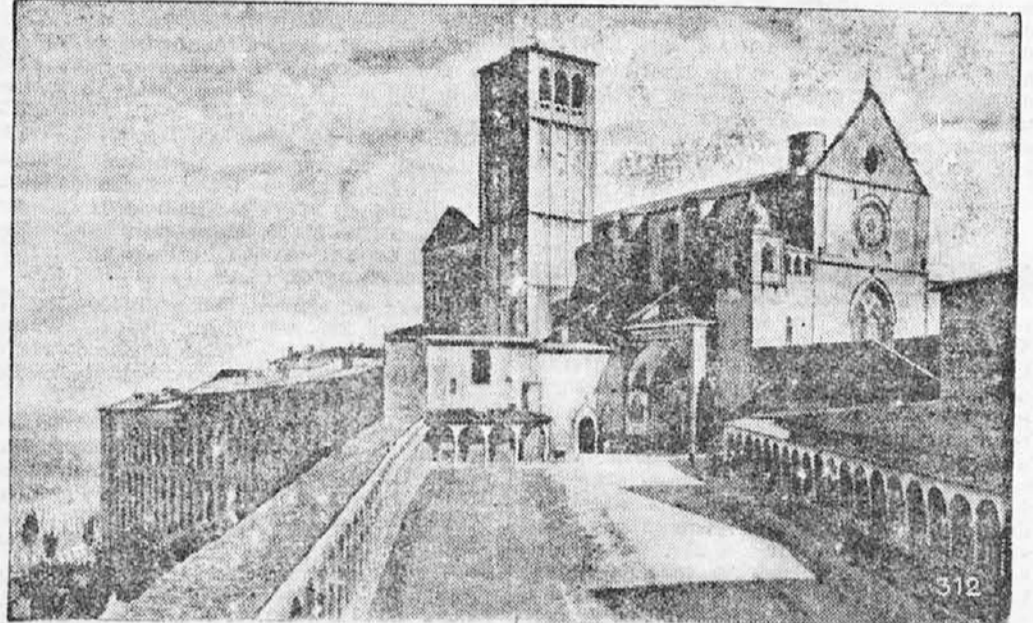
wenn die Liebe erwacht pa je dosegel naklado od 1.400.000 izvodov.

Pred 20 leti so največ igrali pesmi, ki jih je zložil Pavel Linke, čegar »podoknico za rojstni dan« so igrale vse godbe po vseh kavarnah.

Znani Ivan Strauss, ki pa spada med prave umetnike, je tudi dosegel lepe uspehe. Iz njegove opere »Kraljični robec« se je ohranil valček »Rože z jugs«, ki so ga podali v milijonih izvodov. Dobro »šlagerje« pa je zlagal znani skladatelj Lehar in jih še zлага kar na tucate. Njegovega valčka »Hab' mich lieb« iz »Vesele vdove« so prodali na milijone izvodov.

Tudi v operetah Kalmanovih je mnogo »šlagerjev«. V »Grofici Marici« jih komaj prešteje. Oskar Straussovega valčka »Leise, ganz leise« so pa do danes prodali že 1.600.000 izvodov.

Rekord pa drži še vedno »šlager« »Ausgerechnet Bananen« — tega so prodali v 3 letih nad 3 in pol milijona izvodov! Takega uspeha ni dosegel niti José Padilla s svojo »Valencijo«, ki mu je prinesla 800.000 zlatih mark (1 marka = 14 dinarjev). »Šlagerje« »Ich Küsse Ihre Hand, Madame« so prodali nad 2 milijona, znane pesmi »Ich hab' mein Herz in Heidelberg verloren« pa 1.200.000 izvodov.

Poroka bolgarskega carja Borisa

Na sliki vidimo cerkev sv. Frančiška v Sisi-ju, kjer se je poročil bolgarski car Boris z italijansko princezino Ivano.

Izreki Napoleonovega osebnega zdravnika

O Napoleonu trdijo, da na zdravnike v splošnem ni mnogo dal, visoko pa je cenil vojaškega zdravnika Larrey-a, ki je bil odličen kirurg in ranocelnik, in pa svojega osebnega zdravnika Corviserta. Corvisert pa je bil zdravnik svoje vrste, ki ni dal mnogo na zdravlila, še manj pa na razne znanstvene teorije.

Nedavno je izšla v Parizu knjiga, kjer so napisani razni izreki Corvisertovi o zdravstvu in o zdravniki. »Zdravnik« pravi Corvisert, »ne sme nikdar poskušati, da bi kaj razlagal. On mora vedeti, da se povsod skriva narava, tudi v boleznih. Zdravnik naj le opazuje naravo, nikar pa naj ne poskuša postati njen zaupnik.«

Corvisert je rad delal z naravnimi sredstvi. Napoleonu je zapisal tople kopeli, da bi ga pomiril. Cesar je bil s tem zdravljenjem silno zadovoljen, tako da je celo zelo važne ukrepe podpisoval kar v kopeli.

Uživanja zdravil pa Corvisert ni priporočal. »Nikar ne zaupajte zdravilom«, je rekel, »ki baje ozdravijo skoro vsako bolezen.« In še to je rekel: »Zdravnik, ki smatra svoj poklic za resen, naj se nikdar ne boji priznati, da nič ne vé!«

Imenitni pevski »šlagerji«

Kaj je »šlager« vemo približno vsi, ne znamo pa tega prav povedati. »Šlager« je namreč to, kar vžge, kar vpaši. »Šlager« imenujejo častniki kakšno senzacijo, ki jo natisnejo z zelo debelimi črkami, da bolj »vžge«. »Šlager« pa se imenuje tudi kakšna pesem, ki jo ljudje hitro popadajo in ki jo pojejo in pojejo. Tak »šlager« je n. pr. baš sedaj znana »donna Klara.«

Jako težko pa je prorokovati, ali bo kakšna pesem ali melodija vžgala tako, da bo »šlager«, ali ne. Najmanj sluti to skladatelj sam. Skladatelj je lahko v kakšno svojo pesem še tako zaverovan in zaljubljen, pa ni nič. Kakšna druga pesmica pa, na katero nič ne da, pa postane »šlager« čisto nepričakovano.

Skladatelju »Dolarske princesinje« Leonu Fallu se je pripetilo tole: Ko so njegovo opereto poskušali že 3 dni, je prišel k njemu dirigent in mu je rekel: »Gospod Fall, jaz potrebujem v drugem aktu še eno pesmico za dopolnilo. Meni se zdi vsa zadeva nekam tenka in prazna.« Na te besede se je Fall vsedel in je zložil valček »To so dolarske princesinje«, in ravno ta valček je odločil usodo operete, ker je postal svetlovni »šlager«. Tega valčka so natisnili 800.000 izvodov.

S pesmico »To je pomlad« je dosegel Hollo milijonsko naklado, ampak on je bil takrat že znan. Takrat je doživljal tudi Jean Gilbert svoje velike uspehe in pesmi. »Če bi to sv. Peter vedel in pa »Dekle, ti si moja punčica«, so dosegle po 650.000 izvodov naklade. S pesmico »In der Nacht, in der Nacht,

Ženske jahačice v Ameriki

Slika nam kaže, kako tehtajo gospodično Hope Grimble in njeno sestro pred konjsko dirko v Eusignu (Amerika). V Ameriki ni nič nenavadnega, če nastopajo ženske dirkah kot jahačice.

Stopljen globus

Ob 300letnici smrti slavnega zvezdoslovca Ivana Keplera, ki jo bo slavil ves učeni svet letos 15. novembra, se spominjajo učenjaki tudi na grofa Filipa III. od Butzbacha, ki je bil dober Keplerjev prijatelj in ki se je tudi sam mnogo bavil z zvezdoslovjem ali astronomijo. Po Filipovi smrti so pridružili njegovo deželico k vojvodini Hessen-Darmstadt, ker ni zapustil nobenih dedičev. Svojo zbirko dragocenih instrumentov pa je grof zapustil vseučilišču v Giessen-u. V tej zbirki se je nahajal tudi umetniško izdelan globus, ki je po Keplerjevem mnenju celo prekašal znameniti globus, ki ga je naredil zvezdoslovec Tycho de Brache in ki ga hranijo še danes v Kodažu. Ta dragoceni zaklad pa so kmalu zanesli med staro šaro pod streho, kjer ga je sredi preteklega stoletja našel neki sluga. Temu je takoj prišlo na misel, da bi kazalo globus prodati, ker je bil iz dobre medenine (mesinga). Sluga je globus res prodal neki kovinski družbi, ki ga je dala pretopiti.

Abstinenti v Nemci

Centrala protialkoholnih društev v Nemčiji, ki ima svoj sedež v Berlinu, javlja v svojem pravkar izišlem letnem poročilu, da je število njenih organiziranih članov preteklo leto naraslo na 300.000 članov. Od teh je 192.000 odraslih ljudi, drugi so pa mladoletniki.

Dr. Krivic Rudolf (Ljubljana):

Češkoslovaški 28. oktober in Sokolstvo

28. oktober je poleg 7. marca največji narodni praznik češkoslovaškega naroda. Ta dan pred 12 leti so voditelji domačega odboja pozvali reprezentante avstrijske monarhije, da izročijo vladne posle Narodnemu svetu, kar se je tudi brez velikega obotavljanja zgodilo. Poskus, da bi se razpadajoča Avstrija uveljavila še enkrat z vojaško silo, se je vsled energičnega nastopa čeških voditeljev v kali zadušil. 28. oktobra 1918. je postal češkoslovaški narod tudi doma svoboden, ta dan je začel tudi na domačih tleh svoje lastno suvereno življenje, dočim je bila zunaj njegova eksistenca in suverenost že zdavnaj priznana, saj je imel svojo vlado in armado. 28. X. so se uresničile stare prorokbe, izpolnilo stoletno hrepenenje, ki kljub Beli gori ni nikdar prenehalo tleti v čeških sreih.

Dasiravno je bil narod na visoki kulturni stopnji že pred svojo samostojnostjo, mu je vendar politična svoboda omogočila, da je od takrat dalje dosegel napredek, za katerega ga vsi kulturni narodi lahko zavidajo.

Kljub blagostanju in sreči, v kateri živi bratski češkoslovaški narod, pa vendar ni pozabil na svoje ideale prejšnjih nesvobodnih let. Od nekdanje je bila češko-jugoslovska vzajemnost posebno živa, predvsem med Čehi-Slovenci. Ta vzajemnost je še vedno nad vse živa in dejanska. O čemur smo se več kot enkrat prepričali in tako tudi zlasti v najnovejšem času. Naš nacionalni ponos bo v tem, da homo vedno gojili čut vzajemnosti z brati Čehoslovaki in se jim s tem oddolžili za njih velike zasluge.

Ob praznovanju 28. X. pa veljajo naše častitke, ki jih za ta dan pošiljamo češkoslovaškemu narodu in v prvi vrsti njegovemu velikemu prezidentu T. G. Masaryku, ki je s svojim delom in nepopisnim trudom dosegel, da so zapadne velesile opustile misel, ohraniti Avstro-Ogrsko, in je s tem močno pripomogel k zedinjenju Jugoslovanov. Bog ve kakšna bi bila naša usoda, če bi ne bilo T. G. Masaryka, ki je tako močno vplival na vojno politiko prezidenta Wilsona.

Nepopisni trud in napor za osvoboditev in zedinjenje češkoslovaškega naroda mu je naredilo obilo poplačal s tem, da hodi pot, ki mu jo je njegov veliki prezident začrtal. Ker narod sledi svojemu voditelju, zato pa žanje uspehe na zunaj in na znotraj.

Narod je ponosen na svojega prezidenta, pa tudi prezident je ponosen na delo svojega naroda.

28. oktober je pa tudi sokolski ponos. Ze v daljnem ustanovitelju Sokolstva Tyršu je živela od vseh početkov misel odboja. V razgovoru z Masarykom, ko sta bila še profesorja na univerzi, je Tyrš nekoč dejal, da pojdejo Sokoli, ko bo treba, tudi na barikade. Glavni cilj Sokolstva je že pred vojno bila ustvaritev jedra narodne armade. Kakor je bil prezident Masaryk napram narodu in njegovim narodnim institucijam oster kritik, je pa vedno za resno smatral vse, kar je Sokol oznanjal. Zato je tudi računal, da bi bil Sokol jedro češke revolucije, ker je bil vedno pripravljen. Zato je profesor Masaryk po izbruhu vojne šel takoj k Scheinerju in začel osvobodilno akcijo v sporazumu z njim. In res se je potem v junaških češkoslovaških legijah Sokol uporabljal, kar se je le dalo.

V nervoznih dneh, ki so sledili 28. oktobra 1918., so bili Sokoli glavna opora Narodnega sveta, ker iz vojaških vrst je bilo težko organizirati potrebne straže.

Toda ne pada na tehtnico samo dejanska pomoč, ki so jo Sokoli vršili pri osvobodilni akciji v legijah in doma in tako pripomogli k 28. oktobru, temveč tudi njihova moralna sila. Temelj češkoslovaške države in domače politike, gospodarskega, socialnega in kulturnega dela so v pravi in čisti demokraciji. Njen najizrazitejši varuh in reprezentant je prezident Masaryk, kateremu je demokracija credo njegovega svetovnega življenjskega nazora. Po Masaryku je bistvo demokracije sporazum ljudi, njihovo mirno običevanje, ljubezen, človečanstvo, vzajemnost in izobrazba. Vsi ti principi so pa tudi temelj sokolske organizacije, kakor jih je postavil Tyrš. Sokolsko bratstvo je demokracija v malem. Tako je bilo Sokolstvo celica, iz katere se je češkoslovaški

*) Ta članek izide tudi v »Sokolskem Glasniku«.

Češkoslovaške politične stranke

Nad vse razvito in bujno je strankarsko življenje v Češkoslovaški. Skoraj je že prebujno in prerazvito, da že ovira gladek razvoj parlamentarnega življenja. Vendar pa je ta prerazvitost strankarskega življenja v zgodovini narodov Češkoslovaške globoko utemeljena. Predvsem je tu vplivalo, da je vladal v historičnih deželah (Češka, Moravska in Šlezija) avstrijski upravni sistem, na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji pa madjarski. Ze ta upravna razdelitev je bila en vzrok več za delitev po strankah.

Ze od nekdanj pa so na Češkoslovaškem povzročala delitev duhov razna svetovna naziranja. Tako je odpor proti fevdalnemu sistemu rodil med vstajajočim meščanstvom liberalno orientacijo. Ker pa se je ta preveč naslanjala na meščanstvo, je nastala še druga orientacija, agrarska, ki je združila vse podeželje. Delavske vrste pa so zopet zgradile svojo orientacijo, ki sloni na socialistični misli in na koncu je omeniti še konservativno-katoliško orientacijo, ki je četrti faktor v češkoslovaški politiki.

Stranke z liberalno orientacijo

V tem oziru je treba najprej našteti narodno demokratsko stranko, ki je glavna zastopnica meščanskega liberalizma. Nastala je šele po vojni, toda njeni temelji segajo daleč nazaj. Razvila se je po padcu fevdalizma, ko se je pričela razvijati industrija in se je v glavnem naslanjala na srednje meščanstvo. Njen prvi voditelj je bil dr. Rieger, ki je bil vodja staročeške stranke, ki je bila do leta 1874 vodilna češka stranka in imela skoraj vse češke mandate. Proti staročeški so nastopili nacionalno bolj radikalni in kulturnobojni mladočehi pod vodstvom dr. Grégra in Sladkovskega. Pri državnozbornih volitvah leta 1891 so dosegli popoln uspeh, nakar je prenehala staročeška stranka in so zavladali v češki politiki mladočehi, ki so vladali do leta 1907, ko je splošna volilna pravica decimirala njih mandate. Vendar je pa stranka ohranila še močen političen upliv in se je po vojni združila s staročeško državnoopravno napredno stranko, radikalno napredno in delom liberalne stranke v novo narodno demokratsko stranko.

Njeni pristaši se rekrutirajo v glavnem iz meščanskih elementov, zlasti močno stališče pa imajo v stranki zastopniki industrije in trgovine ter višji državni in javni nameščenci.

Programatično je narodno demokratska stranka vsenarodna stranka, ki boče na svojem programu združiti vse sloje naroda in ustreči interesom in potrebam vseh stanov. Tako ima svojo obrtniško, uradniško, učiteljsko, profesorsko, delavsko in v zadnjem času tudi kmečko skupino. Za vsako teh skupin izdaja posebna glasila. Vendar pa njena prizadevanja v tem oziru nimajo popolnega uspeha. Glavna sila stranke je na Češkem, po letu 1924 in 1925 pa se skuša uveljaviti tudi na Slovaškem in v Karpatski Rusiji.

Dr. Viškovsky Karl,
čsl. agrarec, vojni minister.

V stranki sami se pojavljata dve skupini, in sicer desno ekstremno nacionalistično krilo, ki deloma simpatizira s fašisti, ter levo krilo, ki izdaja svoj list »Demokraticky Sředec«, ki zagovarja tudi priznanje sovjetske Rusije, čemur vsi glavni voditelji stranke odločno nasprotujejo. Glavno glasilo stranke so »Národní Listy«, ki izhajajo že 70. leto in so bili svoje dni vodilni češki list. Poleg tega podpira na-

narod vzgajal za princip, ki je osnova njegovega današnjega uspešnega političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega udejstvovanja. Sokolstvo s svojo organizacijo je torej tudi po tej strani prav obilo prispevalo in prispeva k temu, da narod lahko s ponosom zre na svoj 28. oktober.

Zato je pa češkoslovaški 28. oktober tudi naš praznik, tudi naš ponos. Zato je bolj kot naravno, da se praznovanju 28. oktobra pridružuje tudi Sokol Jugoslavije v iskreni želji, da načeluje čim dalje bratski Češkoslovaški Republiki njen, a tudi Slovanstva in današnjega človeštva največji sin — prezident T. G. Masaryk.

Vsaka od teh orientacij tvori en tabor, ki ima zopet svojo levičarsko in desničarsko strujo, ali tudi več od njih. Tako sta v liberalistični orientaciji dve struji, skrajna desna, ki je že skoraj fašistična, skrajna leva, ki je že zelo blizu socialistični. Enako je v socialistični skupini polno prehodov od skrajnega levega marksizma, ki je čisto boljševiški, do najbolj umerjenega socializma, ki že ni daleč stran od meščanskega demokratizma. In tudi v konservativno-katoliški skupini se more razlikovati ista ločitev. Vse to je vzrok, da tvori vsaka teh štirih osnovnih skupin več strank, ki se navadno bore — ravno z najbližjimi skupinami najostreje.

Vse to veliko število strank pa je treba pomnožiti še s številom narodnosti na Češkoslovaškem, ker vsaka narodnost se deli prav tako na te štiri glavne skupine. Iz vseh teh razlogov ni čuda, če se udejstvuje v češkoslovaškem političnem življenju tako veliko število strank, kakor skoraj v nobeni drugi enako veliki državi.

rodne demokrate tudi staročeška »Národní Politika«, vsled svojega inseratnega dela najbolj razširjen češki list. V Plznu izhaja narodno demokratiški »Český Deník«, v Moravski Ostravi pa »Moravskosleský Deník«. Od vodilnih mož je omeniti dr. Kramařa, dr. Heina, Viktorja Dyka, dr. Lukavskega, dr. Matouška, inž. Dvořáčka in bivšega ministra Rašina. Od vseh teh je najpomembnejši dr. Karel Kramař, ki je dejanski vodja stranke.

Dr. Karel Kramař je bil rojen l. 1860 in zavzema od osemdesetih let vodilno mesto v češkoslovaški politiki. Skupaj z Masarykom spada med ustanovitelje češkega realizma in je leta 1890 stopil z realisti v mladočeško stranko ter bil že leto kasneje izvoljen v dunajski parlament, kjer je takoj zavzel eno najodličnejših mest. Slovel je po svojih govorih in po svoji politični taktiki, ki je bila vsekoli pozitivna. Spadal je med redke češke politike, ki so že pred vojno posvetili največjo pažnjo zunanji politiki. Propagiral je predvsem misel zblizanja Avstrije z Rusijo in z drugimi slovanskimi državami. Bil je tudi ustanovitelj neoslavizma, ki naj bi zagotovil Slovanom v

Obrtniška stranka

Iz bivše mladočeške stranke se je razvila po vojni obrtniška stranka, ki se v prvi vrsti opira na srednje stanove, na obrtnike vseh kategorij in na trgovce. Stranka je gospodarsko konservativno usmerjena. V političnih in kulturnih vprašanjih nima nobene opredeljene linije, praktično pa je zmerno napredno orientirana. Izdaja dva dnevnika, in sicer »Reformoc

Avstriji večino v parlamentu. Med vojno je bil zaprt, obtožen veleizdaje in obsojen na smrt. Avstrijska vlada se pa ni upala smrtno obsodbe izvršiti in je bil nato Kramař od cesarja pomiloščen. Po preobratu je bil ob enem z dr. Benešem član češkoslovaške mirovne delegacije v Parizu ter bistveno pripomogel k velikim uspehom češkoslovaške delegacije. Bil je izvoljen za prvega ministrskega predsednika Češkoslovaške in bil v letu 1924/25 član petke, strankarskega odbora petih čeških strank, ki so dajale smer vsej češki politiki. Dr. Kramař je odločen nasprotnik sovjetske politike in je predlagal v letih 1919/20 oboroženo intervencijo v Rusiji. Od publicističnih del dr. Kramařa je zlasti eno znano: »Ruska krizac« in pet predavanj o zunanji politiki.

Pri volitvah v češki parlament l. 1920 je dobila narodno demokratska stranka samo 9,1% vseh čeških glasov (387.552 glasov) in 19 mandator. Leta 1925 pa je padlo to število na 284.628 glasov in je stranka imela v parlamentu samo še 13 poslancev. Pri zadnjih volitvah dne 27. oktobra 1929 pa je stranka napredovala in si priborila dva poslance.

v Pragi in »Československý Deník« v Olo-mucu.

Njeni voditelji so organizator obrtnikov Rudolf Mlčoh (rojen 1881) in Josef Neumann, bivši železniški minister. Dočim je stranka dobila pri volitvah leta 1920 samo 122.000 glasov in 6 poslancev, je to število v letu 1925 podvojilo in si priborila 13 mandator in 285.000 glasov. Pri volitvah leta 1929 je v glavnem ohranila svojo pozicijo, čeprav je izgubila en mandat.

Narodna stranka dela.

Iz narodne demokratske stranke se je razvila posebna stranka, narodna stranka dela, ki je nastopila prvič pri volitvah leta 1925. V glavnem se stranka opira na meščanske in intelektualne sloje na Moravskem, kjer je njen vodja dr. Jaroslav Stranski. Tudi velik del bivših realistov se je pridružil stranki. Pri volitvah pa ni dosegla nobenega mandata, čeprav je dobila skoraj 100.000 glasov, a so bili ti razbiti po vsej državi. Med njenimi najodličnejšimi pristaši je omeniti sedanjega finančnega ministra dr. Engliša, dalje pesnika Macharja, senatorja Jana Hermana in pesnika Čapka.

Poleg tega obstoje še nekatere druge manjše stranke, kakor slovaška narodna stranka, narodna delavska stranka, ki se pa ne morejo prav razviti. Glavno glasilo stranke dela so bile »Lidove Noviny«, ki izhajajo v Brnu in ki veljajo kot glasilo češke inteligence.

Pri volitvah leta 1929 ni stranka več nastopila.

Agrarna stranka

Reprezentant agrarnega gibanja na Češkoslovaškem je republikanska stranka češkoslovaškega podeželja, kakor se oficijelno imenujejo češki agrarci. Stranka je pod vodstvom Antonina Švehle dosegla dominantno pozicijo v češkoslovaški politiki in je danes najmočnejša stranka na Češkoslovaškem. Ko je stranka nastala, je bila njena politika es tipično konservativna, ker so takrat odločevali samo veliki kmetje in veleposestniki. Ko pa je bila uvedena splošna volilna pravica in ko se je pričela demokratizacija političnega življenja, pa se je pričela tudi agrarna stranka demokratizirati in je postala zlasti po prevratu vodilna sila napredka.

V narodnih vprašanjih se je stranka ravna vedno po zdravem in praktičnem čustvovanju kmetijskega prebivalstva, ki je v preteklosti, ko tudi za časa svetovne vojne tvorilo jedro češkoslovaškega narodnega življenja.

Program stranke izhaja iz nazora, da je kmetijska produkcija osnova vsega narodnega življenja in da zato treba voditi državno politiko v skladu z zahtevami kmečkega prebivalstva Zemlja je ona sila, ki daje moč narodu in ki utrja narodno mišljenje. V zvezi s tem je bila stranka na stališču, da mora biti zemlja v rokah tistega, ki jo obdeluje in je zato izvedla agrarno reformo. Ob enem je skrbela za strokovni nauk kmeta, ker samo strokovno naobra-

žen kmetovalec more zdržati konkurenco z drugimi deželami. Stranka je bila nadalje na stališču, da je kmetijska produkcija prav tako važna kot industrijska in da mora vsled tega užiti

Dr. Juray Slavik,
čsl. agrarec, notranji minister.

vati agrarna produkcija enako carinsko zaščiteno, kakor industrijska. Ker je stranka s tem svojim nazorom prodrila, je dosegla, da dobiva češki kmet neprimerno več za svoje pridelke kakor kmetje v drugih državah.

Velike zasluge si je stekla stranka tudi na socialno-političnem polju. Češkoslovaška je edina država, kjer je uveden 8-urnik tudi za poljedelstvo, čeprav z mnogimi izjemami. Na Češkoslovaškem je dalje uvedeno bolniško zavarovanje tudi za poljedelskega delavca in enako tudi starostno in invalidno zavarovanje.

V kulturno-političnem pogledu je stranka v nasprotju s krščansko-socialnim programom in je liberalno orijentirana in pa kulturnobojna.

Republikanska stranka češkega podeželja je nad vse dobro organizirana, zlasti je močna s

Da je stranka tako zelo napredovala je v prvi vrsti zasluga njenega voditelja Antona Švehle. Že zgodaj se je pričel A. Švehla udeleževati v političnem življenju in se zlasti posvetil organizaciji stranke. Leta 1908 je bil izvoljen v češki deželni zbor, dočim v dunajski državni zbor ni hotel kandidirati, pa čeprav mu je stranka ponudila siguren mandat. Mesto da bi bil na Dunaju in izgubil kontakt z volivci, je ostal raje doma na svojem posestvu, organiziral stranko in si pri tem ustvaril vodilno pozicijo v stranki. Za časa svetovne vojne je bil član češke mafije in bil tudi član narodnega odbora, ki je izvedel preobrat. Bil je tudi član revolucionarne narodne skupščine in postal prvi voditelj svoje stranke. Septembra 1. 1920 je bil imenovan za notranjega ministra, začetkom leta 1922 pa za ministrskega predsednika. Anton Švehla velja kot eden prvih čeških politikov in se je opetovano imenoval kot najresnejši kandidat na Masarykovo mesto. S svojim spretnim političnim vodstvom si je znal pridobiti ugled in spoštovanje tudi pri svojih političnih nasprotnikih in on je bil, ki je znal z zdravim kompromisom vedno premostiti najnevarnejša nasprotja. Vsled boleznij je odločil ministrsko predsedstvo, toda si še vedno ohranil idejno vodstvo stranke.

Po njegovem odstopu je prevzel ministrsko predsedstvo František Udržal, ki je bil preje že večkrat vojni minister. Udržal je Švehlov namestnik v stranki in je bil že leta 1937 izvoljen v dunajski parlament, kateremu je pripadal do razsula Avstrije. V avstrijskem parlamentu je bil leta 1908 izvoljen za podpredsednika parlamenta in bil eden najodličnejših zagovornikov čeških pravic. Od drugih voditeljev stranke je zlasti omeniti dr. Šrobérja in dr. Milana Hodžo, ki sta si pridobila zlasti mnogo zaslug kot probuditelja slovaškega naroda. Oba sta bila po osvobojenju tudi opetovano ministra. Republikanska stranka je pri prvih volitvah leta 1920 zbrala nad 600 tisoč glasov, leta 1925 pa že 970.498 glasov in je postala s tem najmočnejša češkoslovaška stranka. To svojo pozicijo je ohranila tudi pri naslednjih volitvah leta 1929, ko je dobila nad 1 milijon glasov.

Druge agrarne stranke.

Z ozirom na soliden program Švehlove stranke, njene močne organizacije in njeno dobro politično delo se druge agrarne stranke niso mogle prav uveljaviti, pa čeprav se je to večkrat poskušalo. Najresnejši je bil poskus bivšega ministra Prašéka, ki je najprej bil v agrarni stranki, nato pa izstopil, ker se mu je zdel njen program prelevičarski. Ustanovil je novo stranko, ki je tudi nastopila pri volitvah leta 1925, a ni dosegla nobenega uspeha. Po tem porazu se je umaknil iz političnega življenja.

je tudi opetovano minister, dr. Alfred Meissner in dr. Leo Winter, ki sta oba priznana strokovnjaka za socialno politiko in ustavno pravo. Odlično mesto si je v stranki pridobil tudi pzeñski župan Pik, Gustav Haberman, dr. Derer, dr. Markovič in stara voditelja Némec in Soukup.

Komunistična stranka.

Pod direktnim vplivom ruskih boljševikov je nastala leta 1920 na Češkem komunistična stranka, ki jo je vodil začetka Alojz Muna, bivši ujetnik v Rusiji. Kmalu se mu je pridružil tudi dr. Šmeral, ki je bil eden vodilnih poslancev češke socialne demokratične stranke v dunajskem parlamentu. Komunistična stranka je nastopila s silno radikalnimi gesli in imela takoj v začetku ogromen uspeh. Že prvo leto je štela nad 400 tisoč članov. To število pa je začelo kmalu padati in po dveh letih je bilo samo še 130 tisoč članov. V stranki sami so se kmalu začela ostrina nasprotja med posameznimi skupinami, od katerih je oficijelno vodstvo stranke zastopalo mnenje, da se treba slepo pokoriti vsem poveljem iz Moskve, dočim je opozicija temu nasprotovala. Pri volitvah 1. 1925 je stranka kljub temu napredovala, pri volitvah leta 1929 pa dosegla velik neuspeh in vse kaže, da je stranka v propadanju.

Stranka narodnih socialistov.

Ker je bila socialna demokratska stranka vsled svojega napačno pojmovanega internacionalizma narodnostno skoro indiferentna, zlasti v prvih letih svojega nastanka, je nastala na Češkoslovaškem narodna delavska stranka, ki naj bi rešila češkega delavca pred vplivom germanizacije. Stranka je bila ustanovljena leta 1897 in je v prvih dneh svojega nastanka veljala kot del mlade češke stranke. Polagoma pa je v stranki vedno bolj prevladoval socialistični nazor in tako se je stranka po vojni popolnoma razvila v socialistično stranko, ki je odklanjala marksistično načelo in bila za reformirani socializem. Ostala je tudi strogo narodna stranka in je zato zastopala vedno zadržavno stališče. V kulturnih vprašanjih je skoro kulturnobojna in zahtevala ločitev cerkve od države, v gospodarski in socialni politiki gre isto pot kot socialni demokrati. V zunanji politiki pa gre popolnoma z linijo dr. Beneša, ki je tudi član stranke. Češkoslovaški socialisti so odločni pristaši slovanske misli in med njihovimi voditelji ima jugoslovanski narod odlične prijatelje.

Stranka je precej močno organizirana in so po vojni zlasti napredovale njene strokovne organizacije, ki imajo že okoli 350 tisoč članov. Tudi časopisje strank je močno in vplivno. Glaven organ je »České Slovo«, čegar nedeljska naklada znaša skoro 200 tisoč izvodov. Še bolj

razširjen je drug strankin list »Večerník Českega Slova«. Poleg tega ima stranka še svoja glasila v Plznu, Brnu in Ostravi ter kopice pokrajinskih listov in tednikov ter strokovnih listov in revij.

Ustanovitelj stranke je Vaclav Klofač, bivši pristaš Masarykove napredne stranke. Svojo politično kariero je začel kot urednik »Narodnih listov« in je nato l. 1897 ustanovil stranko in jo čisto osamosvoil od upliva meščanskih strank

Katoliške stranke

V gotovem oziru bi bilo treba šteti češkoslovaško ljudsko stranko pravzaprav med agrarne stranke, ker tvori jedro njene moči kmetško ljudstvo na Moravskem. Toda verski moment je pri češkoslovaški ljudski stranki tako poudarjen, da jo je treba šteti med skupino katoliških strank.

Katoliki Češkoslovaške so se že zgodaj politično organizirali, toda do pravega upliva so prišli šele z ustanovitvijo češkoslovaške ljudske stranke. Stranka ima isti program kakor ga imajo krščansko socialne stranke ter po svoji organizaciji zelo spominja na našo bivšo SLS, s katero je bila tudi v ozkih stikih. Kakor že rečeno, črpa stranka svojo glavno silo iz Moravske, kjer ima absolutno večino. Poleg tega pa ima tudi močne delavske organizacije. Te so se zlasti v zadnjem času zelo razvile in štejejo sedaj že nad 100 tisoč članov. Tudi ima stranka dobro izvedeno organizacijo mladine, pri čemer zlasti pomaga telovadna organizacija »Orel«.

Glavno glasilo stranke so »Lidovi listy«. Poleg teh pa ima še stranka več drugih listov; v prvi vrsti je zlasti omeniti dnevnik »Našinec«, ki ga izdaja urednik Zamykal v Olomucu. Poleg tega izhajajo tudi v Pragi dnevnik »Čech«, ki pa je dostikrat v nasprotju s stranko, ki mu je mnogo prelevičarska.

Dr. Šramek, vodja ljudske stranke, minister za izenačenje.

Voditelj stranke je prelat dr. Šramek, ki v mnogem spominja na dr. Kreka, s katerim je bil tudi v ozkih prijateljskih odnosih. Poleg njega je omeniti še dr. Hrubana in opata Strahovskega samostana Zavorala.

Češkoslovaška ljudska stranka je leta 1920 pri volitvah v državni zbor dosegla 699 tisoč glasov. Takrat je nastopilo skupno s Slovaško ljudovo stranko. Vsled Hlinkove politike pa se je ločila od ludove stranke; kljub temu pa je dosegla leta 1925 sama toliko glasov, ko preje skupno z ludovo stranko. Pri volitvah leta 1929 je nazadovala in si mesto prejšnjih 31 mandator priborila samo 25.

Slovaška ludova stranka.

Kar je na Češkem agrarna stranka, na Moravskem ljudska stranka, to je na Slovaškem Hlinkova ljudska stranka. Programatično je skoraj popolnoma isto kot Šramekova stranka, s to razliko, da je z ozirom na kulturno zostalost Slovaške bolj radikalna. Stranka je odločno avtonomiistična in se pri svojih zahtevah naslanja na takozvani pittsburski sporazum, ki je bil leta 1918 sklenjen v Pittsburgu v Ameriki med zastopniki Slovakov in češkoslovaškega narodnega odbora. Voditelj stranke je pater Hlinka, župnik v Ružomberku, ki je imel že pred vojno na Češkoslovaškem največji upliv. Je eden najsijajnejših ljudskih govornikov, ki ima abso-

lutu nato z uspehom kandidiral v dunajski parlament. Poleg Kramafa in Masaryka je bil on edini češkoslovaški politik v dunajskem parlamentu, ki se je intenzivno bavil z zunanjo politiko. Pripadal je ves čas radikalni češki nacionalni politiki, vsled česar je bila njegova stranka od avstrijskih oblasti slino preganjena. Ko je zbruhnila svetovna vojna, je bil Klofač interniran. Ob koncu vojne pa je doživel to zadoščenje, da ga je prosil cesar Karel, da pride k njemu v avdijenco. Pod pogojem, da se ne bo govorilo o politiki, se je Klofač temu povabilu odval. V avdijenci je Klofač spoznal, da je cesar Karel že obupal nad avstrijsko nadvlado na Češkoslovaškem in da je skušal rešiti samo še Avstrijo in Madjarsko za svojo dinastijo. Po preobratu je bil Klofač član narodnega odbora, potem pa parlamenta ter je bil v drugi vladi Tusarja vojni minister.

Stranka češkoslovaških socialistov je tudi doživela dve secesiji. V začetku leta 1923 so izstopili iz stranke bivši poslanci dr. Vrbenky, dr. Bartošek in tovariši ter vstopili v komunistično stranko. Njih izstop pa ni stranki prav nič škodoval. Stranka je ohranila vse svoje pozicije. Drugič je poskusil razkol Jifi Střbrný, bivši glavni organizator stranke. Tudi vsled njegovega izstopa pa ni stranka nič trpela in edin uspeh Střbrnýga je bil, da je rešil vsaj sebi mandat. Kot znano, se je Střbrný po izvolitvi leta 1929 priključil Gajdi.

luten upliv v stranki. Ko so hoteli nekateri njegovi bivši pristaši ustanoviti lastno stranko, so se vsi ti poskusi ponesrečili. Čeprav je Hlinka v ostrem nasprotju s praško politiko, vendar pa je tudi on za češkoslovaško državo.

Pri volitvah leta 1929 Hlinkova stranka ni mogla v polni meri ohraniti svoje pozicije in je padlo njeno število poslancev od 23 na 19.

Nemške stranke.

Nemško liberalni tabor je razdeljen na dve stranki: na nemško narodno stranko (voditelj dr. Lodgmann) in nemško demokratično svobodomiselnostno stranko, ki jo vodita dr. Kafka in dr. Spiegel.

Voditelj nemških agrarcev je dr. Spina, sedanjí minister. Nemška socialno demokratična stranka se uspešno bori proti komunistom in je pri volitvah leta 1929 močno napredovala. Od nemških strank je še omeniti nemško krščansko socialno stranko, kateri pripada tudi minister Mayer-Harting. Največji boj med nemškimi strankami se je vršil okoli vprašanja, če naj Nemci vztrajajo na odklonilni politiki do češke države, ali pa se izrečejo za aktivistično politiko. Zmagalo je zadnje stališče in nato so stopili Nemci v vlado, kjer imajo 2 ministra. Za vlado so se izjavili nemški agrarci in nemški soc. demokrati, dočim so ostale meščanske stranke še naprej v opoziciji. Od madjarskih strank je najpomembnejša stranka malih kmetovalcev, ki je v zadnjem času zelo popustila od svojega protičeškoslovaškega stališča. Od drugih madjarskih strank je še omeniti madjarsko krščansko socialno stranko.

Na Karpatoruskem se vrši v glavnem boj med strankami ruske in ukrajinske orijentacije. V zadnjem času pa dobivajo tudi češkoslovaške stranke v Yarpatorusiji vedno večji upliv.

Od drugih strank bi bilo še omeniti židovske stranke in poljske stranke, ki pa imajo le podrejen politični upliv.

Posl. Střiburný, bivši večkratni minister.

Sestava češkoslovaškega parlamenta.

Pri volitvah dne 27. oktobra 1929. izvoljeni češkoslovaški parlament je sestavljen takole:

Table with 3 columns: party name, parliament seats, and senate seats. Includes parties like Republikanci, Čsl. socialni demokrati, Čsl. narodni socialisti, Čsl. ljudska stranka, Slovaška ljudska stranka, Narodni demokrati, Čsl. obrtna stranka, Liga (Gajda, Střiburný, Pergler), Nemški socialni demokrati, Nemški agrarci, Nemška ljudska stranka, Nemški narodni socialisti, Nemški nacionalci, Madjarske stranke, Židje in Poljaki, Komunisti.

Ponos Čehoslovaške je njena vojska

Vse začetne težkoče premagane - Danes je čehoslovaška vojska ena najbolj moderno opremljenih vojsk - Odličen duh vojske

Silne napredke je dosegla Čehoslovaška na vseh poljih tekoma svojih 12 let svobode in v vseh panogah svojega narodnega življenja je dokazala, kako zna uporabiti svojo svobodo, toda nikjer ne take velike, ko pri izgradnji svoje vojske. Tu so Čehoslovaki ustvarili nekaj velikega naravnost iz nič.

Ko je vrgla dne 28. oktobra Praga in z njo vsa Čehoslovaška raz sebe avstrijsko nadvlado in je prevzel vlado Narodni odbor, tedaj je bila Čehoslovaška dejansko brez vojske. Čehoslov. legijonarji, ki so s svojimi sijajnimi junaštvji na vseh frontah toliko pripomogli k ustanovitvi čehoslov. svobode, so bili tedaj še izven Čehoslovaške. Na Čehoslovaškem samem pa je bilo polno avstrijskega moštva, ki je bilo večinoma nemške, madjarske in romunske narodnosti, dočim so tudi čehoslovaški vojniki od bivše avstro-ogrške armade bili še v drugih deželah.

Takratni vojni minister Václav Klofáč je moral rešiti skoraj nemogočo nalogo, da iz nič ustvari čehoslovaško vojsko. Vsled izrednega patriotizma čehoslovaškega naroda pa se je tudi ta čudež uresničil in čehoslovaška vojska se je pričela formirati.

Prvi kader vojske so tvorili Sokoli, dobrovoljci in invalidi. Vseh teh ni bilo v prvih dneh svobode niti za en bataljon. Polagoma pa so tudi v vseh mestih Čehoslovaške začeli postavljati narodne straže in počasi so z njimi vendarle dobili skupaj nekaj bataljonov, da so mogli vsaj navidezno zasesti meje nove države. Čim več ljudi pa je prihajalo v čehoslovaško vojsko, tem težje je postajalo drugo vprašanje, kako vse te ljudi oborožiti. V vsem je bilo na Čehoslovaškem ob preobratu od 5000 do 6000 pušk, od katerih je bilo mnogo pokvarjenih.

Polagoma so se pričeli vračati tudi čehoslovaški vojniki iz avstrijske armade in tako je nastal vsaj delen kader vojske. Toda to moštvo je bilo takrat silno demoralizirano in mnogi od njih so več škodovali, ko koristili. Bilo je treba izredne energije, da vsa ta vojska ni bila v nevarnost novi republiki, zlasti še, ko so boljševistični agenti začeli razburjati ljudi.

Vsa ta čehoslovaška vojska je bila v začetnih dneh republike le malovredna bojna sila in pri tem še silno maloštevilna. V vsem je bilo takrat na Češkem 20 bataljonov, na Moravskem 8, v Šleziji 20 kompanij, na Slovaškem 10 bataljonov, 5 stotnij, dve bateriji, dve ženijski kompaniji in en oklopni vlak. Pri tem pa si seveda ne smemo misliti, da so bili to resnični bataljoni, temveč so bili nekateri le bolj po imenu bataljoni.

Takšen je bil položaj skoraj do konca leta 1918, ko so se pričele vračati čehoslovaške legije iz Francije in iz Italije. Tedaj pa se je položaj naglo docela izpremenil. Legijonarji so bili vsi moderno oboroženi ter dobro disciplinirani in prežeti s pravim nacionalizmom. In vrhu tega jih je bilo 45.000, sila, ki je za vzdrževanje notranjega miru popolnoma zadostovala. Poleg njih so kmalu nato prišli še domobranci bataljoni, ki so bili organizirani po razpadu avstrijske armade na italijanski fronti. Teh je bilo do 45.000 mož, ki so tudi bili oboroženi in disciplinirani. Z legijonarji in domobranci je bila čehoslovaška armada ustvarjena.

Toda ta vojska je trpela še od cele kopicе nedostatkov. Predvsem je manjkalo oficirjev za višja komandna mesta. Čeh, ki je bil prej vedno protiv avstrijski armadi, naravno redoma tudi ni služil v armadi in zato tudi ni imel vojaško naobraženih ljudi.

Druga nezgoda je bila v tem, ker ni bi-

lo enotne bojne opreme. Legijonarji iz Francije so imeli francosko opremo, oni iz Italije italijansko, domobranci in drugi pa avstrijsko. Tedanji prvi generalni inšpektor čehoslovaške vojske dr. Scheiner je pač imel čez glavo posla, da je obvladal ves ta nered.

Se vedno pa so bili v Sibiriji ruski legijonarji, katerih je bilo največ in ki so bili tudi najboljše oboroženi. Pomanjkanje 60.000 do 70.000 mož, kolikor so šteje ruske legije, je bilo v takratnih časih silno nevarno.

Prihod francoske vojne misije.

Dne 13. februarja 1919 je prišla v Prago številna francoska vojna misija pod vodstvom generala Maurice-a Pellé-ja, ki je ostal na tem mestu do konca leta 1920. S prihodom francoske vojne misije se pričinja druga doba čehoslovaške vojske, ko se pričinja njena sistematična organizacija.

Najprej je bilo treba dati armadi glavo. Osnoval se je zato generalni štab, ki je bil del vojnega ministrstva. Obenem se je bilo treba odločiti za eden od sistemov vojaške organizacije. Tradicija je govorila za avstrijski sistem, izkušnje ravnokar končane svetovne vojske pa so govorile za francoski sistem in ta je tudi prodr. S sodelovanjem čehoslovaških oficirjev je pričela francoska vojna misija takoj uvajati v vojsko francoski sistem.

Razven dveh popolnih divizij legijonarjev iz Italije ni bilo v čehoslovaški vojski takrat še nobenih višjih enic. Bili so samo polki, bataljoni in manjši oddelki. Skušalo se je postaviti v začetku leta 1919 6 mešanih brigad, a njih organizacija je bila le površno izvedena. Dogodki na Madjarskem pa so vedno bolj postajali nevarni in zato je bilo sklenjeno, da se formira 12 divizij. Vsled pomanjkanja vojnega materijala pa je bilo mogoče postaviti le osem, kar pa je tudi že bil velikanski napredek.

Silen nedostatek vojske v aeroplanih, od katerih sploh ni nobenega imela, je odpravila Francija, ko je poslala 150 letal.

Ta razvoj čehoslovaške vojske pa je bil nenadoma pretrgan vsled vpada madjar-

skih boljševikov na Slovaško. Za vrhovnega poveljnika čehoslovaške vojske je bil takrat imenovan gen. Pellé in cela vrsta francoskih višjih oficirjev je prišla, da so prevzeli poveljstvo nad višjimi edinicami. S heroičnim naporom čehoslovaških vojakov in s spretnim poveljstvom francoskih oficirjev je bil madjarski vpad odbit in čehoslovaška vojska je mogla nadaljevati svojo organizacijo.

Koncem l. 1919 je bilo mogoče postaviti vsaj okoli 12 divizij in nov uspeh je bil dosežen, ko je bil sprejet dne 19. marca 1920 brambni zakon. V tem letu so se pričeli vračati tudi ruski legijonarji in z njih pomočjo je bilo mogoče izvesti unifikacijo armade. Med tem se je deloma tudi že rešilo oficirsko in podoficirsko vprašanje in s sklepom vlade je bilo določeno mirovno število oficirjev na 10.629, ratnikov pa na 11.740. Obenem je bila izvedena razmestitev vojske po Čehoslovaškem, pričel je delovati vojaški evidenčni urad in oprema vojske se je stalno spopolnjevala. Ta miren razvoj je bil nenadoma pretrgan vsled mobilizacije, ki je bila neizogibna vsled povratka cesarja Karla na Madjarsko. Tedaj je bil vojni minister že Fr. Udržal, sedanjí ministrski predsednik.

Mobilizacija je bila gladko izvedena in je pokazala silen napredek čehoslovaške vojske. Postavljenih je bilo takrat 12 divizij (24 brigad), 2 gorski brigadi in 3 kornješke brigade z vsemi potrebnimi oddelki. Po demobilizaciji se je uspešno nadaljevala organizacija vojske in l. 1922 so se že mogli vršiti prvi manevri čehoslovaške vojske. Omeniti je še, da je bil v tej dobi ustanovljen tudi urad generalnega inšpektorja čehoslovaške vojske in kot prvi je bil imenovan dr. Machar, ki je ostal na tem mestu do l. 1924.

Tretja doba.

Čehoslovaška vojska je bila organizirana in delo francoske misije je bilo z uspehom dokončano. General Pellé je odšel že leta 1920, za njegovega naslednika pa je bil imenovan general Eugène Mittelhauser, ki je uspešno nadaljeval njegovo delo do leta 1926, ko je prevzel mesto načelnika generalnega štaba Jan Sirový. Obenem so

tudi vsa druga višja mesta v čehoslovaški vojski prišli drugi čehoslovaški oficirji. Čehoslovaška armada ni več potrebovala tuje opore.

Pričelo se je intenzivno delo na vseh poljih. Ustanovljena je bila vojna akademija in druge vojaške šole. Uvedena je bila enotna bojna oprema in armada je dobila nove puške, ki se izdelujejo na Češkem. Škodovi zavodi so pričeli izdelovati topove in drugo orožje in danes spada čehoslovaška armada gotovo med najbolj moderno opremljene vojske. Pri artiljeriji so traktorji že skoraj izrinili konje in motorji se uporabljajo povsod.

Pri tem pa tudi ni pozabilo poveljstvo vojske na druge svoje naloge, zlasti na telesno, moralno in prosvetno vzgojo vojakov. Tudi v tem pogledu je čehoslovaška vojska na vzorni višini.

Veliko delo je bilo dovršeno in danes je čehoslovaška vojska kos vsaki svoji nalogi. Odlična po duhu, ki vlada v njem. udarna vsled svoje najmodernejše opreme in vodena od oficirjev, ki slove tako po svoji strokovni usposobljenosti, ko po svojem patriotizmu, je čehoslovaška vojska danes sila, ki ji more čehoslovaški narod s polnim zaupanjem zaupati svojo usodo. Zato je tudi čehoslovaška armada ponos Čehoslovaški, a tudi vseh njenih prijateljev, med katerimi si lastimo Jugoslovani odlično mesto. Zato je armada naših zaveznikov in bratov tudi naš ponos in zato je njen sijajni razvoj tudi nam v najlepše zadoščenje.

Jan Malypeter, bivši večkratni notranji minister.

Socijalna razvrstitev Čehoslovaške

(Glasom ljudskega štetja l. 1921.)

Poklici	Č. S. R.	v %	Češka %	Moravska %	Šlezija %	Slovaška %	Karp. Rusija %
Poljedelstvo in gozdarstvo	5.385.790	39,6	29,7	38,6	21,6	60,6	67,7
Industrija in obrt	4.601.098	33,8	41,0	35,0	50,7	17,7	10,6
Trgovina in promet	1.451.541	10,7	12,5	10,3	10,5	7,7	7,1
Javni nastavljenici	750.523	5,5	6,0	5,4	5,1	4,9	4,3
Samostojni in drugi poklici	1.424.220	10,4	10,8	10,7	11,8	9,1	10,3
Skupno naselje	13.613.172						

Nacionalna razvrstitev državljanov Čehoslovaške republike.

	Č. S. R.	v %	Češka %	Moravska %	Šlezija %	Slovaška %	Karp. Rusija %
Čehoslovakov	8.760.937	65,5	4.382.788 (66,6)	2.048.426 (78,2)	296.194 (47,5)	2.013.792 (88,0)	19.737 (3,2)
Rutenov	461.849	3,4	2.007 (0,03)	976 (0,04)	338 (0,05)	85.644 (2,8)	372.884 (62,1)
Nemcev	3.123.568	23,3	2.173.239 (33,00)	547.604 (20,9)	252.365 (40,5)	139.900 (4,7)	10.460 (1,7)
Madjarov	745.431	5,6	5.476 (0,08)	534 (0,02)	94 (0,02)	637.183 (21,5)	102.144 (17,00)
Zidov	180.855	1,3	11.251 (0,17)	15.335 (0,58)	3.681 (0,59)	70.529 (2,38)	80.059 (13,35)
Poljakov	75.853	0,5	973 (0,02)	2.080 (0,08)	69.967 (11,2)	2.536 (0,09)	297 (0,05)
Ostalih	23.235	0,07	1.091	1.481	99	8.973	14.227

Verska razvrstitev Čehoslovaške republike.

	Č. S. R.	v %	Češka %	Moravska %	Šlezija %	Slovaška %	Karp. Rusija %
Katolikov	10.384.833	76,2	5.216.180 (78,2)	2.421.220 (90,9)	564.064 (83,9)	2.128.205 (70,9)	55.164 (9,00)
Grško-katolikov	535.543	3,9	6.318 (0,1)	1.777 (0,07)	727 (0,11)	193.778 (6,4)	332.458 (54,8)
Evangelikov	990.319	7,27	246.114 (3,69)	86.069 (3,23)	64.669 (10,2)	530.512 (17,68)	62.955 (10,38)
Ortodoksnih	73.097	0,54	7.292 (0,11)	1.687 (0,06)	242 (0,04)	2.879 (0,09)	60.997 (10,06)
Starokatolikov	20.255	0,15	16.329 (0,24)	2.799 (0,1)	975 (0,14)	145	7
Čehoslovakov	525.333	3,8	437.377 (6,56)	61.786 (2,3)	24.069 (3,58)	1.910 (0,06)	191 (0,03)
Zidov	354.342	2,6	79.777 (1,2)	37.989 (1,4)	7.317 (1,0)	135.918 (4,5)	93.341 (15,3)
Brezvercey	724.507	5,3	658.084 (9,8)	49.026 (1,8)	9.405 (1,4)	6.818	1.174
Druge veroizpovedi	2.884	—	1.344 (0,02)	315 (0,01)	734 (0,11)	210	221

Jan Neruda:

Bebec Jona

Bebec Jona je bil kakor nalašč za to, da je zabaval razposajeno mladino. Imel je sicer že osemnajst let, videti je pa bil kakor trinajstleten otrok. Ko se je boječ plazil iz trgovine, kamor ga je navadno pošiljala njegova mati — kajti kam dalj bi se ne bil upal za nobeno ceno — so ga obsuli pobalini in vpili: »Jona, bebec Jona!« Ta pa je, kakor da bi tega sploh ne opazil, počasi nadaljeval svojo pot in globoko dihal. Večših je celo nalahno omahnil, kakor da bi tenice nožice ne mogle več nositi šibkega telesa. Kadar so ga na cesti tako obkolili in ga pričeli suvati, je obrnil vanje svoj nepremični, kakor z voskom prevlečeni obraz in iz njegovih oči jih je boječ vpraševalo. Za trenutek je ostal tih in se ni ganil, potem pa se je stresel, kakor da bi ga že smrt zagrabila, in poskušal je na desni ali na levi uiti. »Jona! Jona-a-a!« so vpili pobalini v svojem žargonu, kakor hitro so zapazili, da se tresi. V bran se ni nikdar postavil.

Ko je dospel domov, je odložil, kar je prinesel, in se potem tihko vsedel k peči.

»Pridi k meni, Janeček, na, tu vzemi stolček in vsedi se k meni,« mu je prigovarjala njegova eno leto starejša sestra, vitko, plavalasno dekle, in odložila življenje.

Počasi drsajoč je prinesel stolček pred njene noge. Ona je položila njegovo glavo v svoje krilo. Ihtel je, da bi se kamnu smilil; sestra ga

je božala in ljubkovala in komaj sama zadrževala solze.

»Kaj ne, jaz nisem bebec?« je plaho dahnil. Njegov slabotni glas se je tresel.

»Seveda nisi! Saj si vendar pameten, Janeček, pusti jih, naj govorijo, kar hočejo.«

»Kaj ne, in ti me imaš rada in jaz nisem bebec?« In idijotov obraz je ožaril blažen smeh.

»Zdaj pa vzemi gosli in nekaj zaigraj!« »Kdo bo vedno poslušal njegovo škripanje. Zvečer lahko igra na stehi, kolikor se mu zljubi, je navadno godrnjala njegova mati. Jona je bil miren in je le sestro gledal, spremljajoč pozornost njeno najmanjšo kretanje.

Mati in brat ga nista ljubila, imel je le sestro in k nji ga je vlekla vsa strast njegovega šibkega duha. Sosedje so pa govorili, da ima dr. Duha; njegovega igranja na vijolino ni mogel nihče posneti in vendar ni nikoli imel učitelja. Igral pa ni »pesmic« in njegovo igranje je bilo tako čudno žalostno in norčavo, kakor je bil sam.

Jona je stanoval v prav tisti hiši, kjer sem jaz preživel svoja mlada leta. Poznala sva se, in kadar sva se srečala, me je vedno smehljaje pozdravil. Lahko rečem, da mi nisem nikdar nič zalega storil, čeprav sem bil takrat še divjak. Njegov voščeni obraz je imel zame nekaj posebnega na sebi. Otroška fantazija je gledala v tem neizpodbitno podobnost z onimi mrtvimi, žolto prosjainimi, z voskom prevlečenimi obrazi, ki sem jih videl v cerkvah.

Nedeljski večer. Večer poznega poletja je vse zagrnil s čarobno obleko. Nebo je bilo sinje in temno kakor azur, tu in tam so se svetlikale srebrne zvezdice kakor misli kakega blaženega in med njimi je plaval svetli mesec, ki je potapljal v svoj sijaj vode in gore in zlatil nizke kočice in ponosne zvonce.

Veselo življenje, ki je navadno vladalo po hišah v nedeljo zvečer, je kmalu zaspalo. Zenske ki so prej imele opravka na dvorišču in ki so po delu še dolgo postajale na stopnicah, so se pravkar zaprle v svoja stanovanja.

Le na enem samem hodniku v tretjem nadstropju sta sedela dva človeka, dekle in mladenič in se pogovarjala o tem, kar jima je bilo najbolj pri srcu. Bila sta zaročenca in jutrišnji dan je bil določen, da ju za vedno združi. Nevesta je bila lepa Micika, Jonova sestra, ženina pa mlad, toda, kakor so pravili, zelo spreten poslovodja tovarne v Šmihovem. Zdaj se mu je nudilo neko višje mesto v tovarni na deželi in tudi z ženitvijo je imel svoje namene.

Ze dolgo sta tukaj sedela. Ko so se še slišali glasovi iz hiše, sta zaročenca le šepetaje govorila, kakor da bi ju zunanji svet prav nič ne zanimal in kakor da bi hotela biti čisto sama zase; zdaj pa, ko je bilo povsod tiho, je postajalo njuno govorjenje glasnejše, kakor da bi zopet hotela imeti tiho noč kot pričo svoje blaženosti; svojih objub in načrov. To mora biti neskončna blaženost, ki jo doživlja srečna zaljubljenca na dan pred poroko.

Le en človek v njuni bližini je še glasneje

izražal svoja čuvstva kakor ona dva, toda ta ni motil. Vendar pa njegova čuvstva niso bila svetla in čista, to so bili le elegični vzdih, srce presunajoči toni, združeni v žalostno, fantastično pesem. Pesem je pel bebec Jona, ki je bil sicer tih, toda tem glasnejše v tonih. Sicer ni slišal ta pesem iz njegovih slabotnih prsi, neka druga govornica je pripovedovala o njegovih sanjavih čuvstvih in prav lahko jo je bilo razumeti, kadar so njegovi beli prsti pritiskali tresočo struno, zdaj močno, zdaj na lahno, ko je njegov lok pričaral zategle in glasne zvoke, potem pa zopet počasi umirajoče. Imel je bebec Jona dan sv. Duha!

Pogovor zaročencev je spremljala žalostna Jonova pesem in ni motila. Le preveč sta imela sama med seboj in končno sta se privadila njegovega temnega igranja — saj se človek vsemu privadi, tudi na stokanje sestrancina....

Jona nista videla, ker je igral nad njima Hiša, kjer smo stanovali, je bila starinsko zida na. Imela je streho v obliki sedla. V lepem vrtu menaj je Jona navadno zlezel s svojimi gosli v to sedlo in tudi danes je tam čepel.

Ko je prišel ženina njegove sestre, je bil že gori in vlekel lok, kakor da bi se ne mogel nikdar utruditi, in igral neko neskončno dolgo pesem, vedno enako v osnovni elegični barvi, to da vedno menjajoč izraz. Njegove fantazije niso bile manj kot umetne kompozicije.

Zdajci se je ustavil sredi nekonečnega tona kakor da bi mu struna odpovedala Roke z gosli so trudno omahnile in njegov suhi obraz, obr

Silen razvoj čsl. šolstva

V trojnem oziru je zanimiva statistika šolstva na Čehoslovaškem od preobrata dalje. Prvič dokazuje ta statistika, kako je svoboda v resnici blagoslov za narod in kako so znali Čehoslovaki ta blagoslov izkoristiti, na drugi strani pa dokazuje, da Slovan nikdar ne dela drugim privice in da uživajo tudi narodne manjšine na Čehoslovaškem vse svoje pravice.

Za pravilno presojo statistike šolstva na Čehoslovaškem pa je seveda treba upoštevati, da ni mogel biti razvoj povsod enak. Tako na primer je bilo šolstvo na Češkem že pred vojno silno razvito in deloma je bilo ponekod že preveč šol in razredov. Tako je bilo zlasti nemških šol mnogo preveč in ponekod te sploh niso imele drugega namena, kakor da so pomembnejše. Naravno je, da so vse te šole morale pasti, kajti svobodna Čehoslovaška pomembnejša ni mogla trpeti. Mnogo teh šol pa sploh ni moglo spraviati skupaj zadostnega števila otrok in zato se je moralo skrajšati število nemških šol na Češkem.

Cisto drug pa je bil položaj v vzhodnih pokrajinah, na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. Tu pa so morali Čehoslovaki naravnost orati ledino in orali so jo naravnost z briljantnim uspehom. Samo v enem letu so ustanovili na Slovaškem skoraj 1000 novih slovaških osnovnih šol. Velik del teh novih šol je bilo naravno ustanovljenih na račun madjarskih, oziroma iz madjarskih spremenjenih v slovaške, kar je bila nujna posledica osvoboditve Slovačkov. Madjarizacija se je nehala in se je morala nehati. Pa preidimo k statistiki sami:

V historičnih deželah je bilo ob preobratu: čeških ljudskih šol 5580 s 17.977 razredi, nemških 3376 s 10.170 razredi in poljskih (v Šleziji) 104 s 376 razredi. Koncem leta 1927. pa je bilo: čeških ljudskih šol 6721 z 18.324 razredi, nemških ljudskih šol 3170 s 7726 razredi in poljskih 87 z 274 razredi.

Meščanskih šol pa je bilo v historičnih deželah ob preobratu: čeških 598 z 2336 razredi, nemških 388 s 1475 razredi in poljskih 8 z 12 razredi. Leta 1927. pa je bilo teh šol: čeških 1146 ali za 538 več, nemških 430 ali za 32 več in poljskih 8 ali za 5 več. Temu primerno se je seveda tudi zvišalo število razredov. Število čeških razredov je naraslo od 2336 na 5184, nemških od 1475 na 1687 in poljskih od 12 na 40.

Vsesplošen napredek meščanskega šolstva na vsej črti, to je suha konstatacija te statistike. In več meščanskih šol, kakor za časa nemške Avstro-Ogrske, imajo danes Nemci meščanskih šol na Čehoslovaškem.

Na Slovaškem je bilo ob preobratu ljudskih šol: slovaških 94, rusinskih nobene, madjarskih 3.084 (!) in 52 nemških. Sedaj pa jih je: slovaških 2.813, rusinskih 117, madjarskih 727 in nemških 117. Vsi so prišli do svoje pravice in tudi madjarska krivica se je morala umakniti slovanski pravici.

Kako silna madjarizacija je vladala na Slovaškem, dokazuje zlasti zgovorno statistika meščanskih šol. Tako je bilo na Slovaškem 78 meščanskih šol, Slovaki, Rusini in Nemci pa vsi skupaj niso imeli niti ene! Ta krivica je sedaj popravljen in Slovaki imajo sedaj 111, Rusini 1, Madjari 19 in Nemci 5 meščanskih šol.

Se bolj zgovorna je statistika šolstva v Podkarpatski Rusiji. Tu niso imeli ne Čehoslovaki, ne Rusini, ne Nemci, ne Romuni in židje niti ene ljudske šole. Zato pa so jih imeli Madjari nič manj ko 517. Že leta 1927. pa so imele vse narodnosti svoje ljudske šole in tedaj je bilo v Podkarpatski Rusiji 427 rusinskih, 55 čehoslovaških, 111 madjarskih, 14 nemških, 3 romunske in 8 židovskih ljudskih šol.

Meščanskih šol je bilo ob preobratu madjar-

njen naravnost proti mesecu, je ostal nepremičen in kakor okamenel. Po dolgem odmoru se je počasi dvignil. Previdno je položil glavo in lok poleg sebe in tiho stopal, kakor bi se svojih korakov bal, proti strešnemu robu. Tam se je nagnil daleč čez strešni žleb in gledal na dvoje.

Lahke oblake se je prepeljal čez luno. Spodaj sta govorila polglasno haš o njem.

»Zdi se mi, da sem zapazil, da je danes Janček nenavadno žalosten. Morda gre pa z njim proti koncu?«

Jona je na lahko pokimal.

»Saj je vedno žalosten, ubožec, posebno pa nekaj dni sem,« je odgovorila Micika. »Vedno me sprašuje, bom li res šla od njega. Kaj ne, saj ga bova vzela s seboj?«

»Spočetka sicer ne, toda pozneje ga boš mogoče lahko vzela.«

Micika ga je objela.

Jona se je počasi umaknil, se vzravnal in šel še bolj previdno kot prej, na prejšnje mesto. Tu se je spet vsedel, podprl si glavo z rokami in gledal v mesec. Preko lice so mu drsele debele solze, nobenega vzdihni ni bilo čuti. Usta so se mu počasi odprla in dahnil je pretirano: »Saj sem vedel, da me nima tako rada kot onega!«

Tako je sedel dolgo, zelo dolgo in solze za solzami so se mu lesketale na obrazu. Kakor da bi ga hotela žalost zadušiti — strgal je ruto, ki jo je imel okoli vratu in obrisal je z njo svoje solze.

Končno se je pognal kvizku in izginil skozi odprtino v strehi. Gosli in lok je pustil na strehi.

Jona je marsikatero noč prespal na podstrežju, in zato so ga iskali šele drugi dan, ko si je Micika za nadela poročni nakit. Našli so ga na podstrežju, obešenega na svojo ruto.

Micika se je šele po nekaj mesecih poročila.

Radivoj Rehar:

K čsl. prazniku osvobođenja

Pozdravljeni bratje nam Čehoslovaki, ko svobode praznik največji slavite, ko sužnji podjarmljeni, z nami enaki, zdrobili okove s krvjo ste oblite!

Pozdravljeni bratje ob Vltavi širni, ob Moravi, Dunavu in pod Karpati, ki družni v ljubezni nas vsej neizmerni na vekov vseh vekov slovanska pramati!

Vi naši ste, vaši smo mi! In zvestoba iz dni, ko ob rami se bila je rama, skaljena ne bo do poslednjega groba, ki legel vanj vnuk bo Gorazda in Sama.

skih 8, rusinskih in čehoslovaških pa nič. Sedaj pa je 15 rusinskih, 3 čehoslovaške in 3 madjarske.

Zanimiva je tudi statistika učencev. V historičnih deželah je stalno padalo število otrok v ljudskih šolah, kar je vzrok vojna. Tako je število čeških otrok padlo od 968.000 na 641.000, število nemških pa od 514.000 na 280.000. Število učencev meščanskih šol pa je nasprotno zelo naraslo, in sicer od 115.000 na 210.000 (čeških) in od 64.000 na 66.000 (nemških).

Na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji so seveda številke čisto drugačne. Število čehoslovaških otrok je naraslo od 41.000 na 283 tisoč, število madjarskih pa padlo od 179.000 na 84.000. Isto je v Podkarpatski Rusiji, kjer je naraslo število ukrajinskih otrok od 22.000 na 57.000, čeških od 1.597 na 4.228, nemških od 691 na 1.278, madjarskih pa padlo od 62.830 na 14.337.

Srednje šolstvo

Ob preobratu so obstojale na Čehoslovaškem te srednje šole: 8-razredna klasična gimnazija, 8-razredna realna gimnazija, reformna realna gimnazija (latinščina šele od 5. razreda naprej), 7-razredna realka, višja realna gimnazija, učiteljska, tečajski za učiteljice ročnih del in 6-razredni deklinski tečaji.

V vsem pa je bilo:

	čsl.	nem.	polj.	madj.	V vsem
Gimnazij	38	38	—	36	112
realnih gimnazij	36	12	1	—	49
višjih r. gimnazij	—	2	—	—	2
reform. r. gimn.	—	2	—	—	2
licejev	11	13	—	5	29
realk	43	35	—	7	85
učiteljske	28	21	—	17	66
strok. učiteljske	6	5	—	—	—
skupaj	162	128	1	65	356

Koncem leta 1927 pa je bilo:

	čsl.	nem.	polj.	madj.	V vsem
gimnazij	19	14	1	—	34
realnih gimn.	89	23	6	1	123
višjih r. gimn.	—	3	—	—	3
ref. r. gimn.	45	21	1	—	67
realk	50	19	—	—	69
učiteljske	45	10	2	1	62
strok. učiteljske	13	6	—	—	19
V vsem	261	96	10	2	377

Tudi v srednjih šolah napredek na vsej črti. To se tudi vidi iz števila dijakov. V šolskem letu 1913/14 je bilo vseh dijakov 74.521, v letu 1927/28 pa je 98.272. Za srednje šole se je izdalo leta 1919 24 milijonov, leta 1928 pa je bilo v proračunu že 181 milijonov.

Vseučilišča

Pred vojno so bile na ozemlju sedanje Čehoslovaške te visoke šole:

1. Češka Karlo-Ferdinandova univerza v Pragi.
2. Nemška Karlo-Ferdinandova univerza v Pragi.
3. Češka tehnika v Pragi.
4. Nemška tehnika v Pragi.
5. Češka tehnika v Brnu.
6. Nemška tehnika v Brnu.
7. Visoka rudarska šola v Pífabramu.
8. Kat. bogoslovna fakulteta v Olomucu.
9. Akademija umetnosti v Pragi.
10. Univerza v Bratislavi (madjarska).

Poleg tega je obstojalo na Slovaškem še pet madjarskih visokih šol nižje stopnje, ki so se imenovala akademije in to: pravna akademija v Košicah in Prešovem, evangelična akademija v Prešovem, gospodarska v Košicah in visoka šola za gozdarstvo in rudarstvo v Banski Štjavnici. Te akademije pa niso bile enakovredne univerzavam.

V letih 1918 do 1919 so bile ustanovljene te nove visoke šole:

1. Visoka šola za živinozdravništvo v Brnu.
2. Masarykova univerza v Brnu.
3. Husova čsl. evangelična bogoslovna fakulteta v Pragi.
4. Čsl. državna univerza v Bratislavi, imenovana »Univerza Komenskega«.
5. Čsl. bogoslovna kat. fakulteta v Bratislavi.
6. Visoka poljedelska šola v Brnu.
7. Visoka trgovska šola v Pragi.

Odpravljene pa so bile te univerze: Madjarska univerza v Bratislavi, madjarska pravna fakulteta v Prešovu, ki je bila cerkevna in ne državna, se je preselila na Madjarsko, ravno tako pa tudi visoka šola za rudarstvo in gozdarstvo v Banski Štjavnici. Na njeno mesto pa je čsl. vlada ustanovila 4-letno višjo gozdarško šolo, državno obrtno šolo in državni zavod za gozdarstvo.

Gospodarska akademija v Košicah je prenehala, ker so vsi profesorji odšli na Madjarsko.

Mesto te akademije je čsl. vlada ustanovila slovaško višjo gozdarško šolo in popreje še dveletno višjo šolo za melioracijo.

Prenehala je tudi madjarska pravna akademija v Košicah, dočim se evangeliški bogoslovci izučujejo mesto v madjarski akademiji v Prešovem sedaj v teologični akademiji v Bratislavi.

Ni pa čsl. vlada skrbela samo zato, da so se ustanovile vse čsl. visoke šole, ki jih je potreboval čsl. narod, temveč je tudi vse dotirala s potrebnim denarjem. Vrhu tega pa je skrbela tudi za dijake in jim sezidala krasne kolegije in tudi sicer storila vse mogoče, da ima čsl. dijak vse, kar potrebuje.

Pravih visokih šol je torej sedaj na Čehoslovaškem 16.

Poleg tega pa je ustanovila čsl. vlada še celo vrsto visokih zavodov, ki naj izpopolnijo strokovno znanje čsl. študenta. Tako je bila

ustanovljena orientalna akademija, visoka šola za politične vede, šola za arhivarje, zvezdarstva itd.

In pri tem je skrbela čsl. vlada prav tako za nemške univerze, kakor za češke. To jasno dokazujejo te številke.

Leta 1918 je bilo na češki univerzi 114 profesorjev in 61 uradnikov, na nemški pa 85 profesorjev in 75 uradnikov.

Leta 1928 pa je bilo na češki univerzi 162 profesorjev in 151 uradnikov, na nemški pa 111 profesorjev in 99 uradnikov. Torej mnogo več ko pod Avstrijo.

Da je bilo na češki več nastavljenih profesorjev, pa je naravno, ker je bilo na češki univerzi tudi skoraj še enkrat toliko dijakov. To jasno pove ta statistika.

	1918	1928
		služateljev
Češka univerza v Pragi	4740	8754
Nemška univerza v Pragi	2295	4073
Čsl. tehnika	2779	5387
Nemška tehnika	903	2087
Češka tehnika v Brnu	585	1613
Nemška tehnika v Brnu	951	1647
Visoka šola v Pífabramu	291	377

Kako silno skrbi čsl. vlada za univerze, dokazujejo tudi njeni proračuni. Tako je znašal še l. 1920 proračun za univerze 56 milijonov Kč, leta 1921 že 162, potem 153, 145, 114, 111, 113, 116 in leta 1928 že zopet 140 milijonov Kč. Pri tem pa niso vštete investicije za univerze, ki so znašale v prvih devetih letih nad 460 milijonov Kč. Tudi niso tu všteti izdatki za akademijo upodablajočih umetnosti in za razne socialne ustanove za dijaštvo.

Ponos vsakega naroda so njene univerze in čsl. narod je dokazal, da je v njem ta ponos živ in ploden.

En sam napredek, to je statistika šolstva na Čehoslovaškem in mi k temu Čehoslovakom iskreno čestitam.

Državni proračun čehoslovaške republike za leto 1931

Državni proračun čehoslovaške republike za poslovno leto 1931 se po svoji strukturi v splošnem naslanja na proračune prejšnjih let. Razlike obstajajo v glavnem v tem, da sta se do sedaj ločeni postavki finančnega ministrstva in splošne blagajniške uprave združili in pa, da so se osebni izdatki nameščencev gradbene uprave državnih železnic prenesli iz administrativnega proračuna na investicijski. Državni izdatki dosežajo, kakor smo že svoječasnoročali, višino 9838 milj. Kč (l. 1930 9293 milj. Kč), dohodki pa so predvideni na 9843 milj. Kč (l. 1930 9420 milj.); proračun je potemtakem aktiven za 5 milj. Kč (l. 1930 53 milj.). Finančni minister čehoslovaške republike dr. Engliš je v svojem ekspezeju naglasil, da je predstojerji državni proračun zapustil v zadnjih petih letih vpostavljenemu premočrtno smer stabilizacije izdatkov in le prihranjenim rezervam prejšnjih let se je zahvaliti, da je mogoča brezhibna vpostava državnega finančnega ravnovesja. Nadalje je poudarjal finančni minister okolnost, da predstavlja letošnji proračun izraz vladajočih gospodarskih motenj in da se nada, da bo prihodnje leto zopet utrdilo staro tradicionalno stabilizacijo državnih izdatkov.

tošnji proračun čehoslovaške republike, obenem pa nam kaže tudi višino posameznih postavk v pretekli poslovni dobi.

Dr. Engliš, Finančni minister.

Naslednja razpredelnica nam prikazuje le-

	Izdatki		Dohodki	
	1931	1930	1931	1930
Predsednik in pisarna predsednika	19.102	19.216	2.676	2.500
Zakodajne institucije	43.371	42.564	204	204
Ministrsko predsedništvo	51.949	47.950	21.536	21.554
Zunanje ministrstvo	170.070	167.570	7.580	14.080
Vojno ministrstvo	1.400.000	1.400.000	17.360	22.590
Notranje ministrstvo	699.091	691.313	19.347	19.436
Pravosodno ministrstvo	315.139	305.079	16.387	15.425
Ministrstvo za izenačenje zakonov	2.099	2.111	—	—
Upravno in volilno sodišče	6.062	5.885	64	164
Prosvetno ministrstvo	1.010.566	955.716	28.862	30.652
Poljedelsko ministrstvo	243.836	242.636	12.676	13.476
Drž. poljedelski urad	25.741	26.866	25.740	26.867
Ministrstvo trgovine	48.650	45.992	6.714	6.877
Ministrstvo za javna dela	800.200	723.200	123.038	117.181
Poštno ministrstvo	13.873	12.060	14.873	12.060
Železniško ministrstvo	27.418	25.419	27.418	26.623
Ministrstvo za socialno skrbstvo	865.224	824.110	17.737	18.430
Ministrstvo prehrane	15.884	13.044	75	370
Ministrstvo za narodno zdravje	157.172	146.771	35.031	30.742
Pokojnine in oskrbovalnine	932.348	796.561	104.163	96.521
Finančno ministrstvo	2.984.610	2.792.561	9.363.345	8.944.114
Vrhovna drž. kontrola	6.119	6.224	—	—
Skupaj	9.838.525	9.293.200	9.419.867	9.419.867

Gornja razpredelnica proračuna prikazuje administrativni povisek za 471 milj. Kč. Nadaljni povisek se nahajajo v postavki osebni izdatki za 77 milj., 135,4 milj. za pokojnine in oskrbovalnine ter 111,5 milj. kot božičnica državnim uradnikom. Vseled tega znašajo poviseke v osebni izdatkih 344 milj. Ostali poviseki se razdelijo med posamezna ministrstva.

Tudi državni dohodki prikazujejo približno pol milijarde poviške. V splošnem se je smatralo, da se bodo te razlike krile iz rezerv, ki so se dosegle v prejšnjih proračunih, vendar pa naglašajo ekspeze finančnega ministrstva, da so rezerve dohodkov iz prejšnjih proračunov v glavnem izrpane vseled nazadovanja dohodkov v zadnjem proračunskem letu. To nazadovanje je povzročila znatna gospodarska depresija v zadnjem proračunskem četrtletju proračunskega leta. Seveda nastaja vprašanje, ali se bodo

iz istih vzrokov preliminirani dohodki dosegli, kajti borih 5 milj. aktiv bo že pri minimalnem nazadovanju dohodkov povzročilo motnje v finančnem ravnovesju. Vsekakor pa razpolaga tudi proračun za leto 1931 z gotovimi rezervami. Vprašanje pa je, če bodo te rezerve zadostovale za pokritje izvenproračunskih izdatkov. Predvsem pridejo tu v poštev neurejene plače učiteljsstva.

Zvišanje državnih dohodkov se predvideva predvsem v zvišanju dohodkov v državnih obratih, nadalje v zvišanju prihodov iz naslova davkih in užitnine, carine, koleki in pristojbine, ter iz raznih drugih dohodkov. Dohodki finančnega ministrstva so povečani za 419 milj. Javne datjave prikazujejo plus 287 milj. Najvišji poviseki se predvidevajo pri prometnem davku in davku na luksurijsne izdelke. Tudi dohodnina prikazuje znatno zvišane prihode, med-

tem ko prinosni davek in splošno prinosni davek prikazujeta znižanje napram preteklemu proračunskemu letu.

V splošnem priznavajo tudi opozicijski listi, da je državni proračun tehnično in socialno pravilno uravnotežen in bo gotovo z nebitvenimi spremembami v poslanski zbornici

kakor tudi v senatu sprejet. V zadnjih dneh prihajajo posamezne postavke v razpravo, ki potekajo zadovoljivo, kljub raznim razlikam med posameznimi strankami, ki v prvi vrsti samo manevrirajo v korist enega ali drugega strankarskega interesa.

Povojna češka književnost

Kneč svetovne vojne in ustanovitev lastne države pomeni v češki literaturi zarezo in močan odklon od tradicije devetdesetih let. Tradicije je sicer odklanjala že predvojna umetniška avantgarda (organ Umelecky mesičník), ki so jo tvorili K. in J. Čapek, Langer, Filla, Kubišta, Hofman, V. Beneš, Kratochvíl; toda v tej ni bilo enotnosti. Spajal jih je bolj odpor do sodobnega kot pa stremenje za novim izrazom. Neoklasicistični Langer stremi za logično mirnim izrazom, oba Čapka za novo stvarnostjo, za nekakšnim literarnim kubizmom. Tako je prišlo do razkola med tema dvema odlično nasprotnima nazoroma — med abstraktnim in med naturalističnim pojmovanjem umetnosti. Še večja tragedija te literature je bila v tem, da je morala sprejemati nove smeri, preden so se stare prežvele; da se je torej porušil njen notranji logični razvoj.

Literarni preporod je bil in je ostal dolgo filološki, kar se kaže v tem, da se je dopuščal najrazličnejši izraz kot enakovreden. Šele svetovna vojna je porušila to enakovrednost in izbrala izmed mnogih enega najpripravnjega, ki postane nosilec vitalnega povojnega čutenja. Zavržejo se stare zložne oblike (novoklasicizem in novoromantika), rodi se novi primitivizem, nova rudimentarnost.

Vitalizem, naturizem, pragmatizem, najglasnejša povojna gesla, najbolj karakterizirajo človeka, ki je izšel iz vojnega uničenja, njegovo lakoto po življenju, njegovo ljubezen do najnavadnejših stvari, njegovo razkošno veselje nad golo življenjsko existenco. Človeško telo, človeški smisli — stvari, ki so bile najbolj ogrožene v vojni — prevladajo v povojni literaturi.

Izmed predvojnih socialnih pesnikov postanejo St. K. Neumann, Frana Šramek in I. Olbracht glasniki novih idej. Z vitalizmom je zelo tesno v sorodu pragmatizem Karla Čapka.

St. K. Neumann (r. 1875) se je razvil iz dekadence v novi kolektivni red. Po odklonu od krščanskega spiritualizma je on največji pesnik-pogan, človek tega sveta. Pesnik se je v njem dolgo boril z retorjem in polemikom, zato je kasno dozorel (Češke zpevy 1910, Rudé zpevy, Nové zpevy Tricet zpevy z rozvratu 1920, Al' žije život!).

Fr. Šramek (r. 1877), predvojni revolucionar in patetični antimilitarist, je v novi državi iz oportunitizma kapituliral. Njegov melanholični smisel je prišel najprej iz izraza v »Splav«, ki je vplival na Wolkerja in Nezvala. (Zasnoucí vojak 1924, Telo, Leto (igra), satira Hagenbek, Zvony (1921).)

V isti smeri je deloval nadarjeni I. Olbracht (Zalár nejtemnejší, roman o Podivném přátelství herce Jesenia 1919, potopis: Obrazy ze současného Ruska), pristaš skrajnega socializma, ki je razvojno došel v boljše življenje.

Vse te veže na zunaj prepričanje, da pomeni konec svetovne vojne tudi konec nepravilnega socialnega reda. S starejšo generacijo se skladajo v nazoru, da je treba graditi povojni svet iz čisto novih osnov, ločijo se pa po metodi: starejši so evolucionisti, mlajši pa revolucionarji.

Mladi češki pesniki po prevratu so politično v taboru socializma, v umetnosti pa zmetavajo surovi naturalizem in se trudijo poduhoviti materijo. Nasproti impresionizmu postavljajo načelo ekspresionizma, pa naj se to izraža ali v Neumannovem dinamizmu ali pa v Šramkovem naturizmu.

Dve skupini sta, prva izrazito razrednobojska in kozmopolitska (Devetsil, vodja St. K. Neumann, organ Červen), ki je spajala nazorsko in izrazno zelo heterogene elemente. Tej je skušal dati enoten program njen poznejši teoretik K. Teige. Kot posledica notranjega nesoglasja (kritizanje kolektivizma in individualizma) nastane iz tega križanja nova poezija: poetizem, ki kot proletarianizem izenačuje umetnost z življenjem, razlika je samo ta, da je proletarianizem organ življenja, poetizem pa je metoda, način, kako se da življenje najlepše uživati. Moč poetizma je v njegovi veri v univerzalnost poezije.

Druga skupina mladih (Literarni skupina, organ Host) se je zbirala okoli Fr. Götza. Ta je poučarjala nasproti razrednobojski prve revolucije srca, pravno obnovo sveta po evoluciji.

Po Neumannovih stopinjah je došel od vitalizma do socialne poezije Fr. Nemeč, avtor mladostno kipečih zbirk »Sebe i vas« in Zelené demonstrace. Na svoj poseben način je prpomogel k razvoju zastopane umetnosti Jožef Hora, izhajajoč neposredno iz Neumannove bližine. V poslednjih zbirkah »Struny ve vetru« in »Deset let« trga pota vezanosti in si očvaja s svojim vizionarno napadalnim pogledom novih prostorov svetlobe in duhovnosti (Basne 1914, Strom v kvetu 1920, Praznjící den 1920, Srce a vrava sveta, Italie, proza: social. Probuzení 1925, Smrt manželu Pivodových).

Nežni pesnik življenjske radosti in pozorni motritelj moderne je Dr. M. Rutte (Cesta, Ohnira vena, Vesni, eseji: Novy svet, Jaro generaci...).

Pesnika zemske krasote sta še liriki Richard Broj in večno dvomeči Dr. J. Knap. Marce Calma je najbolj svojska v svoji krhki, kipeči liriki. Bori se za novo vrednotenje žene.

Najizrazitejša osebnost in največ obetajoči talent vsega novega pokolenja pa je bil prerano umrl, čudovito notranje uravnotežen in zreli Jiří Wolker (1900—24). Kot visokoletec je bil sprva v Devetsilu, pozneje pa je šel v svojem notranjem razvoju, globlje pojmuje misel revolucije, svoja pota. Prva zbirka »Host do domu« (1921) izžareva radostno pokorno ljubezen do vsega stvarstva. Svet je krasen, toda ni dober. Zato je treba velike ljubezni do vseh ljudi, da bo nekoč bolje. V »Těžké hodiny« (1922) premaga pesnik samega sebe. Iz te zbirke socialnih balad veje vsa groza pokvarjenega sveta. Tu že nastopa kot bojevnik za novi, pravičnejši socialni red, v katerem bo vladala ljubezen. V tej zbirki se pojavijo že prve slutnje bližajoče se smrti, katere se pa ne boji, saj mu je samo še kakor trenutek težkega življenja, ki ga mora še pretrpeti. Njegova proza (Služka) zaostaja za poezijo. Zapustil je tudi 3 enodejanke, najpomembnejša je Nejvišší obet.

Wolker ni zunanji izraz svoje dobe, ampak je čisti mladostno kipeči ovet, ki je pogal iz lastne zdrave primitivnosti in je moral zveneti, predno se je mogel razviti. Njegova mladost je v prvih dveh zbirkah. Po njegovi smrti se proletarska poezija prelije v pesniško razvoznost, v poetizem.

Iz expresionizma zapade v poetizem Vítězslav Nezval (Most, Pantomima itd.). Ima edinstveno metaforizacijo. V praksi pomeni on to, kar K. Teige v teoriji.

V sredi med socializmom in poetizmom je tudi Jaroslav Seifert (Hvezdi nad Rajskou zahrado). Odpor do civilizacije se izraža v zbirki »Mesto v slzách«, osebni motivi se prepletajo s kolektivnimi v »Sama láska«, eksotizem v liriki: »Na venach T. S. F.«.

Po svojem snu o večnem bratstvu je soroden Wolkerju Zdenek Kalista (Raj srdce, Zapsnici, Vlaky), pravega spoznanja življenjske bistva je iskal Jožef Chaloupka (1898 do 1930). Čisti liriki je nadrealist K. Biebl (Cesta k lidem, Vynny hlas, Zlom, Modré stíny).

Posebno mesto med sodobnimi liriki zavzema Březina sorodni Jaroslav Durych rojen 1886), vojaški zdravnik. S koncentracijo misli in v pobožnem zamaknjenju se skuša rešiti telesnosti, z gorkim sočutjem se sklanja k trepečim iščoč v njih globljih notranjih vrednot, prav tako kot skuša najti globlji smisel v lepoti in v vsem onem, preko česar prehajamo z molkom in nezanimanjem. Dela: 3 delni roman Na horach, lir. roman Sedmikraska, več lirič. zbirk in proze; še Cikančina smrt, Ot. Březina, Gotická ruže, Balady, Kdybych in še vela vrsta). Literarna zgodovina ga šteje za voditelja neoromantizma.

Izmed novejših čeških prozaičev je treba imenovati Čestmírja Jeřábka, katerega delo gori v razdvoju ideala in resničnosti. (Vyzva, Zasklený člověk, Lidumil na křiži, utop. roman Firma Prorokovo. Od problemov k človeku stopa v jelih: Svet hori (roman), Cirkus Maksimus (komedija), Nové vlajky).

Dramatik in romanopisec je bil Dr. Lev. Blatný (1894—1930), izrazil osebno je dr. Vl. Vančura, avtor študij ljudskih tipov. Zdrav smisel imajo prozaiki M. Nohejl, Dr. Storch-Mariem, temperamentalni naturalist J. V. Rosulek, nežni psiholog B. Klička, M. Novakova, H. Dvořákova.

Ena izmed najizrazitejših osebnosti v tvorbi češkega romana in drame je dr. fil. in redaktor Lidových Novin Karel Čapek. Pozornost je vzbudil z veseligrig »Loupežník« (slavospev mladosti), alegorična je tragikomedija »Ze ži-

Dr. Soukup František, soc. dem. voditelj, bivši justični minister.

vota hmyzu«. Globlji smisel ima utopistična drama R. U. R., po kateri je svetovno znan. (Pomen: človeštvo bo ohranila ljubezen, ne pa golo razumarstvo). Manjše cene je Vec Makropulos, nihilizem veje iz zbirke »Trapné Poviduky«. Šele kasneje skuša najti v vsakdanjih rečeh pojave ljudske duše. Miselna originalnost, lagodnost in dovtip se čuti v fantastičnem romanu »Tovarna na Absolutno« in v Krakatibu. Tu se čisto roga pretiranost sodobne družbe.

Taka je v glavnih obrisih povojna češka literatura. Novi primitivni izraz je obstajal sicer že pred vojno, toda šele vojna mu je dala novega smisla, resnične simbolike, bil je iz danih najpripravnjeh za izražanje novega primitivnega življenjskega čutenja. Poetizma se tesno zblíža z življenjem in njegovimi pojavi, s civilizacijo, z vedo. Povojni pesnik, čigar tvornost inpirira in vodi življenje s svojo komplicirano, zavzema obratno do življenja metodično etalitiše (ker izbira iz danih možnosti najpripravnjeh za dosego svojega namena) in je torej zelo v sorodu z inženirjem ali znanstvenikom. — Tako zblížanje med pesniško in znanstveno tvornostjo se pojavi vselej na pragu novega kulturnega obdobja (Dante, Goethe).

Poslednja dela mlade generacije dokazujejo, da je še mogoče zblížanje med »mladimi« in »starimi«. Kakor se je namreč po prvem opoju prevrata navdušenje nekako ohladilo, prav tako vidimo tudi v literaturi, da se oni, ki so se bili oprijeli modernih gesel zapada in vzhoda, vračajo postopoma k pravičnejšemu presojanju

domače literarne tradicije.

V tem lahko vidimo najlepše perspektive za bodoči razvoj češke literature, zakaj evolucija je možna samo na podlagi nečesa ustaljenega in narodna kultura se mora organsko razraščati iz trdnih osnov tradicije, se krepiti ob preizkušeni oprijemaljših organsko pojmovane sodobnosti — biti mora v organskem odnosu do življenja. Zvlíženje in duševna kultura sta namreč kakor duša in telo. L. U.

Rudolf Bechyňe, soc. dem. voditelj, minister za prehrano.

Delo Maribora za jugoslovansko-češkoslovaško vzajemnost

Maribor, 27. oktobra.

Maribor je kmalu po osvoboditvi spoznal, da je zaradi svoje topografične lege določen, da postane prvo stikališče med Jugoslavijo in bratsko Češkoslovaško. Pot je prve dni po prevratu vodila preko Maribora številne Čehoslovake, ki so potovali bodisi v našo državo ali dalje na jug. Vršili so se tudi sprejemi, a vse je bilo brez sistema in programa. Treba je bilo tedaj misliti na organizacijo, ki naj bi bila središče vsega tega dela; in tako se je na inicijativo tedanjega odvetniškega koncipijenta g. dr. Avg. Reismana zasnova akcija za ustanovitev Jugoslovansko-češkoslovaške lige v Mariboru. Ideja je našla dober odziv in dne 10. aprila l. 1922. je bil v Narodnem domu prvi manifestacijski večer za bratsko kulturno, gospodarsko in politično vzajemnost med nami in Čehoslovaki, združen z ustanovitvijo liginega pripravljalnega odbora. Velika dvo-

nik osrednje lige v Pragi g. dr. Miroslav Kautský in tajnik lige v Bratislavi g. Josef Hudeček. Iz navadnega društvenega zborovanja se je razvila velika manifestacija narodne in državne zveze. Na tej manifestaciji so govorili tedanji predsednik pripravljalnega odbora g. dr. Vinko Rapotec, takratni mariborski župan g. Viktor Grčar, generalni konzul g. dr. Otokar Beneš, praški poslanik g. dr. Bogomil Vošnjak, generalni tajnik gosp. dr. Miroslav Kautský, bratislavski tajnik g. Josef Hudeček in g. dr. Avg. Reisman. Za prvega liginega predsednika je pa bil izvoljen g. dr. Ljudevit Pivko, kateremu je konzul g. dr. Beneš ob tej priliki izročil tudi odlikovanje, red češkoslovaškega vojnega križca za zaslugue na bojišču za češkoslovaško državo.

Tako je bil končno postavljen močan temelj za razvoj nadaljnega dela ter za po-
glabljanje obojestranskih stikov. Kot prva

Izlet mariborske JC Lige in Češkega kluba v Celje

rana je bila natlačeno polna in iz Ljubljane sta se pripeljala tedanji češkoslovaški generalni konzul g. dr. Beneš in odposlanec tamkajšnje lige g. dr. Hacin. Po sijajno uspeli prireditvi je bil prvi ustanovni sestanek, na katerem je pristopilo 97 članov, ligi se je za korporativno prireditvi tudi »Češki klub«. Izvolil se je pripravljalni odbor, v katerega so stopili gg. dr. Reisman, dr. Pivko, Franjo Bureš, Božidar Borko in Lojze Doležal.

Prvotno je bila mariborska liga zamišljena kot podružnica ljubljanske, toda tekom časa se je pokazalo, da bi bila ta odvisnost samo v napoto, ker bi se morala spreminjati pravila itd. Pripravljalni odbor je zato posloval samostojno, priredil sprejeme češkoslovaških gospodarskih krogov, izletnikov iz Bratislave pod vodstvom velikega župana dr. Belle in bratislavkega župana dr. Okánika, navezal stike z narodnimi, kulturnimi in gospodarskimi delavci v Pragi, Bratislavi in drugod, organiziral prehod češkoslovaških Sokolov in priredil več predavanj dr. Pivka, dr. Reisman in drugih. Tako je pripravljalni odbor izpolnil svoje poslanstvo do 31. januarja l. 1924., ko je bil sklican ustanovni občni zbor J. Č. Lige v Mariboru, katerega so se poleg domačih članov in prijateljev udeležili tudi ljubljanski generalni konzul g. dr. Otokar Beneš, generalni taj-

posledica je bila izdaja posebne Mariboru posvečene številke osrednjega liginega glasila v Pragi. Dne 29. marca 1924 je liga skupno z Narodnim gledališčem priredila proslavo 100-letnice rojstva skladatelja B. Smetane z uprizoritvijo njegove »Prodane neveste«, Glasbena Matica pa je v isti namen priredila koncert. Dne 12. maja je liga na kolodvoru sprejela beograjskega poslanika CSR g. Jana Šebo, dan na to pa zunanjega ministra g. dr. Beneša. Dne 14. avgusta je bil na kolodvoru prvi veličastni sprejem češkoslovaških Sokolov, ki so potovali na zlet v Zagreb. Dne 24. avgusta pa so sestali člani mariborske in ljubljanske lige z vsemi češkimi klubi v Sloveniji v Rogoški Slatini, kjer so si postavili program za nadaljnje delo in navezali tesne medsebojne stike. Dne 4. septembra je bil na glavnem kolodvoru sprejem Čehoslovakov, ki so potovali na kmečki kongres na Bled, dne 7. istega meseca pa češkoslovaškega poljedelskega ministra g. dr. Milana Hodže. Dne 28. septembra je bil izlet lige in Čehov k Sv. Urbanu, dne 9. novembra pa v Ptui, kjer se je ustanovila nova liga. Istega leta se je tudi prvič na res manifestanten način proslavil 28. oktober, dan osvoboditve Češkoslovaške. Nadalje pa je liga priredila še Žiškovo proslavo, dolgo vrsto predavanj o češkoslovaški, poskrbela za obsežno pro-

Andrej Dolerc:

Bratom Čehoslovakom!

Bog živi vas, oj bratska srca,
Bog živi ves vaš hrabri rod!

Danes pred 12 leti se je izpolnila vaša dolgotrajna stoletna, s srčno krvjo zapisana želja. Na današnji dan je vstala vaša domovina v krog evropskih držav, kakor poveličana deva. Pri vas Bela gora, pri nas osovo, isto suženjstvo, trpljenje, končno zmagoslavno vstajenje. Zrušila se je država, ki je bila nam in vam mačeha ter preganjala vaš in naš jezik.

28. oktobe vaš 28. říjen, praznik svobode in vstajenja je tudi naš praznik. Že v bivši državi smo si podali roke ter prisegli »Zvestoba za zvestoboc. Ko so padle naše suženjske igitve, trpljenje, končno zmagoslavno vstajenje. Zrušila se je država, ki je bila nam in vam mačeha ter preganjala vaš in naš jezik.

Hvala vam bratje Čehoslovaki! Nikdar ne omo pozabiti vaše ljubezni! Stojte nam vedno tako ob strani. Zvestoba za zvestobo — ljubezen za ljubezen! Zdravo, zlata Praha!

Nebo je pač pri vas hladneje,
a vaše srce hladno ni,
za dom vam mili silno veje,
za brate rodne plamer...

(Simon Gregorčič.)

Pariski poslanik Čehoslovaške minister Osuski

Švicarski telovadci pojdejo v Los Angeles?

»Zentralkomitee des Eidgenössischen Turnvereins« je že razpravljalo o udeležbi švicarskih telovadcev na olimpijadi, ki se bo vršila 1. 1932 v Los Angeles. Sicer niso bili storejni še nobeni zaključki, vendar so si bili vsi navzoči edini v nazoru, da bi ne bilo častno, ako bi švicarski telovadci brez boja prepustili svetovno prvenstvo, ki so si ga priborili 1. 1928 na olimpijadi v Amsterdamu. Za pripravo telovadcev, ki pridejo za to tekmo v poštev, je bila določena vsota 4000 frankov (čez 40.000 Din). Edina poteškoča radi udetežbe so samo veliki stroški za potovanje v Ameriko. Umestno bi bilo, da se tudi naš Sokol že zdaj principijelno odloči, ali se udeležimo tekme v Los Angeles in da se v pozitivnem slučaju prične takoj z najresnejšimi pripravami, ker so tekmovalne vaje in pogoji že znani. In vseh mednarodnih tekmah bi bili naši Sokoli še bolje uspehi, ako bi se bilo pričelo s pripravami pravočasno in bi ne bili tekmovalci do zadnjega momenta v dvomih, ali sploh pojdejo na tekmo.

Poljski Sokol v Ameriki.

Poljsko Sokolstvo v Ameriki je združeno v zvezi, ki se imenuje »Zarząd Sokolstwa Polskiego w Ameryce« z sedežem v Pittsburghu. Zveza je razdeljena v tri oblasti: vzhodno, zapadno in new-yorško in ima 14 žup in preko 300 društev. Vseh pripadnikov šteje 26.000. Starosta je dr. T. A. Starzynski, načelnik G. Pieprzny.

Zveza ima svoj službeni organ »Sokol Polski«, ki izhaja tedensko že 34. leto. To je edini sokolski list, ki izhaja kakor naš »Sokolski glasnik« v obliki časopisa. Zadnjih deset let ima tehnično prilogo »Przewodnik Techniczny«.

Prvo poljsko sokolsko društvo v Ameriki je bilo ustanovljeno že leta 1877 v Chicagu.

50letnica mednarodne telovadne federacije.

Prihodnje leto, dne 11. in 12. julija se bo vršil v Parizu 53. zlet unije francoskih gimnastov. Ob tej priliki se bo proslavila tudi petdesetletnica obstoja mednarodne telovadne federacije, ki združuje telovadne zveze 23 narodov. Zlet se bo

Rudolf Kresal:

Ilonka

Sinoči je deževalo in je ni bilo. Stara košata vrba je morala sama prebiti večer. Stala je tam na bregu in se pogovarjala s tiho, veliko Donavo. Čakala je do poznega večera, čakala lepe Ilonke. A Ilonke ni bilo. In vrba je pobesila svoje tenke veje. Saj dež je samo pršil. Lahko bi bila prišla. Pa ljudje so se zaman ozirali k vrbi. Ves večer je bila sama.

Ilonke, lepe črnolase Ilonke ni bilo. Kaj se ji je pripetilo? Zakaj je zadnji čas tako blede in žalostna? Zmerom sama. Ni še potekel mesec, ko so bila njena lica cvetoča in so se njena usta neprenehoma smehljala.

Da, da, le tako je mogel to storiti? Da je šel in ji ni želel zbogom.

Kar je odšel on, se je Ilonka vsak večer sprehajala na bregu Donave. Vitka in visoka, prožnih korakov, je hodila večer za večerom kraj leskovih grmov, mimo visokih jagnjed in krivih vrh. Ali pa je počivala pod vrbo, ki je po letih in velikosti preselila vse druge. Ilonka druga mati, so dejali ljudje. To vrbo je ljubila Ilonka iz svojih detinskih let. Vrbo so sekali vsako leto, le-te pa se ni upal nihče dotekniti. Kaj bi dejala Ferenčeva Ilonka, če bi njeno vrbo kdo posekal! Kaj bi si Ilonka mislila o tistem, ki bi dvignil sekiro nad njeno staro, dobro prijateljico?

Ilonka je bila žalostna.

Nocoj pa je Ilonka spet pri svoji prijateljici. Naslanja se na njeno grčavo deblo in gleda na

vršil v okviru velike kolonijalne razstave, ki bo prihodnje leto v Parizu. Ob priliki mednarodne tekme v Luksemburgu so stivali Francozi predlog, naj se vrši istočasno tudi mednarodna tekma. Ta predlog je bil odklonjen, ker so stroški za take tekme tako veliki, da jih učenjene zveze v tako kratkem razdobju ne zmorejo. Sklenjeno je pa bilo, da se priredi razstava, ki bi pokazala razvoj mednarodne federacije in posameznih zvez, ki so v njej včlanjene. Ker je bilo delo za zlet začeto dosti kasno, zletni odbor je bil šele nedavno osnovan, je bilo sklenjeno, da se običajni program poenostavi in zmanjša.

Spomenik N. Cuperusa.

Ob priliki 39. zleta federacije belgijskih gimnastov v Anversu je bil odkrit 17. avgusta t. l. spomenik ustanovitelju in prvemu predsedniku mednarodne telovadne organizacije Nikolaju Cuperusu. Slavnosti so prisostvovali zastopniki enajstih narodov, med njimi tudi zastopnik Sokola kraljevine Jugoslavije br. G. J. Paunković, II. podstarosta Saveza. Pri odkritju je govoril sedanji predsednik mednarodne federacije M. Ch. Cazalet, ki je slavil ogromne zasluge pokojnega Cuperusa na polju telesne vzgoje. Imenoval ga je apostola telovadbe in je citiral njegov izrek: »Patriotizem naroda raste in se uvršča v spoštovanju in opazovanju patriotizma drugih narodov.« Na spomeniku je relief mladega atleta in mladega telovadca, ki se sklajnata medaljonu, na katerem se vidi slika N. Cuperusa. Pod medaljonom je napis:

Nikolas Cuperus
1842 — 1928
Mens sana in corpore sano.

Pravilnik za sokolska društva in sokolske čete.

»Jugoslovanska sokolska maticca« je izdala »Pravilnik sokolskega društva in sokolske čete«, ki vsebuje vsa pravila, ki so bila določena za sokolska društva in čete v Savezu SKJ. Knjižica bo dobro služila vsem sokolskim društvom in četam in je potrebna zlasti vsem sokolskim funkcionarjem. Naroča se pri »Jugoslovanski sokolski maticci« v Ljubljani (Narodni dom), za ceno Din 250.

Sokolsko društvo na Jesenicah.

Naše sokolsko društvo se prav lepo razvija, odkar ima svoj dom, ki zglada na zunaj sicer skromno, a ima dovolj prostora. Dvorana je zelo velika in zračna, stranski in veselični prostori so prijazni; oder meri 12 m v širino in 10 metrov v globino ter je sijajno opremljen z razsvetljavo. Veliko je tudi prostora zunaj, kjer se v poletnem času vrši telovadba na prostem.

Odbor je zelo agilen, Poleg znanih sokolskih delavcev, ki žrtvujejo svoj prosti čas telovadbi in pouku doraščajoči mladini in članom, je v zadnjem času prevzel funkcijo voditelja dece br. Šega, upokojeni upravitelj osnovne šole na Jesenicah. Njegova hčerka sestra Nada Šegova, učiteljica na Jesenicah, pa že vsa leta vodi naraščaj na največjo vmeo in poštovanostjo. Brat Franc Klavora, učitelj tukajšnje meščanske šole pa je prvi gledališki mojster, ki vodi režijo posameznih dramskih del in jih tudi prevaja. Brat Jože Čebulji je izvršil vso scenografijo do največje popolnosti, kar se je v danih razmerah dalo storiti, je gotovo, mizarstva in druga dela so izvršili domači obrtniki.

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos Sokol priredil plesno šolo za člane in članice, prijatelje društva in po njih vpeljane goste.

Tajnik br. Ogrin sprejema prijave. Prva plesna vaja bo v sredo 22. t. m. ob 20. uri. Poučeval bo koncesionirani plesni učitelj G. Metod Mayer iz Kranja, ki bo seznanil plesalce od najmodernejših fokstrotov, tangov in angleških valčkov do najbolj domačih valčkov, kolov in ostalih slovanskih plesov.

Ustanovitev sokolskega društva Medija-Izlake.

Pretekla nedelja je bila za prijazno vasico Medija-Izlake vreden dan, kajti tega dne se je tamkaj zbrala nova sokolska družina. Med mlade sokolske brate se je pomečala četa zagorskih Sokolov, ki se je radostna odzvala njihovemu vabilu. Ob 15. uri je otvoril sestanek starosta zagorskega Sokola br. Poljšak. Radostno je pozdravil navzoče brate in sestre ter takoj nato naglasil, da veljaj prvi pozdrav našemu kralju Aleksandru, starešini SKJ kraljeviču Petru, in podstaršini br. Ganglu, nakar je zadonel gromki trikratni Zdravo! Pozdravil je navzočega sreskega načelnika G. Podboja in se mu zahvalil za njegovo pozornost, ki jo posveča Sokolu v našem okrožju, nakar je izročil pozdrave staroste

celjske sokolske župe br. Smertnika. V svojem globoko zasnovanem govoru je br. Poljšak očrtal na kratko namen in pomen SKJ, ter povdjal potrebo složnega dela.

V društveno upravo so bili izvoljeni: starosta br. Bleiweis, podstarosta br. Bregar Ivan, načelnik br. Jereb Rado, načelnica s. Samsa Mara, prosvetar br. Kavčič Ivan.

Starosta br. Bleiweis se je nato zahvalil za čast, ki so mu jo izkazali s tem, da je postal prvi starosta izlaškega Sokola, čegar glavni namen je: širiti sokolsko misel in ljubiti kralja in domovino. Prepričan je, da bo pomagalo bratsko društvo Zagorje svojemu mlademu bratu, posebno v začetku, osobito kar se tiče telovadbe. Poročal je, da je dobilo društvo v najem kopalniško dvorano, kjer se bo gojila telovadba in prosveta. Sreski načelnik iz Litije, g. Podboj je z zadovoljstvom ugotovil, da je zbrano število članstva jasen dokaz, da se bo gojilo sokolsko delo z vmeo za kralja in domovino. Za tem je br. Šulin prečital in razstolmačil pravila SKJ. Nato se je določila članarina, ki znaša letno 32 Din.

S pozivom k vztrajnosti je br. starosta zaključil sestanek.

Križanka »Č. S. R.«

Besede pomenijo:

Vodoravno:

- 2. Češki humorist (†) — 8. Z obema rokama — 14. sovražnik železa — 17. kjer cesta zavije — 18. začimba — 19. os. zaimke — 20. reka na Irskem — 22. nota — 23. živalski glas — 24. beneški mogotec — 25. Slovan — 26. katica — 28. mesto na Sumatri (m. ime) — 29. H. H. — 30. kem. simbol za barij — 31. ime slov. kinografske — 32. steza — 35. veznik — 37. ip — 38. del cerkve — 40. državni hododek — 43. češka novelistinja — 45. mesto ob Guinejskem zalivu — 46. moško ime — 47. posoda — 48. ruska reka — 49. mesto v ČSR — 52. mesto v Mali Aziji ob zalivu Iskendemu — 53. lat. veznik — 54. predlog — 57. del ust — 59. ob. pom. glag. — 60. prislov — 62. plošč. mera — 63. del plota — 65. frc. svojilni zaimke — 67. vihar — 70. število — 71. veznik — 72. zaporedni črki — 74. kmetški pridelek — 75. predsednik evropske republike — 76. del roke — 78. veznik — 79. ime tonfilmskega igralca — 80. os. zaimke — 81. grška črka — 82. žensko ime — 84. drobna materije — 87. ribiška potreščina — 89. nota — 92. glas — 94. veznik — 95. gibanje vode — 96. dvogovor — 99. češki verski reformator — 102. igralce SK »Ilirije« — 103. Levi pritok Indigirke — 104. številnik.

Navpično:

- 1. mesto v ČSR — 2. neumen — 3. žensko ime — 4. mesto v Franciji med rekama Orne in Dives — 5. frc. nedol. členica — 6. sorodnik — 7. pogodni veznik — 8. znamka elektr. žarnice — 9. jel — 10. španska členica — 11. avtoznamka — 12. ogorek — 13. mesto v ČSR — 15. mesto v ČSR — 16. igralna karta — 20. samó — 21. sloga — 23. evropsko gorovje — 25. obl. pom. gl. — 27. egejsko otočje — 30. mesto ob Guadalquivirju — 31. veznik — 32. reka v Italiji — 33. o. v. — 34. lat. veznik — 36. razlika med nominalno in resnično vrednostjo denarja — 39. tlak — 40. češki komponist — 41. os. zaimke — 42. čehoslovski slavist — 44. mesto na Švedskem ob Mällarskem jezeru — 50. mesto in reka v Mehiki — 51. macedonski pustolovec, ki se je izdajal za mrtvega princa Filipa, hotel osvoboditi domovino od Rimljanov — 55. kobilica — 56. organ — 58. pravoslavni duhovnik — 59. češki komponist — 61. j. r. — 64. mesto v ČSR — 66. letopisi — 68. dvojica — 69. sprejemnica — 71. žensko ime — 73. visok uradnik — 74. reka v ČSR — 77. dan v tednu — 83. vprašalnica — 85. pesnitev — 86. reka v Egiptu — 87. kranjska jed — 88. turški mogotec — 90. del voza — 91. kulturna rastlina — 92. lat. svoj. zaimke — 93. konica — 94. os. zaimke — 97. evropska reka — 98. vprašalnica — 100. n. k. — 101. h. r.

svojih mirnih, zmerom enakih valovih. Kdaj pa kdaj sledi valu, ki je večji, močnejši od drugih. Gleda, kako se ziblje in širi in ga spremlja v mrak, dokler ga ne vzame noč. O, Ilonka zre še dolgo v temo za izginulim valom. Ob vsakem pljusku vztrepeta vse njeno telo. Tako je šel on. Tiho, brez besede je odšel. Izgubljen je kakor val na reki. In Ilonka prisluškuje. Strmi v temno reko. Ali z reke ni čuti najmanjšega udarca vesel.

Donava je prazna. Vsa temna in grozeča. Ilonka stoji na njenem bregu. Telo se ji vse bolj sklajnja. Krog nje je vse tiho.

Nekdo ji je odnesel svet. Ničesar ji ni zapustil, kakor občutek, da je nekaj za vedno izgubljeno. Vse mu je dala. On pa je samo jermal, ničesar ji ni dal. Kako, da mu je mogla dati vse?

Ilonka se sklajnja, telo se ji krivi. Voda pod njo teče tiho dalje. Ilonka nič več ne misli. O, saj smrt je že doživela. Doživela jo je živa. Zdaj se je vse razpršilo. Le v prsih jo boli, tako neskončno boli. In pod nogami ji zmanjkuje tal. Objema jo občutek, kakor da bi tla pod njo polzela. Vse jo vabi z nasmehom. V njej raste mir. Njen obraz je nepremičen. Pogled je prazen.

Trenutek poteče. Ilonka gleda v nočni gladni Donave svoj obraz. Nekje sveti mesec. Kaj bi Ilonki mesec! Nocoj? — Lahno vzkriči z rokami. Začuje se pridušni vrisk.

Kraj brega je vzvalovila voda. Vrba ni pobesila svojih vej. Ilonka je umrla že pred mesecem dni.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 22467.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od dne 8. oktobra do dne 14. oktobra.

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostali v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	3	—	—	—	3
Krško	2	—	—	—	2
Laško	2	1	—	—	3
Ljubljana (mesto)	1	—	1	—	—
Ljutomer	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	2	—	1	—	1
Maribor (mesto)	2	—	1	—	1
Radovljica	2	—	—	—	2
Smarje pri Jelšah	1	—	—	—	1
Skupaj	16	1	1	—	14
Griza. — Dysenteria.					
Brežice	1	—	—	—	1
Celje	1	—	—	—	1
Kranj	4	—	—	—	4
Krško	5	—	—	—	5
Litija	9	—	—	—	9
Ljubljana (srez)	—	1	—	—	1
Ljubljana (mesto)	5	—	1	—	4
Novo mesto	12	—	4	—	8
Prevalje	11	2	4	—	9
Slovenjgradec	—	1	—	—	1
Skupaj	48	4	13	—	38
Skrlatinka. — Scarlatina.					
Brežice	2	5	—	1	6
Celje	2	—	1	—	1
Celje (mesto)	4	—	—	—	4
Kamnik	1	—	—	—	1
Kranj	2	1	1	—	2
Laško	3	1	—	—	4
Ljubljana (srez)	4	—	1	—	3
Ljubljana (mesto)	4	1	—	—	5
Maribor desni breg	2	—	—	—	2
Maribor (mesto)	5	—	4	—	1
Murska Sobota	2	1	—	—	3
Novo mesto	4	—	—	—	4
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	1	—	—	—	1
Radovljica	2	—	1	—	1
Slovenjgradec	—	1	—	—	1
Smarje pri Jelšah	7	1	—	—	8
Skupaj	46	11	8	1	48
Davica. — Diphteria et Croup.					
Brežice	9	—	4	—	5
Celje	3	—	1	—	2
Celje (mesto)	2	—	1	—	1
Dolnja Lendava	1	—	—	—	1
Kamnik	4	—	2	—	2
Kranj	3	—	1	—	2
Kočevje	1	3	—	—	4
Konjice	3	1	3	—	1
Krško	8	—	—	—	8
Laško	2	5	4	—	3
Litija	4	1	—	—	5
Logatec	3	3	1	—	5
Ljubljana (srez)	14	2	4	—	12
Ljubljana (mesto)	8	6	1	—	13
Ljutomer	7	9	—	—	16
Maribor desni breg	6	3	3	—	6
Maribor (mesto)	7	2	3	—	6
Murska Sobota	—	2	—	—	2
Novo mesto	3	—	1	—	2
Prevalje	2	2	1	—	3
Ptuj	2	3	1	—	4
Radovljica	4	1	2	—	3
Slovenjgradec	2	1	—	—	2
Smarje pri Jelšah	10	2	6	—	6
Skupaj	108	46	38	2	114
Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrosppinalis epidemica.					
Brežice	1	—	—	—	1
Skupaj	1	—	—	—	1
Dušljivi kašelj. — Pertussis.					
Kranj	21	—	—	—	21
Skupaj	21	—	—	—	21
Šen. — Erysipelas.					
Brežice	1	—	—	—	1
Celje	3	—	—	—	1
Gornji grad	1	—	—	—	1
Krško	1	—	—	—	—
Laško	1	—	1	—	—
Ljubljana (srez)	1	—	—	—	1
Ljubljana (mesto)	1	—	1	—	—
Maribor desni breg	—	1	—	—	—
Maribor (mesto)	1	1	—	—	2
Novo mesto	3	—	—	—	3
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	1	—	1	—	—
Smarje pri Jelšah	1	—	—	—	1
Skupaj	15	2	3	2	12
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Kranj	—	1	—	—	—
Ljubljana (srez)	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	1	—	—	—	1
Murska Sobota	1	—	—	—	1
Skupaj	3	1	—	—	3

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostali v oskrbi
Vranični prisad. — Anthrax.					
Maribor desni breg	1	—	1	—	—
Skupaj	1	—	1	—	—
Odrevenelost tilnika. — Polyomyelitis acuta.					
Prevalje	2	—	—	—	2
Skupaj	2	—	—	—	2

Ljubljana, 18. oktobra 1930.
Po odredbi vršilca dolžnosti bana:
Zdravstveni inšpektor:
Dr. Mayer.

II. št. 11.766. Razpust društva.

»Društvo kmetih fantov in deklet« s sedežem v Trzinu, srez Kamnik, je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, dne 21. oktobra 1930.
Po odredbi vršilca dolžnosti bana načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare s. r.

II. No. 26743. Razpust društva.

Društvo »Podružnica družbe Sv. Cirila in Metoda v Kranju« je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, dne 21. oktobra 1930.
Po odredbi vršilca dolžnosti bana načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare s. r.

II. No. 29513/1. Razpust društva.

Društvo »Skupina Tobačna tovarna Jugoslovanske strukovne zveze v Ljubljani« je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, dne 21. oktobra 1930.
Po odredbi vršilca dolžnosti bana načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare s. r.

II. No. 27239. Razpust društva.

Društvo »Podružnica Jugoslovanske Matice v Radečah pri Zidanem mostu« je razpuščeno, ker že več let ne deluje, nima ne članov niti imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, dne 21. oktobra 1930.
Po odredbi vršilca dolžnosti bana načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare s. r.

I. No. 9416. Razpis.

Na podlagi § 31. zakona o banski upravi se razpisuje šest službenih mest banovinskih cestnih nadzornikov v področju Dravske banovine.

Prosilci za ta mesta morajo poleg splošnih pogojev, ki se zahtevajo za vstop v državno službo, izpolnjevati tudi specialne pogoje iz člena 2. uredbe o službenih razmerjih drž. cestnih nadzornikov in njih prejemkih ter morajo dokazati, da so dovršili obrtno ali nižjo obrtno ali njim podobno šolo ter da so jim poznani vsi zidarski in tesarski posli.

Pravilno kolkovane in šnje in oplenjene z vsemi prilogami po čl. 12. uradniškega zakona, je vsožiti najkasneje do 15. novembra 1930.

pri kraljevske banske uprave v Ljubljani.
Ljubljana, dne 21. oktobra 1930.
Kraljevska banska uprava Dravske banovine.

Razglasi dravske finančne direkcije

Štev. 52471/1 ex 1930. 2493—3—2

Razglas o licitaciji

Dravska finančna direkcija v Ljubljani razpisuje na osnovi člena 82—105 zakona o državnem računovodstvu za nabavo 30 stražarskih plaščev (bund)
I. javno ofertalno licitacijo

na dan 2. decembra 1930 ob 11. uri v sobi št. 13. Dravske finančne direkcije.

Kavcije v smislu čl. 88 zakona o državnem računovodstvu se polagajo pri blagajni te direkcije.

Pisnjeni pogoji so na razpolago proti položitvi takse po Din 10.—, eventualna pojasnila pa se dobe pri tej direkciji med uradnimi urami.

Dravska finančna direkcija v Ljubljani, dne 20. oktobra 1930.

Finačni direktor:
Zanj
Bajič, I. r.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

L 5/30—5.

Preklic.

S sklepi podpisanega sodišča so bili preklicani:

a) Omejeno.

1. Grošek Urša, zasebnica na Pijovcah št. 38, radi pijančevanja. L 4/30—5 z 21. maja 1930. Pomočnik Nunčič Franc, posestnik na Pijovcah št. 31.

2. Cmok Marija, najemnice hči v Bodriš-nivesi št. 25, radi slaboumnosti L 6/30—4 z 12. julija 1930. Pomočnik Antlej Anton, posestnik v Bodrišnivesi št. 9.

3. Strnad Jakob, posestnik v Lučovu št. 17, radi slaboumnosti. L 8/30—4 z 24. julija 1930. Pomočnik Štancer Blaž, posestnik v Lučovu št. 23.

4. Kogej Ljudmila, posestnikova žena v Marčjivsi št. 1, radi pijančevanja. L 9/30—9 z 23. septembra 1930. Pomočnik Kogej Franc, posestnik v Marčjivsi št. 1.

b) Popolnoma.

5. Kajba Janez, dninar v Vonarju, radi umobolnosti. L 1/30—18 z 4. junija 1930. Skrbnik Črnoša Leopold, posestnik v Vonarju.

6. Murn Marija, posest. hči v Vodica št. 1, radi slaboumnosti. L 3/30—5 z 25. aprila 1930. Skrbnik Jančič Franc, posestnik v Vodica št. 1.

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah, odd. I., dne 22. oktobra 1930.

P 197/30—7. 2465

Razglasitev preklica.

S sklepom okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi, odd. I., z dne 3. septembra 1930., opr. št. L 12/30—5, je bila Novak Kata, rojena 12. avgusta 1909., stanujoča v Dekležovju št. 5, zaradi slaboumnosti popolnoma preklicana.

Za skrbnika je bila postavljena Novak Ana roj. Forjan, posestnica v Dekležovju št. 5.

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, odd. I., dne 9. oktobra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

2614

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje z dne 22. oktobra 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	281.245.402-77
Posojila	1.537.911.144-47
Račun za odkup kronskih novčanic	929.332.063-35
Račun začasne zamene	148.273.142-83
Dolg države	2.997.155.034-—
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanic	2.138.377.163-—
Saldo raznih računov	828.056.008-37
8.860.348.540-79	

Pasiva.

Glavnica Din 50.000.000 v kovanem zlatu: od te vplačano	30.000.000-—
Rezervni fond	12.847.928-39
Novčanic v obtoku	5.401.875.510-—
Državni račun začasne zamene	148.273.142-83
Terjatve države po raznih računih	122.416.686-38
Razne obveznosti	923.486.484-59
Terjatve države za zastavljene domene	2.138.377.163-—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fondne	83.055.870-—
8.860.348.540-79	

V metalni podlogi se račun: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev,

dolar za 5 dinarjev, lira za 1 dinar, švicarski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovanem srebru za 1 dinar itd.

Obrestna mera po eskontu menic 5 1/2 % na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7% na leto.

Ad mag. št. 28.211/30

Razglas

o prvi pisni ofertalni licitaciji za gradnje carinskih objektov v Ljubljani.

Uprava občine ljubljanske razpisuje po odobrenju Ministrstva za zgradbe z dne 30. septembra 1930., A. Br. 36.514/30 in Ministrstva financ z dne 1. oktobra 1930., Br. 36.473/IV ter na podstavi čl. 86 do vštete čl. 98 zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910., odnosno njegovih sprememb in dopolnitev prvo javno pisno ofertalno licitacijo za prevzem in izvršitev naslednjih carinskih objektov in del v Ljubljani, za kar so bili odobreni naslednji proračuni:

1. Kolonija carinskih uradnikov Din 4.588.179-55
2. Carinsko upravno poslopje „ 1.618.198-66
3. Carinsko skladišče in rampa „ 2.289.837-16
4. Stražnica finančne kontrole „ 692.913-84

Skupaj Din 9.139.129-21

V gornjih proračunanih zneskih so predvidena naslednja dela in dobave: težaska, zidarska in betonska, železobetonska, tesarska, krovsko, in kleparska, mizarska, parketarska, ključavničarska, steklarska, pečarska, tapetniška, pleskarska, slikarska, naprava hodnikov in ograj ter ureditev vrtov.

Licitacija se vrši v skrajšanem 20 dnevnom roku v četrtek, dne 27. novembra 1930. ob 11. uri dopoldne v mestnem gradbenem uradu v Ljubljani, soba št. 5, Solski drevored št. 2.

Ostala dela (centralna kurjava, instalacija vodovoda, elektrike in plina ter specialna dela in dobave) v tem razglasu niso vpoštevana ter se bodo razpisala posebej in pozneje.

Načrti in proračuni za razpisana dela so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih mestnega gradbenega urada od dne 6. novembra 1930. dalje, oziroma se tamkaj lahko dobijo ofertni pripomočki proti plačilu Din 700.—.

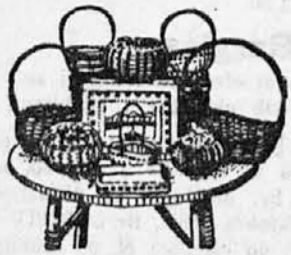
Ponudbe se morajo predložiti za vsa razpisana dela in sicer v obliki popustov v procentih; ti popusti v procentih se morajo označiti za vsak pod točko 1.—4. označeni zneski posebej.

Zapečateni ponudbe, opremljene s

Zlatorog-terpentinovo milo

varuje vaše perilo

Fany Patik, umetno košarstvo
Radovljica-Ljubljana, Miklošičeva c. 30

Velika izbira nagrobnih in vsakovrstnih drugih košaric.

Raznovrstna stojala za cvetke in palme. Kupejske in potne košare. Bogata zaloga pristnih japonskih in kitajskih preprog (China in Japanmatten) (Laufteppiche) 627

Pril odjemu na debelo špeciialna cena.

Mali oglasi

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5.—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko.

Trboveljski premog

Specijalni »KOKSe« za kurjavo naročite pri
»ILIRIJE«.
Lunajska cesta 46. — Telefon 28-20, 25-95.

Snežne čevije in galoše

dajte pravočasno v popravilo tvrdki

Matija Trebar
Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 6

Štedilnike,

vrtno in nagrobne ograje, ter vsa druga ključavničarska dela izvršuje v vseh ozirih solidno **L. Slanovic**, ključavničarstvo, Ljubljana, Gajeva ulica 2. 677

Ustanovljeno l. 1852.

Teod. Korn

Ljubljana
Poljanska c. št. 8
(prej Henrik Korn)

krovec, stavbnl, galanterijski in okrasni klepar. — Instalacija vodovodov in central. kurjave. — Naprava strelovodov; kopalniške in klosetne naprave

za
Ia trb premog
suha drva
ali hoks
kličite tel 2056
oz. naročite v
Wolfovi i pri
Dom. Čebin

SPALNICE

in razno pohištvo, solidno izdelano, imam vedno v zalogi po najnižjih cenah

MATIJA ANDLOVIC
strojno mizarstvo

LJUBLJANA, Komenskega ul. 34

NOVOSTI Dvokolesa teza od

7 kg
naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpreprostejšega modela izdelate se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pneumatika, posamezni deli. Velika izbira najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki ränko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

POZOR!

Gg. lekarnarji, drogisti, parfumerije, kem. tvornice itd.

NOVE CENE

prima čeških izdelkov staroznane tvornice stekla: Akc. spol. První česke sklárny. Kyjov

Tvorniška zaloga:

„STAKLO“
B. TOBER

TELEFON 34-58
LJUBLJANA
ILIRSKA ULICA 36

L. MIKUŠ **DEŽNIKI**
LJUBLJANA, MESTNITRG 15
TELEFON STEV. 2282.
USTANOVljENO 1839 Na malo! Na veliko!

Kmetijska družba v Ljubljani

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

**VSAK KMET MORA BITI
CLAN KMETIJSKE DRUŽBE**

Jugoslovanska zavarovalna banka „Slavija“ v Ljubljani

se priporoča za vse vrste elementarnih in življenjskih zavarovanj.

Ima poslovne zveze s Češko-slovaško

banko Slavijo v Pragi.

678

Telefon št. 2176.

Špedicijsko podjetje

LJUBLJANA

Telefon št. 20-60

R. RANZINGER

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. Lastno skladišče z direktnim tirom od glavnega kolodvora. Carinsko skladišče. Mestne trošarinesprosto skladišče. Carinsko posredovanje. Prevoz pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili.

